

Avalent>Kohtumenetlused>Tsiivilasjad>Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?

Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?

Euroopa Liidu õigus saab määrata, milline kohus menetleb juhtumit juhul, kui vaidluse kumbki pool algatab menetluse eri liikmesriigis.

Näiteks võib juhtuda, et pärast liiklusõnnetust kahe isiku vahel, kellest ühe elukoht on Saksamaal ja teise elukoht Prantsusmaal, esitab kumbki kahju hüvitamise hagi teise vastu oma elukohajärgses liikmesriigis.

Euroopa Liidu (EL) õigusega määratakse asjas pädev kohus, et vältida vastuoluliste otsuste tegemine. Üldreeglina tuleks isik kaevata kohtusse selles liikmesriigis, kus on tema elukoht. Lisaks sellele võib alternatiivina konkreetsetel juhtudel kohaldada muid kohtualluvuse eeskirju. Näiteks võib isiku, kes ei täida lepingut, kaevata kohtusse seal, kus lepinguline kohustus oleks tulnud täita (nt kohas, kuhu ostetud kaup oleks tulnud toimetada). On olemas erieeskirjad selliste rühmade kaitseks nagu tarbijad, töövõtjad ja kindlustatud isikud.

Perekonnaõiguses on olemas ELi eeskirjad, millega määratakse lahutuse, vanemliku vastutuse või elatisnõude menetlemise asukoht.

Riigi kohta üksikasjaliku teabe saamiseks klõpsake paremas servas selle lipukesel.

Kui Te olete leidnud kohtualluvuse eeskirjade alusel õige liikmesriigi, peate leidma ka pädeva kohtu.

[Euroopa justiitsatlas tsiivilasjades](#) sisaldab liikmesriikide tsiviil- ja kaubandusajades pädevate kohtute nimesid ja aadresse (esimese astme kohtud, apellatsioonikohtud jne) ja nende kohtute tööpiirkondi.

Viimati uuendatud: 18/01/2019

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kohtualluvus - Belgia

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Ei ole asjakohane.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Sissejuhatus

Belgia õigussüsteemi spetsiifilisi tunnusoone silmas pidades tuleb selguse huvides käsitleda küsimusi nr 1 ja nr 2.1 koos.

Esiteks tuleks eristada absoluutset pädevust (millele mõnikord osutatakse ka kui sisulisele pädevusele) ja territoriaalset pädevust.

Igal nõudel on ese ja paljudel juhtudel ka rahaline väärtus. Seadusandja määrab kindlaks absoluutse pädevuse ulatuse, täpsustades nende nõuete laadi ja väärtust, mida kohtul on lubatud menetleda.

Absoluutset pädevust kirjeldatakse sellel teabelehel küsimustele nr 1 ja nr 2.1 antud vastustes.

Kohtute pädevus ei hõlma kogu Belgia territooriumi. Seadusega on riik jaotatud territoriaalseteks pädevusüksusteks (alampiirkondadeks, piirkondadeks jne).

Iga kohus on pädev ainult tema territooriumil. Seda nimetatakse territoriaalseks pädevuseks ning seda on kirjeldatud küsimusele nr 2.2 antud vastuses.

Täielik pädevus: esimese astme kohus (*rechtbank van eerste aanleg*).

Esimese astme kohtul on täielik pädevus. See tähendab, et esimese astme kohus võib erinevalt teistest kohtutest menetleda kõiki juhtumeid, sealhulgas neid juhtumeid, mis kuuluvad teiste kohtute pädevusse.

Kohtumenetluse seadustiku (*Gerechtigd Wetboek*) artiklis 568 on sätestatud, et esimese astme kohus menetleb kõiki nõudeid, välja arvatud neid, mis esitatakse otse apellatsioonikohtule ja kassatsioonikohtule. Seega on esimese astme kohtul tingimuslik täielik pädevus. Täielik pädevus on tingimuslik selles mõttes, et kostja võib tugineda pädevuse puudumisele, lähtudes teise kohtu eripädevusest. Esimese astme kohtul on ka mitmes valdkonnas ainupädevus. Mitmed vaidlused tuleb esitada lahendamiseks just sellele kohtule isegi juhul, kui nõude väärtus on alla 2500 euro, näiteks isikliku seisundiga seotud nõuete puhul.

Muud kohtud

Allpool esitatakse muude kohtute loetelu koos nende absoluutse pädevuse lühikirjeldusega.

a. Tsiiviilkohus (*Vrederechter*)

Kohtumenetluse seadustiku artikli 590 kohaselt hõlmab tsiviilkohtute üldine pädevus kõiki nõudeid, mille väärtus on alla 2500 euro, välja arvatud need nõuded, mille menetlemine on spetsiaalselt antud teisele kohtule. Lisaks sellele üldisele pädevusele on tsiviilkohtule antud mitmes valdkonnas eripädevus (vt kohtumenetluse seadustiku artikkelid 591, 593 ja 594) ja ainupädevus (kohtumenetluse seadustiku artikkelid 595 ja 597) olenemata nõude suuruselt. Selle eripädevuse näited on rendi, kaasomandi, servituutide ja ülalpidamismaksetega seotud vaidlused. Peale selle on tsiviilkohus pädev koostama lapsendamistõendeid ja kirjalikke tunnistusi. Kiireloomulised sundvõõrandamised ja tõkendi seadmine kuulub samuti tsiviilkohtu ainupädevusse.

b. Politseikohus (*Politie rechtbank*)

Kohtumenetluse seadustiku artikli 601a kohaselt menetleb politseikohus kõiki liiklusõnnetustest tulenevaid hüvitisnõudeid olenemata nõude summast. See küsimus kuulub politseikohtu ainupädevusse.

c. Kaubanduskohus (*Rechtbank van koophandel*)

Kohtumenetluse seadustiku artikli 573 kohaselt menetleb kaubanduskohus esimeses astmes neid ettevõtjate vahelisi vaidlusi, mis on seotud toimingutega, mis seaduse kohaselt kujutavad endast äritehinguid ja mis ei kuulu tsiviilkohtu üldisesse pädevusse või politseikohtute pädevusse.

Mitteettevõtja, kes on algatanud menetluse ettevõtja vastu, võib valida, kas lasta menetleda juhtumit kaubanduskohtus, kuid ettevõtja ei saa algatada kaubanduskohtu menetlust mitteettevõtja vastu. Kaubanduskohus menetleb ka käskvekslite ja võlakirjadega seotud vaidlusi, kui nõude summa on suurem kui 2500 eurot.

Lisaks sellele üldisele pädevusele on kaubanduskohtl mitmes valdkonnas ka eri- ja ainupädevus. Valdkonnad, kus kaubanduskohtl on eripädevus, on loetletud kohtumenetluse seadustiku artiklis 574. Need valdkonnad hõlmavad muu hulgas vaidlusi, mis käsitlevad kauplemisettevõtjaid ning kaubaveo ja riigisisese kaubaveoga seotud nõudeid. Kohtumenetluse seadustiku artikli 574 lõikes 2 on kirjeldatud kaubanduskohtu ainupädevust: see hõlmab nõudeid ja vaidlusi, mis tulenevad otseselt pankrotimenetlustest ja kohtulikest restruktureerimismenetlustest vastavalt 8. augusti 1997. aasta pankrotiseadusele ja 31. jaanuari 2009. aasta seadusele talitluspidavuse kohta ning mille lahendamiseks võib teavet leida eriõigusnormidest, mida kohaldatakse pankrotimenetluste ja kohtulike restruktureerimismenetluste suhtes.

d. Töökohtud (*Arbeidsrechtbank*)

Töökohus on peamine erikohus ja tal on valdavalt eripädevus. Seda pädevust on kirjeldatud kohtumenetluse seadustiku artiklis 578 ja sellele järgnevates artiklites:

töövaidlused;

tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud vaidlused;

sotsiaalkindlustusega seotud vaidlused.

Töökohul on ainupädevus selliste halduskaristuste kohaldamisel, mis on kindlaks määratud artiklites 578–582 osutatud õigusaktides ja mõne sotsiaalõigusakti rikkumise korral kohaldatavaid haldustrahve käsitlevas seaduses, ning seoses võlahalduskavadega seotud nõuetega.

e. Kohtu eesistujad – esialgse õiguskaitse menetlused

Kohtumenetluse seadustiku artiklites 584–589 on sätestatud, et kohtute (esimese astme kohus, kaubanduskohus ja töökohus) eesistujad on pädevad väljastama kõigi kiireloomuliste juhtumite korral esialgse õiguskaitse määrusi selle kohtu pädevusse kuuluvates küsimustes. Seda tingimusel, et juhtumid peavad olema kiireloomulised ja õiguskaitse ainult ajutine, ilma et see mõjutaks juhtumit ennast. Näideteks on eksperdiuuringu tellimine, tunnistajate ärakuulamiseks korralduse andmine jne.

f. Arestimisasju käsitlev kohus (*Beslagrechter*) (vt kohtumenetluse seadustiku artikkel 1395)

Arestimisasju käsitlevale kohtule antakse menetlemiseks kõik nõuded, mis on seotud kohtuotsuse tegemise eelneva vara arestimisega, täitmisele pööramise meetoditega ja elatisnõuete ameti sekkumisega, nagu on osutatud 21. veebruari 2003. aasta seaduses, millega luuakse elatisnõuete amet föderaalse justiitsministeeriumi haldusalas.

g. Alaealiste kohus (*Jeugdrechter*)

Kuigi Belgia piirkonnad (s.t Belgia liitriigi moodustavad piirkonnad) on pädevad menetlema noorsookaitseküsimusi, on alaealiste kohtute korraldus ikkagi föderaalne küsimus, mida reguleeritakse 8. aprilli 1965. aasta föderaalse noorsookaitse seadusega (*Federale Wet betreffende de Wet op de Jeugdscherming*). Alaealiste kohus on esimese astme kohtu kolleegium, mis keskendub noorsookaitsega seotud juhtumitele. Alaealiste kohus on pädev menetlema ka mõningaid tsiviilasju, näiteks lapsendamise heakskiitmine, vanematevahelised vaidlused seoses vanemliku vastutuse teostamisega ja vanema suhtlusõigusega jne.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Belgia õigussüsteemis lähtutakse hageja valikuvabaduse põhimõttest. Üldreegel on sätestatud kohtumenetluse seadustiku artikli 624 lõikes 1. Hageja esitab tavaliselt hagi kostja elukohajärgsele või ühe kostja elukohajärgsele kohtule.

Mis saab siis, kui kostja on juriidiline isik? Juriidilise isiku asukoht on tema peakontori asukoht, s.t koht, kust juhitakse äriühingu tegevust.

2.2.2 Erandid

Põhitekst (joondatud vasakule)

Palun lisage oma vastus siia. Ärge muutke kirjastiili ja -suurust.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Mitmel juhul on hagejal võimalik algatada menetlus teises kohtus. Seda on kirjeldatud muu hulgas kohtumenetluse seadustiku artikli 624 lõigetes 2–4. Lisaks kostja või ühe kostja elukohajärgsele kohtule võib hageja valida:

kohtu, mis asub seal, kus tekkisid vaidlusalused kohustused või üks neist kohustustest või kus neid kohustusi täidetakse, on täidetud või tuleks täita;

kohtu, mis asub elukohas, mis on valitud akti täitmiseks;

kohtu, mis asub seal, kus kohtutäitur rääkis kostjaga isiklikult, kui kostjal või vajaduse korral ühel kostjatest ei ole elukohta Belgias või välismaal.

Peale selle eeldatakse õigussüsteemis, et esialgse õiguskaitsega seotud juhtumite puhul on territoriaalne pädevus selle asukoha kohtu eesistujal, kus kohtuotsus täitmisele pööratakse.

Ülalpidamisega seoses on kohtumenetluse seadustiku artiklis 626 sätestatud, et ülalpidamisega seotud nõuded, millele on osutatud artikli 591 lõikes 7, võib esitada kostja (s.t lapsevanem, kellel on õigus saada elatist) elukohajärgsele kohtule.

Kuid artiklid 624 ja 626 on täiendavat laadi ning pooltel on õigus neist kõrvale kalduda. Sellepärast võivad pooled sõlmida iga vaidlusega seoses kohtualluvuse kokkuleppe, s.t et iga vaidluse võib anda lahendamiseks konkreetsele esimese astme kohtule.

Sellest valikuvabaduse aluspõhimõttest on siiski kehtestatud mõned erandid.

Näiteks on seadusandja kindlaks määranud mitmed juhtumid, mille puhul hagejal valikuvabadus puudub. Need juhtumid on konkreetselt loetletud kohtumenetluse seadustiku artiklites 627–629. Näiteks hõlmab see erand järgmisi juhtumeid:

töölepingutega seotud vaidluste puhul (artikli 627 lõige 9) on pädev selle piirkonna kohus, kus asub kaevandus, tehas, töökoht, laohoone või kontor ning üldiselt selle piirkonna kohus, mis on ette nähtud äriühingu tegevuseks, ametiülesannete täitmiseks või partnerluse, ühenduse või organisatsiooni tegevuseks;

kui tegemist on lahutuse või lahusel taotlemisega teatavatele asjaoludele tuginedes või avaldusega muuta lahusel lahutuseks (artikli 628 lõige 1), on pädev selle piirkonna kohus, kus asub abikaasade viimane ühine elukoht või kostja elukoht.

Kuid ka nende juhtumite puhul ei ole valikuvabadus täielikult piiratud. Nimelt on kohtumenetluse seadustiku artiklis 630 sätestatud, et kui vaidlus on tekkinud, siis võivad pooled vastastikusel kokkuleppel õigusaktides sätestatud eeskirjadest kõrvale kalduda. Enne vaidluse tekkimist sõlmitud kokkulepped on seaduse kohaselt siiski kehtetud.

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Mitmel kohtumenetluse seadustiku artiklites 631–633 konkreetselt kirjeldatud juhul on territoriaalne ainupädevus ainult ühel kohtul. Seega puudub hagejal valikuvabadus ning ei enne ega pärast vaidluse tekkimist ei ole võimalik sõlmida kohtualluvuse kokkuleppeid. Need juhtumid hõlmavad järgmist:

pankrotimenetlus (kohtumenetluse seadustiku artikli 631 lõige 1): pädev kohus on kaubanduskohus, mis asub piirkonnas, kus asub äriühingu peakontor pankroti väljakuulutamise päeval või nõude esitamise päeval, või kui tegemist on juriidilise isikuga, siis piirkonnas, kus on tema registrijärgne asukoht;

teisene pankrotimenetlus: pädev kohus on kaubanduskohus, mis asub piirkonnas, kus asub pankrotistunud isiku asjaomane tegevuskoht. Kui tegevuskohti on mitu, on pädev see kohus, kellele avaldus esimesena esitati;

kohtulik restruktureerimisenetlus (kohtumenetluse seadustiku artikli 631 lõige 2): pädev kohus on kaubanduskohus, mis asub piirkonnas, kus asub võlgniku peamine tegevuskoht avalduse esitamise kuupäeval, või kui tegemist on juriidilise isikuga, siis piirkonnas, kus on tema registrijärgne asukoht; maksuõiguse kohaldamisega seotud vaidlused (artikkel 632): pädev on see kohus, mis asub selle apellatsioonikohtu tööpiirkonnas, kelle territoriaalne pädevus hõlmab piirkonda, kus asub kontor, kus kogutakse maksu või peaks kogutama maksu, või kui vaidlus ei ole seotud maksukogumisega, siis see kohus, kelle pädevuspiirkonnas asub maksu- ja tolliamet, kes tegi vaidlustatud otsuse. Kuid kui menetlused toimuvad saksa keeles, on ainupädevus Eupeni esimese astme kohtul;

nõuded, mis on seotud kohtuotsuse tegemisele eelneva vara arestimisega ja täitmisele pööramise meetoditega (artikkel 633): pädev kohus on vara arestimise asukoha järgne kohus, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti. Kolmanda isiku algatatud arestimise puhul on pädev kohus selle piirkonna kohus, mis asub selle võlgniku elukohas, kelle vara arestiti. Kui selle võlgniku elukoht, kelle vara arestiti, asub välismaal või ei ole teada, on pädev kohus see kohus, mis asub arestimise piirkonnas (vt ka nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 (kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) artikli 22 lõige 5).

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Nagu eespool juba öeldud, on artiklid 624 ja 626 täiendavat laadi ning pooltel on lubatud neist kõrvale kalduda. Pooled võivad sõlmida iga vaidlusega seoses kohtualluvuse kokkuleppe, s.t et iga vaidluse võib anda lahendamiseks konkreetsele esimese astme kohtule.

Kohtumenetluse seadustiku artiklites 627–629 osutatud juhtudel ei saa enne vaidluse tekkimist sõlmida mingeid kohtualluvuse kokkuleppeid, kuid artiklist 630 võib järeldada, et selliste kokkulepete sõlmimine on lubatud pärast vaidluse tekkimist.

Kohtumenetluse seadustiku artiklites 631–633 kirjeldatud juhtudel ei ole lubatud sõlmida mis tahes kohtualluvuse kokkuleppeid.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Vastus sellele küsimusele on esitatud küsimustele nr 1 ja nr 2 antud vastuses.

Lingid

Kohtumenetluse seadustiku asjakohased artiklid (föderaalne justiitsministeeriumi veebisait):

klõkkige lingil „Geconsolideerde wetgeving” (konsolideeritud õigusaktid);

lingi „Juridische aard” (õigusakti liik) alt valige link „Gerechtelijk Wetboek” (kohtumenetluse seadustik);

lahtrisse „Woord(en)” (sõnad) trükkige „624”;

vajutage lingile „Opzoeking” (otsi);

vajutage lingile „Lijst” (loetelu);

* klõkkige lingil „Justitie van A tot Z” (õigusaktid A-st Z-ini);

* valige link „Hoven: bevoegdheid” (Kohtud: kohtualluvus).

Territoriaalse pädevusega kohtu leidmiseks külastage järgmist veebisaiti: föderaalne justiitsministeerium.

klõkkige lingil „Territoriale bevoegdheid” (territoriaalne pädevus).

Viimati uuendatud: 06/11/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Bulgaaria

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Bulgaaria põhiseaduse kohaselt mõistavad õigust ülemkohus, kõrgem halduskohus, apellatsioonikohtud, ringkonnakohtud, sõjakohtud ja piirkondlikud kohtud. Seadusega võib luua ka erikohtuid. Erakorralised kohtud ei ole lubatud. Kohtute seaduse kohaselt asuvad halduskohtud samades kohtades ja on sama territoriaalse pädevusega nagu piirkondlikud kohtud. Halduskohtusse tuleb pöörduda, kui soovitakse avaliku sektori asutuse otsuse muutmist, kehtetuks tunnistamist või tühistamist või seda, et kohus kohustaks avaliku sektori asutust teatavat otsust vastu võtma, kui ollakse veendunud, et avaliku sektori asutus on toiminud ebaseaduslikult või olnud ebaseaduslikult tegevusetu, välja arvatud juhul, kui asi kuulub kõrgema halduskohtu pädevusse. Muid erikohtuid ei ole. Tsiviilvaidlusi lahendab tavaline tsiviilkohus. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt kohaldatakse kiireloomuliste küsimuste, abielu ja perekonnaseisuga seotud asjade, teovõimetuse, pärandi kohtuliku jagamise, vara omandiõiguste taastamise, lepingute ja masshagide suhtes erimenetluseeskirju. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt kohaldatakse erimenetluseeskirju ka teatavate hagita menetluste, nagu maksekäsu kiirmenetluste suhtes. Äriseaduse kohaselt kohaldatakse erieskirju ka piirkondlike kohtute kaubanduskollegiumide arutatavate maksejõuetusjuhtumite suhtes, kui need kohtud on pädevad arutama neid asju esimeses astmes.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Bulgaaria tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt tuleb hagi esitada piirkondlikusse kohtusse (*районен съд*), kui asi ei ole oma olemuselt selline, et seda oleks pädev esimeses astmes arutama ringkonnakohus (*окръжен съд*).

Ringkonnakohtusse tuleb pöörduda juhul, kui asi on seotud põlvnemise tuvastamise või vaidlustamise, lapsendamissuhte lõpetamise, isiku teovõimetuks tunnistamise, teovõimetuks tunnistamise tühistamise või järgmisega:

vara omandiõigus või muud asjaõigused, kui nõude summa on üle 50 000 leevi;

tsiviil- või kaubandusvaidlused üle 25 000 leevi suuruse summa üle (v.a elatisasjad, tööõiguse alusel esitatavad nõuded või loata tehtud kulutuste sissenõudmist puudutavad asjad);

äriühingu lubamatu, tühise või ebaõige registreerimise asjad, mida on seaduse kohaselt pädevad esimeses astmes arutama ringkonnakohtud;

vaidlus, mille lahendamine kuulub muude õigusaktide kohaselt ringkonnakohtu pädevusse;

nõuded, olenemata nende väärtusest, mis on esitatud ringkonnakohtu pädevusse kuuluva ühishagiga, kui need tuleb läbi vaadata samas menetluses.

Kui soovite kaitsta oma õigusi äriühingu osanikuna, vaidlustada äriühingu osanike otsust, taotleda äriühingu asutamise tühistamist või äriühingu lõpetamist või algatada maksejõuetusmenetluse, peate pöörduma äriühingu registreeritud asukoha järgsesse ringkonnakohtusse.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Pöörduda tuleb kostja elukoha või registreeritud tegevuskoha või peakontori järgsesse piirkondlikusse kohtusse (*районен съд*).

Kui Teil on tekkinud vaidlus riigiasutuse või juriidilise isikuga, peate pöörduma tema peakontori või asukoha järgsesse kohtusse. Kui Teil on tekkinud vaidlus otseselt ettevõtja harukontoriga, võite pöörduda ka selle harukontori asukoha järgsesse kohtusse.

Kui soovite esitada tsiviilhagi Bulgaaria riigi vastu, peate pöörduma sellesse kohtusse, mille tööpiirkonnas vaidlus tekkis, või kui see on väljaspool Bulgaariat, siis Sofia kohtutesse.

Kui soovite algatada menetluse isiku vastu, kelle elu- või asukoht ei ole teada, peate pöörduma tema advokaadi või õigusesindaja asukoha järgsesse kohtusse või kui see ei ole võimalik, siis enda elukoha järgsesse kohtusse. See kehtib ka juhul, kui isiku elukoht on väljaspool Bulgaariat. Kui Teie elukoht on samuti väljaspool Bulgaariat, peate pöörduma Sofia kohtutesse.

Kui soovite algatada kohtuasja alaealise või teovõimetu isiku vastu, peate pöörduma tema seadusliku esindaja elukoha järgsesse kohtusse.

Kui Teie asi puudutab pärandit, testamendi täielikku või osalist tühistamist, pärandvara jagamist või selle vabatahtliku jagamise tühistamist, tuleb pöörduda kohtusse, mille tööpiirkonnas pärand avanes. Kui surnud isik on Bulgaaria kodanik, kuid pärand avanes väljaspool Bulgaariat, tuleb pöörduda surnud isiku viimase Bulgaarias asunud elukoha või vara asukoha järgsesse kohtusse.

Avaliku sektori asutuse otsuse vaidlustamiseks tuleb pöörduda asutuse peakontori järgsesse halduskohtusse (*Административен съд*). Kui see asub väljaspool Bulgaariat, kuulub teie asi Sofia linna halduskohtu (*Административен съд – град София*) pädevusse.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Lepingul põhineva rahalise nõude esitamiseks võite pöörduda ka vastaspoole praeguse elukoha järgsesse kohtusse.

Elatisnõude esitamiseks võite pöörduda ka enda alalise elukoha järgsesse kohtusse.

Kui soovite esitada tarbijakaitsega seotud nõude, võite pöörduda ka oma praeguse või alalise elukoha järgsesse kohtusse.

Töötajad võivad esitada hagi tööandja vastu ka oma alalise töökoha järgi.

Töövaidlused, mille poolteks on ühelt poolt välisriigi isikud, äriühingud või ühissettevõtted, kelle registreeritud tegevuskoht on Bulgaarias, ja teiselt poolt nende heaks Bulgaarias töötavad välisriigi töötajad, kuuluvad tööandja registreeritud tegevuskoha järgse kohtu pädevusse, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti.

Töövaidlused, mille pooleks on Bulgaaria tööandjate heaks välisriigis töötavad Bulgaaria kodanikud, kuuluvad Sofia kohtute pädevusse, kui kohtuasi algatatakse tööandja vastu, ja töötaja Bulgaarias asuva elukoha järgse kohtu pädevusse, kui kohtuasi algatatakse töötaja vastu.

Kui Teile on tekitatud õigusvastast kahju, võite pöörduda kahju tekkimise koha järgsesse kohtusse.

Kui Teil on vaja esitada hagi eri kohturingkondades elavate/asuvate kaaskostjate vastu või kui Teie asi on seotud rohkem kui ühes kohturingkonnas asuva varaga, võite pöörduda ühe sellise ringkonna kohtusse.

Kui Teil või Teie organisatsioonil on vaja esitada nõue avaliku sektori asutuse otsusest tuleneva kahju hüvitamiseks, võite pöörduda oma elukoha või registreeritud tegevuskoha järgsesse kohtusse, välja arvatud juhul, kui Teie nõue liidetakse otsuse enda peale esitatud kaebusega.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Kui asi puudutab vara asjaõigusi, kaasomandi jagamist või kinnisasja omandiõiguste piiritlemist või taastamist, tuleb pöörduda vara asukoha järgsesse kohtusse. Vara asukoha järgsesse kohtusse tuleb pöörduda ka juhul, kui asi puudutab selle vara asjaõigusi kinnitavat lepingut või kinnisasja omandiõigust kinnitava lepingu ülesütlemist, lõpetamist või tühistamist.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Varaga seotud vaidluse pooled saavad siiski territoriaalse kohtualluvuse eeskirjadest kõrvale kalduda, sõlmides kohtualluvuse kokkuleppe, millega määratakse vaidlust lahendama teatav kohus. See ei ole siiski võimalik, kui asi puudutab vara asjaõigusi, kaasomandi jagamist, kinnisasja omandiõiguste piiritlemist või taastamist, vara asjaõigusi kinnitavat lepingut või kinnisasja omandiõigust kinnitava lepingu ülesütlemist, lõpetamist või tühistamist, mille puhul on territoriaalne kohtualluvus seadusega kindlaks määratud.

Kui Teie asi puudutab tarbijakaitset või töõigust ja kui Te olete vastaspoole või teiste vastaspooltega kokku leppinud, millise kohtu pädevusse asi kuulub, kehtib see kokkulepe ainult juhul, kui see sõlmiti pärast vaidluse tekkimist.

Rahalise nõude korral võite vastaspoolega kokku leppida vaidluse lahendamise vahekohtumenetluses, kui see ei puuduta asjaõigust või kinnisasja, elatist või töõigust. Vahekohtumenetluse algatamiseks peavad kõik menetlusosalised sõlmima eraldi menetluskokkuleppe (*арбитражно споразумение* ehk vahekohtukokkulepe). Vahekohus võib tugineda asjakohastele rahvusvahelise õiguse allikatele ja konkreetsele Bulgaaria allikale – rahvusvahelise kaubandusarbitraaži seadusele (*Законът за международния търговски арбитраж*). Selle seaduse kohaselt tähendab vahekohtukokkulepe seda, et kõik menetlusosalised paluvad vahekohtul lahendada nende teatava lepingulise või lepinguvälise suhte raames tekkida võiva või tekkinud vaidluse või selle osa. Kokkuleppe võib vormistada muu lepingu vahekohtuklausli või eraldi kokkuleppena. Vahekohtukokkulepe peab olema kirjalik. Vahekohus võib olla alaline organ või loodud spetsiaalselt konkreetse vaidluse lahendamiseks. Vahekohus võib kokku tulla väljaspool Bulgaariat, kui ühe menetluspoole tavapärase asukoht, põhikirjajärgne tegevuskoht või keskjuhatuse on seal.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Tsiviiliasjades on ainsad Bulgaarias tegutsevad erikohtud halduskohtud.

Kõik haldusasjad kuuluvad halduskohtute pädevusse, välja arvatud need haldusasjad, mis kuuluvad kõrgema halduskohtu alluvusse. Kõrgem halduskohus on pädev arutama asju esimeses astmes, kui soovite vaidlustada muu avaliku sektori asutuse kui kohaliku omavalitsuse volikogu määrust, ministrite nõukogu, peaministri, asepeaministri või ministri määrust, kõrgema justiitsnõukogu otsust, Bulgaaria keskpanga presidendi määrust või muud määrust, mille puhul on seaduse kohaselt asja esimeses astmes pädev arutama kõrgem halduskohus.

Viimati uuendatud: 26/09/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Tšehhi

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Tšehhi Vabariigi tsiviilõiguses puuduvad menetluseeskirjad erikohtute määramiseks konkreetset liiki kohtuasjade menetlemiseks. Üldkohtul on põhimõtteliselt pädevus lahendada vaidlusi kõikides tsiviilõiguslikes küsimustes. Need on määratletud sisuliselt sellisel, et tsiviilkohtumenetluses lahendab kohus eraõiguslikest suhetest tulenevaid vaidlusi ja muid asju ning teeb nende kohta otsuse (muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 7 lõige 1). 1. jaanuaril 2014 jõustus Tšehhi Vabariigis uus seadus – seadus nr 292/2013 erikohtumenetluste kohta (õigusaktide kogumik). Selle seadusega reguleeritakse samas seaduses sätestatud õigusküsimuste kohtutepoolset menetlemist ja lahendamist.

Teatavatel juhtudel antakse eriõigusaktidega tsiviiliasjades otsuse tegemise pädevus haldusasutustele. Vastavalt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) V osale (artikkel 244 jj) võib aga tsiviilkohtus sel juhul haldusasutuse otsuse hiljem alati läbi vaadata.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohtus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohtus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Tšehhi Vabariigis on esimese astme tsiviilkohtud maakohatud (*okresní soud*) ja piirkonnakohtud (*krajský soud*) ning üksikutel juhtudel ka Tšehhi Vabariigi Ülemkohus (*Nejvyšší soud České republiky*).

1. Maakohatud on pädevad menetlema asju esimeses kohtuastmes, välja arvatud juhul, kui seaduses on sõnaselgelt sätestatud piirkonnakohtute või Tšehhi Vabariigi Ülemkohtu pädevus.

2.

a) Vastavalt seadusele nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) on piirkonnakohtud pädevad menetlema esimeses astmes järgmisi asju:

vaidlused pensionikindlustuse, haiguskindlustuse, riikliku sotsiaaltoetuse ja materiaalse toetuse puhul alusetult makstud summade arveldamise küsimustes ning vaidlused ravikindlustushüvitiste saamise õigusest tulenevalt makstud regressiivse hüvitise arveldamise küsimustes;

streigi või töösulu ebaseaduslikkust puudutavad vaidlused;

vaidlused, mis puudutavad välisriiki või diplomaatilise immuuniteedi ja diplomaatiliste privileegidega isikuid, kui need vaidlused kuuluvad Tšehhi kohtute pädevusse;

vaidlused kollektiivlepingust tulenevate kohustuste täitmist käsitleva vahekohtu otsuse tühistamise üle;

sellistest juriidilistest suhetest tulenevad kohtuasjad, mis on seotud äriettevõtete, sihtasutuste, heategevus- ja sihtkapitalifondide loomisega, ning vaidlused äriettevõtete, nende partnerite või liikmete vahel, samuti vaidlused partnerite või liikmete vahel, mis tulenevad nende osalusest äriettevõttes;

vaidlused äriettevõtete, nende partnerite või liikmete ja nende põhikirjajärgsete organite liikmete vahel või likvideerijate vahel, kui vaidlused puudutavad põhikirjajärgsete organite liikme ülesannete täitmist või likvideerimist;

autoriõiguse seadusest tulenevad vaidlused;

vaidlused, mis puudutavad selliste õiguste kaitset, mida on rikutud või võidakse rikkuda ebaseaduslike konkurentsi või ebaseaduslike konkrentsi piirangutega; juriidilise isiku nime ja maine kaitsmist puudutavad kohtuasjad;

rahalist tagatist ning veksleid, tšekke ja investeerimisvahendeid puudutavad vaidlused;

kaubandustegevustest tulenevad vaidlused;

omanike ühistu üldkoosolekutega seotud asjad ja neist tulenevad vaidlused;

äriühingute ja ühistute ümberkujundamisega seotud asjad, sealhulgas hüvitusmenetlused, vastavalt erioigusnormidele;

ettevõtte ostmist ja ettevõtte või selle osa rentimist puudutavad vaidlused;

vaidlused, mis puudutavad piirmäära ületavaid ehitustööde riigihankelepinguid, sealhulgas selliste lepingute täitmiseks vajalikke tarneid.

b) Vastavalt seadusele nr 292/2013 (õigusaktide kogumik) on piirkonnakohtud pädevad menetlema esimeses astmes järgmisi asju:

asjad, mis puudutavad juriidiliste isikute staatust, sealhulgas nende lõpetamist ja likvideerimist, nende põhikirjajärgsete organite liikmete või likvideerija määramist ja taandamist, nende ümberkujundamist ja nende üldise tulusaaja staatusega seotud küsimusi;

juriidiliste isikute haldamist puudutavad asjad;

asjad, mis puudutavad hoiuseid seoses kohustusega maksta tasu või hüvitist rohkem kui ühele isikule äriühingute seaduse või äriühingute ja ühistute ümberkujundamise seaduse alusel tehtud kohtuotsuse kohaselt (edaspidi: „kohustuslik hoius“);

kapitaliturgu puudutavad asjad;

asjad, mis puudutavad eelneva nõusoleku andmist uurimiseks konkurentsi kaitse küsimustes;

asjad, mis puudutavad Tšehhi advokatuuri või maksunõunike koja esindaja nõusoleku asendamist seoses juurdepääsuga dokumentide sisule.

3. Tšehhi Vabariigi Ülemkohus on vastavalt seaduse nr 91/2012 (rahvusvahelise eraõiguse kohta) (õigusaktide kogumik) artiklile 51 pädev otsustama esimeses ja ainsas kohtuastmes selliste välisriikide kohtuotsuste tunnustamise üle, mis puudutavad abielu lahutamist, lahusel või abielu tühistamist, või millega määratakse kindlaks, kas abielu on kehtiv või mitte, kui vähemalt üks menetluspool on Tšehhi Vabariigi kodanik. Seda menetlust ei järgita siiski teiste ELi liikmesriikide kohtuotsuste tunnustamisel, kui kohaldatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000, või kui kohaldatakse kahepoolset või mitmepoolset lepingut, millega nähakse ette muu kui Tšehhi õigusega ette nähtud menetluse rakendamine. Vastavalt seaduse nr 91/2012 (rahvusvahelise eraõiguse kohta) (õigusaktide kogumik) artiklile 55 kuuluvad Ülemkohtu pädevusse ka põlvnemist tuvastavate ja välisriikide välisriigi kohtuotsuste tunnustamise asjad.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Kohtuasja esemega seotud pädevuse (vt küsimus 2.1) ja territoriaalse kohtualluvuse kindlaksmääramisel on määravad menetluse algatamise ajal valitsenud asjaolud. Selliste asjaolude hilisem muutumine (nt kostja elukoha muutumine) on mõne erandiga (pädevuse üleandmine alaealiste hooldamise, isikuhooldusõiguse ja teovõimega seotud juhtumite korral) ebaoluline.

Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 105 lõikele 1 on kohus reeglina pädev hindama territoriaalset kohtualluvust üksnes menetluse alguses – kuni ettevalmistava menetluse lõpuni, või juhul kui ettevalmistavat menetlust ei toimu, enne kui kohus hakkab asja sisuliselt arutama, st selle hetkeni, mil kohus nõuab hagejalt hagi esitamist esialgses menetluses või kuni tehakse otsus ilma kohtuistungit korraldamata.

Territoriaalset kohtualluvust võib hiljem hinnata ainult siis, kui ettevalmistavat menetlust ei ole toimunud ja pool on esitanud vastuväite kohaliku kohtu pädevuse kohta kohe, kui tal oli selleks õigus. Võimalik, et teataval juhudel on territoriaalne pädevus paljudel kohtutel. Hageja võib valida kas üldkohtu või siis tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 87 kohaselt määratud kohtu (nt vastavalt töökohale või hüvitise korral vastavalt kahju tekkimise kohale). Hageja peab tegema valiku hiljemalt hagi esitamise ajal – pädev kohus on see, kus menetlus algatati.

Spetsiaalsete õigusküsimuste korral määratakse territoriaalne kohtualluvus kindlaks seadusega nr 292/2013 erikohtumenetluste kohta (õigusaktide kogumik).

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Territoriaalse kohtualluvuse aluspõhimõtted on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklites 84–86 ja seaduse nr 292/2013 (õigusaktide kogumik) artiklis 4. Tuleb siiski meele pidada, et teataval juhudel võib territoriaalset pädevust reguleerida vahetult kohaldatav ELi õigus, mis on ülimaliselt siseriiklike õigusaktide suhtes (vt nii rahvusvahelist kui ka territoriaalset kohtualluvust reguleeriva määruse nr 44/2001 teatavad sätted), mis tähendab, et Tšehhi õiguse kohaseid territoriaalse kohtualluvuse eeskirju alati ei kohaldata.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduses nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) sätestatud põhireegli kohaselt on üldise pädevusega kohus (üldkohus) kostja üldise kohtualluvuse järgne kohus. Üldkohus on alati maakohus. Kui esimeses astmes on pädev piirkonnakohtu (vt küsimus 2.1), on territoriaalne pädevus sellel piirkonnakohtul, mille tööpiirkonnas asub menetluspoole üldkohus (maakohus). Kui hagiavaldus esitatakse mitme kostja vastu, on territoriaalne pädevus ükskõik millise kostja üldkohtul.

Füüsilise isiku puhul on üldkohus see maakohus, mille tööpiirkonnas on tema elukoht, ja kui poolel elukoht puudub, siis see maakohus, mille tööpiirkonnas ta viibib. Elukohaks peetakse kohta, kus inimene elab kavatsusega seal püsivalt viibida (selliseid kohti võib olla mitu ja sel juhul on üldkohtuks kõik sellised kohtud).

Ettevõtlusega tegeleva füüsilise isiku üldkohus on äritegevusest tulenevates asjades see maakohus, mille tööpiirkonnas on tema tegevuskoht (tegevuskoht on avalikus registris registreeritud aadress); tegevuskoha puudumisel on üldkohus see maakohus, mille tööpiirkonnas on tema elukoht, ja kui poolel elukoht puudub, siis see maakohus, mille tööpiirkonnas ta viibib.

Juridilise isiku puhul on üldkohtu määramise kriteeriumiks tema registrijärgne asukoht (vt tsiviilseadustiku seaduse nr 89/2012 (õigusaktide kogumik) artiklid 136–137).

Pankrotihalduri üldkohus on tema ametikohustuse täitmisel see maakohus, mille tööpiirkonnas on tema registrijärgne asukoht.

Erinorme kohaldatakse riigi üldkohtu suhtes (kohus, mille tööpiirkonnas on erioigusnormi kohast pädevust omava riikliku organisatsioonilise üksuse registrijärgne asukoht, ja kui territoriaalset pädevust omavat kohut ei saa sellisel viisil kindlaks määrata, siis kohus, mille tööpiirkonnas toimusid nõude aluseks olevad sündmused), omavalitsusüksuse suhtes (kohus, mille tööpiirkonnas asub kohalik omavalitsusüksus) ja kõrgema territoriaalse isemajandava üksuse suhtes (kohus, mille tööpiirkonnas on tema haldusorganite registrijärgne asukoht).

Kui kostjal, kes on Tšehhi Vabariigi kodanik, puudub üldse üldkohus või puudub see Tšehhi Vabariigis, on pädev see kohus, mille tööpiirkonnas oli tema viimane teadaolev elukoht Tšehhi Vabariigis. Isiku vastu, kellel puudub Tšehhi Vabariigis muu pädev kohus, võib omandiõigusi kasutada kohus, mille tööpiirkonnas asub selle isiku vara.

Välisriigi juriidilise isiku vastu võib esitada hagi (menetluse algatamise avalduse ehk hagiavalduse) ka kohtusse, mille tööpiirkonnas Tšehhi Vabariigis asub tema ettevõtte või ettevõtte organisatsiooniline üksus.

Seaduse nr 292/2013 (erikohtumenetluste kohta) (õigusaktide kogumik) artiklis 4 on sätestatud, et asja menetlemise pädevus on selle isiku üldkohtul, kelle huvides menetlus toimub, kui selles seaduses ei ole sätestatud teisiti. Piiratud teovõimega alaealise puhul, on üldkohus see kohus, mille tööpiirkonnas on alaealise elukoht vastavalt vanematevahelise kokkuleppele või kohtuotsusele või muude otsustavate asjaolude alusel.

2.2.2 Erandid

Lisaks kostja üldkohtu territoriaalsele pädevusele kohaldatakse territoriaalset erikohtualluvust, nagu a) valikuline territoriaalne erikohtualluvus (vt küsimus 2.2.2.1) ja b) erandlik territoriaalne erikohtualluvus (vt küsimus 2.2.2.2). Kaubandusasjades saab sõlmida ka kohtualluvuse kokkuleppe (vt küsimus 2.2.2.3). Peale selle on seaduse nr 292/2013 (erikohtumenetluste kohta) (õigusaktide kogumik) artiklis 5 sätestatud, et kui kohtualluvust määravad asjaolud muutuvad menetlustes, mis puudutavad alaealise hooldusõiguse kohtule andmist, isikuhooldusõigust või teovõimet, on kohtul õigus anda oma pädevus üle teisele kohtule, kui see on alaealise, eestkostja või selle isiku huvides, kelle teovõime üle otsustatakse. Pädevuse üleandmine vastavalt sellele artiklile toimub siiski alati kohtu kaalutletud otsusel.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Tegemist on nn valikulise territoriaalse erikohtualluvusega, mida reguleeritakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikliga 87. Hageja võib valida, kas esitada hagi kostja üldkohtule või mõnele muule territoriaalse pädevusega kohtule. Järgida tuleb siiski territoriaalse kohtualluvuse eeskirju – kui esimeses astmes on pädev piirkonnakohus, peab hageja esitama hagiavalduse piirkonnakohtule. Kui hagiavaldus on kohtule esitatud, ei või hageja oma valikut muuta. Kui territoriaalset kohtualluvust reguleerib vahetult kohaldatav ELi õigus, mis on ülimuslik siseriiklike õigusaktide suhtes (vt nii rahvusvahelist kui ka territoriaalset kohtualluvust reguleeriva määruse nr 44/2001 teatavad sätted), ei või Tšehhi õiguse kohaseid valikuõigusel põhineva territoriaalse kohtualluvuse eeskirju kohaldada.

Hageja võib kostja üldkohtu asemel valida kohtu, mille tööpiirkonnas:

on kostja alaline töökoht;

on toimunud sündmused, mis annavad õiguse saada hüvitist;

asub kostjaks oleva füüsilise või juriidilise isiku käitise organisatsiooniline üksus, kui vaidlus puudutab seda üksust;

on reguleeritud turgu korraldava või mitmepoolset kauplemissüsteemi haldava isiku registrijärgne asukoht, juhul kui on tegemist kaubandusliku vaidlusega, mis puudutab:

1) selle isiku korraldatud reguleeritud turgu või sellise äritegevusega seotud arveldusi või

2) selle isiku hallatud mitmepoolset kauplemissüsteemi või sellise kauplemistegevusega seotud arveldusi;

asub maksekoht, kus kasutatakse vekslit, võlakirjast või muust tagatisest tulenevat õigust;

asub kaubabörs, juhul kui tegemist on kaubabörsi puudutava vaidlusega.

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Tegemist on nn erandliku territoriaalse erikohtualluvusega, mida reguleeritakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikliga 88 ja seaduse nr 292/2013 (erikohtumenetluste kohta) (õigusaktide kogumik) teatavate sätetega. Kui teatavates asjades on kehtestatud erandlik territoriaalne erikohtualluvus, ei või territoriaalset kohtualluvust määrata kostja üldkohtu või valitud kohtu järgi.

Kui territoriaalset kohtualluvust reguleerib vahetult kohaldatav ELi õigus, mis on ülimuslik siseriiklike õigusaktide suhtes (vt nii rahvusvahelist kui ka territoriaalset kohtualluvust reguleeriva määruse nr 44/2001 teatavad sätted), ei või Tšehhi õiguse kohaseid erandliku territoriaalse kohtualluvuse eeskirju kohaldada.

Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklile 88 kohaldatakse erandlikku territoriaalset kohtualluvust eelkõige järgmistele menetluste suhtes:

otsuse tegemine abikaasade ühisvara või muu vara suhtes või korteri ühise üürilepingu tühistamine pärast lahutust – territoriaalne pädevus on abielulahutuse üle otsustanud kohtul;

menetlus, mis puudutab õigust kinnisasjale (menetlus peab otseselt puudutama selle kinnisasjaga seotud õigust, st peamiselt omandiõigust või üürimis- või rentimisõigust) – territoriaalne pädevus on kohtul, mille tööpiirkonnas asub vara, tingimusel et tegemist ei ole menetlusega otsuse tegemiseks abikaasade ühisvara või muu vara kohta või korteri ühise üürilepingu tühistamiseks pärast lahutust (sellistel juhtudel peaks territoriaalne pädevus olema abielulahutuse üle otsustanud kohtul, vt eespool);

pärimismenetlusega seotud vaidluse lahendamise menetlus – territoriaalne pädevus on kohtul, kus toimub pärimismenetlus.

Seadusega nr 292/2013 erikohtumenetluste kohta nähakse ette territoriaalse erikohtualluvuse kohaldamine eelkõige järgmistele menetluste suhtes:

abielulahutuse menetlus, abielu kehtivuse kindlakstegemiseks algatatud menetlus ja abielu kehtetuks tunnistamise menetlus – vastavalt artiklitele 373 ja 383 on pädev see kohus, mille tööpiirkonnas oli abikaasade viimane ühine elukoht Tšehhi Vabariigis, tingimusel et vähemalt üks abikaasa elab selles piirkonnas; kui sellist kohut ei ole, on pädev kohus selle abikaasa üldkohus, kes ei esitanud menetluse algatamise avaldust, ja kui isegi seda kohut ei ole, siis menetluse algatamise avalduse esitanud abikaasa üldkohus;

pärimismenetlus – vastavalt artiklile 98 on pädev see kohus, mille tööpiirkonnas on surnu alaline elukoht või tema viimane elukoht või viibimiskoht või kus asub surnud isiku kinnisvara või kus ta suri (need on tähtsuse järjekorras esitatud kriteeriumid);

rahvusvahelise lapseröövivi (lapse tagasitoomise) menetlused – vastavalt artiklile 479 on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas on laste rahvusvahelise kaitse ameti registrijärgne asukoht, st Brno munitsipaalkohtul.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklile 89a võivad pooled kokku leppida seadusega ettenähtust erineva territoriaalse kohtualluvuse (nn kohtualluvuse kokkulepe) üksnes äritegevusest tulenevates ettevõtjatevaheliste suhete asjades ja üksnes tingimusel, et selle kohtuasja suhtes ei ole kehtestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 88 kohast erandlikku territoriaalset kohtualluvust (vt eespool). Kohtualluvuse kokkulepe peab olema kirjalik. Kui hageja esitab hagi valitud kohtule ja rakendatakse kohtualluvuse kokkulepet, tuleks kokkulepe lisada hagiavaldusele (usaldusväärsel kujul – soovitatavalt originaal või kinnitatud ärakiriri), kuigi see ei ole kehtivates õigusaktides sätestatud eeltingimus.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Tšehhi Vabariigis ei ole erikohtuid (vt vastus 1. küsimusele).

Viimati uuendatud: 27/09/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Eesti

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Tsiviilvaidluste lahendamiseks on pädev maakohus. Maakohtud vaatavad esimese astme kohtuna läbi tsiviilvaidlusi. Tsiviilvaidluste ring on väga lai ja sinna kuuluvad erinevatest lepingutest ja võlasuhetest tulenevad vaidlused, perekonna- ja pärimisasjad, asjaõigust puudutavad vaidlused, äri- ja mittetulundusühingute tegevuse ja juhtimise küsimused, pankrotiasjad ning tööõiguse küsimused. Tsiviiliasja alustamiseks tuleb maakohtule esitada hagiavaldus. Kohtule esitatavas hagiavalduses on vaja ära näidata kellelt nõutakse, mida nõutakse, miks nõutakse (st millisel õiguslikul alusel) ja millised tõendid seda nõudmist põhjendavad.

. Tsiviiliasjade menetlemist kohtus reguleerib [tsiviilkohtumenetluse seadustik](#).

Teise isiku vastu esitatud eraõigussuhetest tuleneva kindla rahasumma maksmise nõude võib lahendada ka avalduse alusel maksekäsu kiirmenetluses. Maksekäsu kiirmenetluse algatamiseks elatis nõudes või võlanõudes tuleb pöörduda elektrooniliselt läbi portaali <https://www.e-toimik.ee/> kaudu maakohtu maksekäsuosakonna poole. Maksekäsu kiirmenetlust ei toimu nõuete puhul, mille summa ületab 6400 eurot (võlanõuded). See summa hõlmab nii põhi- kui ka kõrvalnõudeid. Maksekäsu kiirmenetlust ei toimu, kui nõutav elatis ületab 200 eurot kuus. Maksekäsu kiirmenetlust ei toimu, kui võlgnik ei ole kantud lapse vanemana lapse sünniakti. Maksekäsu kiirmenetluse asju lahendab Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja

Erikohtuid Eestis loodud pole, kuid teatud vaidluste lahendamiseks on enne kohtusse pöördumist võimalik pöörduda ka kohtuväliste komisjonide poole. Näiteks töövaidlusasju lahendab [Töövaidluskomisjon](#). Töövaidluskomisjon on kohtueelne sõltumatu individuaalseid töövaidlusi lahendav töövaidlusorgan, kuhu nii töötaja kui tööandja saavad pöörduda ilma riigilõivu maksmata. Töövaidluse lahendamist töövaidluskomisjonis reguleerib [individuaalse töövaidluse lahendamise seadus](#). Töövaidluskomisjoni võib pöörduda kõigi töösuhetest tulenevate vaidluste lahendamiseks. Töövaidluskomisjoni poole pöördudes peab arvestama, et komisjon lahendab rahalisi nõudeid summas kuni 10 000 eurot. Nõudeid, mille summa ületab 10 000 eurot, saab lahendada kohtus. Töövaidluskomisjonile esitatavas avalduses tuleks välja tuua asjaolud, mis omavad vaidluses tähendust. Näiteks töölepingu ülesütleamise vaidlustamisel tuleb näidata lepingu ülesütleamise aeg ja alus. Vajalik on kirjeldada, milles seisneb lahkavamus poolte vahel, see tähendab, mida töötaja või tööandja on jätnud tegemata või teinud ebaseaduslikult. Oma ütlusi ja nõudeid peab põhjendama ja selleks tuleb välja tuua dokumentaalselt kinnitust leidvad asjaolud (tööleping, töötaja ja tööandja omavahelised kokkulepped või kirjavahetus jms) või viited muudele tõenditele ja tunnistajatele. Nimetatud dokumentaalsed tõendid, mis töötaja või tööandja nõuet põhjendavad, tuleb lisada tehtavale avaldusele. Kui nõude põhjendamiseks peab avaldaja vajalikuks kutsuda istungile tunnistaja, näidata avalduses tunnistaja nimi ja aadress.

Tarbija ja kaupleja lepingust tulenevaid nõudeid on võimalik lahendada [tarbijavaidluste komisjonis](#). Tarbijavaidluste lahendamist vastavas komisjoni reguleerib [tarbijakaitseseadus](#). Tarbijavaidluste komisjoni pädevuses on lahendada tarbija ja kaupleja vahelisest lepingust tulenevaid nii riigisiseseid kui ka piiriüleseid tarbija algatatud tarbijavaidlusi, mille üheks osapoolteks on kaupleja, kelle asutamiskoht on Eesti Vabariigis. Samuti kuulub tarbijavaidluste komisjoni pädevusse sellise vaidluse lahendamine, mis seondub puudusega tootest põhjustatud kahjuga, kui kahju on kindlaksmääratav. Kui kahju tekitamine on kindlaks tehtud, kuid kahju täpset suurust ei saa kindlaks teha, muu hulgas mittevaralise kahju tekitamise ja tulevikus tekkiva kahju korral, otsustab hüvitise suuruse kohus. Komisjon ei lahenda vaidlust, mis on seotud mittemajandusliku üldhuviteenuse osutamisega; avalik-õiguslike juriidiliste isikute pakutava haridusteenusega; tervishoiuteenusega, mida osutavad tervishoiutöötajad patsientidele nende tervise hindamiseks, säilitamiseks või taastamiseks, sealhulgas ravimite ja meditsiiniseadmete väljakirjutamine, väljastamine ja nendega varustamine. Ka ei lahenda komisjon vaidlust, mille puhul kahjunõue tuleneb surmajuhumist, kehavigastusest või tervisekahjustusest, samuti vaidlusi, mille lahendamise kord on ette nähtud teistes seadustes. Need vaidlused lahendatakse pädevas institutsioonis või kohtus. Nii on näiteks on võimalik üürivaidlusi lahendada üürikomisjonis, millist menetlust reguleerib [üürivaidluse lahendamise seadus](#).

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Selleks, et teada millisesse kohtusse peab pöörduma, peab teadma kohtualluvuse põhimõtteid. Kohtualluvus jaguneb kolmeks: 1) üldine kohtualluvus, mis sõltub isiku elukohast; 2) valikuline kohtualluvus; 3) erandlik kohtualluvus (vt punkti 2.2).

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutamiseks?

Madalama ja kõrgema astme kohtud on erinevad, kuna Eesti kohtusüsteem on kolmeastmeline.

Maakohtud vaatavad esimese astme kohtuna läbi kõiki tsiviiliasju. Seadusega võib sätestada, et teatud liiki asju vaatab läbi üksnes mõni maakohus, kui see asja läbivaatamist kiirendab või muul viisil tõhustab.

Ringkonnakohus vaatab läbi tema tööpiirkonnas asuvate maakohtute lahendeid tsiviiliasjades nende lahendite peale esitatud apellatsioon- ja määruskaebuste alusel. Ringkonnakohus lahendab ka muid seadusega tema pädevusse antud asju.

Riigikohus vaatab läbi ringkonnakohtute lahendeid tsiviiliasjades nende lahendite peale esitatud kassatsioon- ja määruskaebuste alusel. Riigikohus lahendab ka jõustunud kohtulahendite peale esitatud teistmisavaldusi, määrab seaduses sätestatud juhul asja lahendamiseks pädeva kohtu ja lahendab muid seadusega tema pädevusse antud asju. Samuti on Riigikohus põhiseaduslikkuse järelevalve kohus.

Esmalt lahendab asja ja teeb otsuse maakohus ehk esimese astme kohus. Kui isik ei ole kohtuotsusega rahul, on tal seadusest tulenev õigus esitada apellatsioonkaebus kõrgema astme kohtule ehk ringkonnakohtule. Ringkonnakohtud vaatavad teise astme kohtuna läbi maa- ning halduskohtute lahendeid nende peale esitatud apellatsioon- või määruskaebuste alusel. Ringkonnakohtus toimub asjade läbivaatamise kollegiaalselt – see tähendab, et apellatsioonikaebuse lahendamiseks tegeleb kohtukolleegium, kuhu kuulub kolm kohtunikku

Riigikohus on kõrgeim kohus, kes arutab kassatsioonkaebusi ja teistmisavaldusi. Kassatsioon on jõustumata kohtuotsuse peale edasikaebamine õigusküsimustes ning selle läbivaatamine kõrgema astme kohtus ilma faktiküsimuste ümberhindamiseta. Teistmine on protsessiosalise avalduse alusel uute asjaolude ilmsikstulekul jõustunud otsuste ja määruste uuesti läbivaatamine.

Riigikohtusse võib kassatsioonikaebuse esitada iga menetlusosaline, kes ei ole rahul madalama astme kohtu otsusega. Kaebuse saab ta siiski esitada ainult selleks kvalifitseeritud esindaja vahendusel, mitte isiklikult. Riigikohus võtab kassatsioonikaebuse menetlusse, kui kaebuses esitatud väited võimaldavad arvata, et madalama astme kohus on vääralt kohaldanud materiaalõiguse normi või on oluliselt rikkunud protsessiõiguse normi, mis võis kaasa tuua ebaõiglase kohtulahendi. Samuti võtab Riigikohus asja menetlusse siis, kui kassatsioonikaebuse lahendamisel oleks põhimõtteline tähendus õiguskindluse tagamiseks ja ühtse kohtupraktika kujundamiseks või õiguse edasiarenduseks.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Kohtualluvus on isiku õigus ja kohustus kasutada oma menetlusõigusi kindlas kohtus. Kohtualluvus on üldine, valikuline või erandlik.

Üldise kohtualluvusega määratakse kohus, kuhu isiku vastu võib esitada hagi ja teha isiku suhtes muid menetlustoiminguid, kui seaduses ei ole sätestatud, et hagi võib esitada või toimingut võib teha muus kohtus.

Valikulise kohtualluvusega määratakse kohus, kuhu võib isiku vastu esitada hagi ja teha isiku suhtes muid menetlustoiminguid lisaks üldisele kohtualluvusele. See tähendab, et varalise nõudega hagi võib füüsilise isiku vastu esitada ka tema pikema-aegse viibimiskoha järgi. Kui isiku elukoht on välisriigis, võib varalise nõudega hagi esitada tema vastu ka vara, mille suhtes nõue esitatakse, asukoha järgi või isiku muu vara asukoha järgi.

Erandliku kohtualluvusega määratakse kohus, kuhu ainsana võib tsiviilasja lahendamiseks pöörduda. Kohtualluvus hagita asjades on erandlik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Erandlik kohtualluvus võib olla määratud näiteks kinnisasja asukoha järgi, juriidilise isiku tegevuskoha järgi jms.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Füüsilise isiku vastu esitatakse hagi tema elukoha järgi ja juriidilise isiku vastu tema asukoha järgi. Kui füüsilise isiku elukoht ei ole teada, võib tema vastu hagi esitada tema viimase teadaoleva elukoha järgi.

2.2.2 Erandid

Välisriigis elava Eesti Vabariigi kodaniku vastu, kellele laieneb eksterritoriaalsus, ja välisriigis töötava avalikust teenistujast Eesti Vabariigi kodaniku vastu võib esitada hagi tema viimase Eesti-elukoha järgi. Kui isikul ei ole olnud Eestis elukohta, võib tema vastu esitada hagi Harju Maakohusse. Eesti Vabariigi või kohaliku omavalitsuse üksuse vastu võib esitada hagi selle riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuse asukoha järgi, kelle tegevuse tõttu on kavas hagi riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse vastu esitada. Kui riigiasutust ei ole võimalik kindlaks teha, esitatakse hagi Harju Maakohusse. Kui kohaliku omavalitsuse asutust ei ole võimalik kindlaks teha, esitatakse hagi valla- või linnavalitsuse asukoha järgi.

Eesti Vabariigi või kohaliku omavalitsuse üksuse vastu võib esitada hagi selle riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuse asukoha järgi, kelle tegevuse tõttu on kavas hagi riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse vastu esitada.

Kui riigiasutust ei ole võimalik kindlaks teha, esitatakse hagi Harju Maakohusse. Kui kohaliku omavalitsuse asutust ei ole võimalik kindlaks teha, esitatakse hagi valla- või linnavalitsuse asukoha järgi. Hagi võib esitada hageja ka oma elu- või asukoha järgi.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Seaduses toodud juhtudel võib isik valida kohtu, kuhu võib isiku vastu esitada hagi ja teha isiku suhtes muid menetlustoiminguid lisaks üldisele kohtualluvusele

Varalise nõudega hagi võib füüsilise isiku vastu esitada ka tema viibimiskoha järgi, kui isik on seal pikemat aega töö- või teenistussuhte või õpingute tõttu või muul sellesarnasel põhjusel.

Kohtualluvus tegevuskoha järgi - kostja majandus- või kutsetegevusest tuleneva hagi võib esitada ka tema tegevuskoha järgi.

Kohtualluvus juriidilise isiku asukoha järgi - liikmesusel põhinev juriidiline isik, muu hulgas äriühing, või selle liige, osanik või aktsionär võib esitada liikmesusest või osalusest tuleneva hagi juriidilise isiku liikme, osaniku või aktsionäri vastu ka juriidilise isiku asukoha järgi.

Kohtualluvus vara asukoha järgi - kui isiku elukoht või asukoht on välisriigis, võib varalise nõudega hagi esitada tema vastu ka vara, mille suhtes nõue esitatakse, asukoha järgi või isiku muu vara asukoha järgi. Kui vara on kantud avalikku registrisse, võib hagi esitada selle registri asukoha järgi, milles vara on registreeritud. Kui varaks on võlaõiguslik nõue, võib hagi esitada võlgniku elu- või asukoha järgi. Kui nõude tagatiseks on asi, võib hagi esitada ka asja asukoha järgi.

Hüpoteegiga tagatud ja reaalkoormatise seotud nõudega hagi kohtualluvus - hüpoteegiga tagatud või reaalkoormatise seotud nõude sissenõudmise hagi või muu sellise nõudega seotud hagi võib esitada ka kinnisasja asukoha järgi, kui võlgnik on ühtlasi hüpoteegiga või reaalkoormatise koormatud kinnistu omanik.

Hagi korteriomaniku vastu, mis tuleneb korteriomandi seotud õigussuhtest, võib esitada ka korteriomandi esemeks oleva kinnisasja asukoha järgi.

Kohtualluvus lepingu täitmise koha järgi - lepingust tuleneva või lepingu tühisuse tuvastamise hagi võib esitada ka vaidlusaluse lepingust tuleneva kohustuse täitmise koha järgi. Vallasasja müügilepingu puhul loetakse kohustuse täitmise kohaks kohta, kus vallasasi anti ostjale üle või pidi üle antama, teenuse osutamise lepingu puhul kohta, kus teenus osutati või kus seda pidi osutatama. Muul juhul loetakse kohustuse täitmise kohaks võlgniku tegevuskohta, selle puudumisel elu- või asukohta. Sätestatud kohaldatakse niivõrd, kui võrd pooled ei ole kokku leppinud teisiti.

Kohtualluvus tarbija elukoha järgi - tarbija võib [võlaõigusseaduse](#) §-des 35, 46 ja 52, § 208 lõikes 4, §-des 379 ja 402, § 635 lõikes 4 ning §-des 709, 734 ja 866 nimetatud lepingust või suhtest, samuti muust Eestis asuva või siin tegevuskohta omava ettevõtjaga sõlmitud lepingust tuleneva hagi esitada ka oma elukoha järgi. See ei kehti veolepingust tulenevate hagide suhtes.

Kindlustuslepingust tuleneva hagi kohtualluvus - kindlustusvõtja, soodustatud isik või muu kindlustuslepingu järgi kindlustusandjalt täitmist nõudma õigustatud isik võib esitada kindlustuslepingust tuleneva hagi kindlustusandja vastu ka oma elu- või asukoha järgi. Vastutuskindlustuse, samuti ehitise või kinnisasja või koos nendega vallasasjade kindlustamise puhul võib hagi kindlustusandja vastu esitada ka kahju tekitanud teo toimepaneku või kahju tekitanud sündmuse toimumise koha või kahju tekkimise koha järgi.

Kohtualluvus töötaja elukoha või töötamise koha järgi - Töötaja võib töölepingust tuleneva hagi esitada ka oma elukoha või töötamise koha järgi.

Vekslit ja tšekist tuleneva hagi kohtualluvus - vekslit ja tšekist tuleneva hagi võib esitada ka vekslit või tšeki lunastamise koha järgi.

Kahju õigusvastasest tekitamisest tuleneva hagi kohtualluvus - õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamise hagi võib esitada ka kahju tekitanud teo toimepaneku või kahju tekitanud sündmuse toimumise koha või kahju tekkimise koha järgi.

Merinõudest, päästetöödest ja päästelepingust tuleneva hagi kohtualluvus - hagi, mis tuleneb ühest või mitmest [laeva asjaõigusseaduses](#) nimetatud merinõudest, võib esitada ka kostja laeva asukoha või laeva kodusadama järgi. Päästetöödest või päästelepingust tuleneva hagi võib esitada ka päästetööde tegemise koha järgi.

Pärandihagi kohtualluvus - hagi, mille ese on pärimisõiguse tuvastamine, pärija nõue pärandi valdaja vastu, testamentaarsest annakust või pärimislepingust tulenev nõue või sundosa või pärandi jagamise nõue, võib esitada ka pärandaja surma aegse elukoha järgi. Kui pärandaja oli Eesti Vabariigi kodanik ja tal ei olnud surma ajal Eestis elukohta, võib hagi esitada ka pärandaja viimase Eesti-elukoha järgi. Kui pärandajal ei ole olnud Eestis elukohta, võib hagi esitada Harju Maakohusse.

Hagi kaaskostjate vastu ja mitu hagi sama kostja vastu - hagi mitme kostja vastu võib hageja omal valikul esitada ühe kaaskostja elu- või asukoha järgi. Kui samast asjaolust tulenevalt võib sama kostja vastu esitada mitu hagi, võib hagi esitada ka kohtusse, kuhu võiks esitada üksnes ühe või mõne samast asjaolust tuleneva nõudega hagi.

Vastuhagi ja iseseisva nõudega kolmanda isiku hagi kohtualluvus - vastuhagi võib esitada kohtusse, kuhu esitati hagi, kui on täidetud vastuhagi esitamise tingimused ja vastuhagile ei ole ette nähtud erandlikku kohtualluvust. See kehtib ka juhul, kui vastuhagi tuleks üldsätete kohaselt esitada välisriigi kohtusse. Iseseisva nõudega kolmanda isiku hagi võib esitada kohtusse, kus vaadatakse läbi põhihagi.

Kohtualluvus pankrotimenetluses - pankrotivõlgniku, pankrotihalduri ja pankrotitoimkonna liikme vastu võib pankrotimenetlusega või pankrotivaraga seotud hagi, muu hulgas vara pankrotivarast välistamise hagi, esitada ka pankroti väljakuulutanud kohtusse. Pankroti väljakuulutanud kohtusse võib esitada ka nõude tunnustamise hagi. Pankrotivõlgnik võib esitada hagi, mis on seotud pankrotivaraga, muu hulgas tagasivõitmise hagi, ka pankroti väljakuulutanud kohtusse.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Seaduses toodud juhtudel on kohtualluvus erandlik. Kohtualluvusega määratakse kohus, kuhu ainsana võib tsiviilasja lahendamiseks pöörduda.

Kohtualluvus hagita asjades on erandlik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

1) *Kohtualluvus kinnisasja asukoha järgi* - kinnisasja asukoha järgi esitatakse hagi, mille esemeks on:

kinnisasjale omandi, piiratud asjaõiguse või muu asjaõigusliku kooramatise või selle puudumise tunnustamine või muu kinnisasjaõigusega seotud nõue;

kinnisasja piiri kindlaksmääramine või kinnisasja jagamine;

kinnisasja valduse kaitse;

korteriomandist tulenev asjaõiguslik nõue;

kinnisasja sundtäitmisega seotud nõue;

kinnisasja üüri- või rendilepingust või muust kinnisasja kasutamise võlaõiguslikust lepingust või selle kehtivusest tulenev nõue.

Reaalservituuti, reaalkooramatist või ostueesõigust puudutav hagi esitatakse teeniva või kooramatud kinnisasja asukoha järgi.

2) *Tüüptingimuste kasutamise lõpetamise nõue* - ebamõistlikult kahjustava tüüptingimuse kasutamise lõpetamise või tingimuse soovitajalt soovitamise lõpetamise ja soovituse tagasivõitmise hagi (võlaõigusseaduse § 45) esitatakse kostja tegevuskoha järgi, selle puudumise korral kostja elu- või asukoha järgi. Kui kostjal ei ole Eestis tegevus-, elu- ega asukohta, esitatakse hagi kohtusse, kelle tööpiirkonnas tüüptingimusi kasutati.

3) *Juriidilise isiku organi otsuse kehtetuks tunnistamise ja tühisuse tuvastamise asja kohtualluvus* - Juriidilise isiku organi otsuse kehtetuks tunnistamise või tühisuse tuvastamise hagi esitatakse juriidilise isiku asukoha järgi.

4) *Abieluasja kohtualluvus*

Abieluasi on tsiviilasi, kus lahendatakse hagi, mille esemeks on:

abielu lahutamine;

abielu kehtetuks tunnistamine;

abielu olemasolu või puudumise tuvastamine;

ühisvara jagamine või muu abikaasade varalisest vahekorra tulenev nõue;

abikaasa abielusuhtest tulenev muu nõue teise abikaasa vastu.

Eesti kohus võib abieluasja lahendada, kui:

vähemalt üks abikaasa on Eesti Vabariigi kodanik või oli seda abielu sõlmimise ajal;

mõlema abikaasa elukoht on Eestis;

ühe abikaasa elukoht on Eestis, välja arvatud juhul, kui tehtavat otsust ei tunnustataks ilmselt üheski riigis, mille kodanikud abikaasad on.

Eesti kohtus lahendatavas abieluasjas esitatakse hagi abikaasade ühise elukoha järgi, selle puudumisel kostja elukoha järgi. Kui kostja elukoht ei ole Eestis, esitatakse hagi poolte ühise alaealise lapse elukoha järgi, ühise alaealise lapse puudumisel hageja elukoha järgi.

Kui äraolija varale on tema teadmata kadumise tõttu seatud hooldus või kui piiratud teovõimega isikule on määratud eestkostja või kui isikule on mõistetud karistuseks vangistus, võib tema vastu esitada abielulahutushagi ka hageja elukoha järgi.

5) *Põlvnemisasja ja ülalpidamisasja kohtualluvus* - põlvnemisasi on tsiviilasi, kus lahendatakse hagi, mille esemeks on põlvnemise tuvastamine või sünniaktis või rahvastikuregistris vanema kande vaidlustamine. Eesti kohus võib põlvnemisasja lahendada, kui vähemalt üks pooltest on Eesti Vabariigi kodanik või kui vähemalt ühe poole elukoht on Eestis. Eesti kohtus lahendatavas põlvnemisasjas esitatakse hagi lapse elukoha järgi. Kui lapse elukoht ei ole Eestis, esitatakse hagi kostja elukoha järgi. Kui kostja elukoht ei ole Eestis, esitatakse hagi hageja elukoha järgi.

Sätestatud kohaldatakse ka ülalpidamisasjade suhtes. Ülalpidamisasi on tsiviilasi, kus lahendatakse hagi, mille esemeks on nõue:

seadusest tuleneva vanema ülalpidamiskohustuse täitmiseks alaealise lapse suhtes;

vanematevahelise ülalpidamiskohustuse täitmiseks;

abikaasadevahelise ülalpidamiskohustuse täitmiseks;

seadusest tuleneva muu ülalpidamiskohustuse täitmiseks.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Kui asi võib alluda üheaegselt mitmele Eesti kohtule, on avaldajal õigus valida, millisesse kohtusse avaldus esitada. Asja menetleb sel juhul kohus, kuhu avaldus esimesena esitati.

Kui hagi esitatakse kostja elu- või asukoha järgi või erandliku kohtualluvuse järgi, arutatakse asja kohtumajas, mille tööpiirkonnas on kostja elu- või asukoht või koht, mille järgi määratakse erandlik kohtualluvus. Kui muul juhul jäävad erinevad kohtualluvust määravad kohad ühe maakohtu tööpiirkonda, ent erinevate kohtumajade teeninduspiirkondadesse, märgib hageja, millises kohtumajas asja arutatakse. Kui hageja seda ei märgi, määrab asja arutamise koha kohus.

Hagita asja arutatakse kohtumajas, mille tööpiirkonnas on koht, mille järgi määratakse kohtualluvus. Kui erinevad kohtualluvust määravad kohad jäävad ühe maakohtu tööpiirkonda, ent erinevate kohtumajade teeninduspiirkondadesse, määrab asja arutamise koha kohus.

Kohtute täpsemad töö- ning teeninduspiirkonnad on sätestatud [kohtute seaduses](#).

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Maksekäsu kiirmenetluse asju lahendab Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja. Ülejäanud tsiviilasjadele kehtivad eelpool toodud kohtualluvuse põhimõtted.

Seonduvad lingid

[Kohtusüsteem](#)

Viimati uuendatud: 29/10/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - lirimaa

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

lirima tsiviilkohtud on pädevad lahendama üksikisikute, organisatsioonide ja riigi vahelisi vaidlusi. Need vaidlused võivad puudutada mitmesuguseid küsimusi alates autoõnnetuses tekitatud kahjust kuni ettevõtte ülevõtmiseni. Tsviilasjades esitab hageja kostja vastu hagi tekitatud kahju hüvitamiseks. Hüvitis kujutab endast tavaliselt rahalist kahjutasu.

Piirkonnakohus (*District Court*), ringkonnakohus (*Circuit Court*) ja kõrgem kohus (*High Court*) on kõik esimese astme kohtud. Ülemkohus on apellatsioonikohus, välja arvatud teatavates põhiseadust puudutavates asjades. Apellatsioonikohtul on üksnes apellatsioonikohtu pädevus.

Piirkonna- ja ringkonnakohtud on kohaliku ja piiratud pädevusega kohtud, mis tähendab, et nad saavad menetleda üksnes hagsid, mille hind jääb alla teatava piirväärtuse ja mille puhul menetluspoolte alaline elukoht või registrijärgne asukoht on teatavas geograafilises asukohas või mille puhul leping sõlmiti teatavas geograafilises asukohas. Piirkonnakohtu otsuse peale esitatud kaebusi menetleb ringkonnakohus ja ringkonnakohtu otsuse peale esitatud kaebusi menetleb kõrgem kohus.

Väiksemate nõuete kohus kuulub piirkonnakohtu alla ja menetleb tarbijatega seotud asju, mille puhul nõutud summa ei ületa 2000 eurot. Seda menetlust võib kasutada ka üks ettevõtja teise vastu.

Piirkonnakohus menetleb asju, mille kahjunõuete väärtus on alla 15 000 euro. Ringkonnakohus menetleb kahjunõudeid, mille väärtus on alla 75 000 euro (60 000 euro isikukahju puhul). Tema pädevusse kuuluvad ka perekonnaõiguse, sealhulgas abielulahutuse, lahusel ja abielu tühisuse asjad. Kõrgem kohus menetleb kahjunõudeid, mille väärtus on üle 75 000 euro (60 000 euro isikukahju puhul).

Tööõigusega seotud nõudeid menetleb tööasjade apellatsioonikohus (*Employment Appeals Tribunal*), mis on sõltumatu organ. Ta lahendab mitmesuguseid vaidlusi, mis puudutavad tööalaseid õigusi. Teatavatel juhtudel võib kumbki pool esitada kuue nädala jooksul pärast tööasjade apellatsioonikohtu otsust kaebuse ringkonnakohtule. Kui ringkonnakohtule kaebust ei esitata ja tööandja otsust ei täida, võib tööhõive-, ettevõtlus- ja innovatsiooniminister algatada ringkonnakohtus menetluse töötaja nimel. Kumbki pool võib tööasjade apellatsioonikohtu otsuse peale esitada kaebuse kõrgemale kohtule, kuid üksnes õigusküsimuse lahendamiseks.

2004. aastal asutatud kaubanduskohus (*Commercial Court*) on [kõrgema kohtu](#) eriosakond, mille tegevust reguleeritakse eelkõige [kõrgeimate kohtute kodukorra \(Rules of the Superior Courts\) artikliga 63A](#). Ta lahendab ärivaidlusi, mille puhul nõude väärtus on vähemalt 1 miljon eurot, intellektuaalomandiga seotud vaidlusi ja regulatiivsete otsuste kohtulikke läbivaatamist puudutavaid kaebusi või taotlusi. Samuti menetleb ta teisi asju, mida kohtunik peab asjakohaseks. Kaubandusasjad ei kuulu automaatselt kõrgema kohtu kaubanduskolleegiumi pädevusse. Seda otsustab kaubanduskohtu kohtunik. Kohus kasutab üksikasjalikku kohtuasjade haldamise süsteemi, mille eesmärk on kiirendada kohtuprotsessi ettevalmistamist, kaotada tarbetud kulud ja viivitused ning tagada täielik kohtuistungieelne avalikustamine.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Pädev kohus, kelle poole hagiga esimeses astmes pöörduda, määratakse kahjunõude laadi (leping, lepinguväline kahju jne) ja väärtuse järgi (vt eespool). Piirkonnakohtu puhul on riik jagatud 24 territoriaalseks üksuseks ja igasse neist on alaliselt määratud üks või mitu kohtunikku. Kahes suurimas linnas, Dublinis ja Corkis, määratakse tegevusmahu tõttu alaliselt ametisse mitu kohtunikku. Ringkonnakohtu puhul on riik jagatud kaheksaks ringkonnaks. Igas ringkonnas määratakse ametisse üks ringkonnakohtu kohtunik, välja arvatud Dublinis ja Corkis, kus tegevusmahu tõttu määratakse ametisse mitu kohtunikku. Kõrgem kohus asub Dublinis ja menetleb esialgseid hagsid. Samuti menetleb ta kindlaksmääratud aegadel aasta jooksul mitmes paigas isikukahju ja surmaga lõppenud vigastusi puudutavaid asju. Lisaks sellele menetleb kõrgem kohus kohalikul tasandil tsiviil- ja perekonnaõiguse asjades tehtud ringkonnakohtu otsuste peale esitatud kaebusi.

Piirkonnakohus on pädev menetlema asju, mis puudutavad lepinguid, teatavaid kahju õigusvastase tekitamise juhtumeid, järelmaksu- ja krediidilepinguid, üürilepinguid (nt väljatõstmise üüri maksmata jätmise tõttu) ja kaupade ebaseadusliku kinnipidamise juhtumeid, kui nõude väärtus on kuni 15 000 eurot. Piirkonnakohtul on ka volitused pöörata täitmisele mis tahes kohtu otsuseid võlgade sissenõudmiseks, anda välja lubasid, näiteks alkoholimüügilubasid, ning otsustada lapse isikuhooldusõiguse ja ülalpidamise üle.

Ringkonnakohtu pädevusse kuuluvad lepingute ja lepinguvälise kahjuga seotud asjad, pärimis- ja pärandvara haldamisega seotud asjad, õigluse põhimõttel põhinevad asjad, väljatõstmist puudutavad asjad ja üürilepingu pikendamise taotlused üüri- ja krediidilepingutel põhinevates asjades, kus kahjunõude väärtus ei ületa 75 000 eurot (isikukahju korral 60 000 eurot). Ringkonnakohtu pädevusse kuuluvad ka perekonnaõigust puudutavad menetlused (sh kooselu lõpetamine, lahutuse kehtetuks tunnistamine ja piirkonnakohtu otsuste peale esitatud kaebuste menetlemine) ning apellatsioonikohtuna selliste kaebuste menetlemine, mis on esitatud rendileandjaid ja rentnikke käsitlevate õigusaktide alusel makstud maarenti puudutavates vaidlustes vahekohtunike poolt tehtud otsuste peale.

Ringkonnakohtus menetleb kohtunik tsiviilasju ilma vandekohtuniketa. Piirkonnakohtu otsuste peale esitatud kaebuste lahendamiseks korraldatakse uus kohtuistung ning ringkonnakohtu otsus on lõplik ega kuulu edasikaebamisele.

Põhiseaduse kohaselt on kõrgemal kohtul täielik algne pädevus kõigis faktilistes või õiguslikes küsimustes. See tähendab, et ta on pädev menetlema kõiki tsiviilasju, mille kostja elab lirimaal, mille puhul on väidetav leping sõlmitud või väidetav lepinguväline kahju tekitatud lirimaal või mille puhul asub vaidluse esemeks olev kinnisasi lirimaal. Kõrgem kohus menetleb ringkonnakohtu otsuse peale esitatud kaebusi ning teostab järelevalvet piirkonnakohtu ja teiste madalama astme kohtute üle. Kõrgema kohtu otsuse peale esitatud kaebusi menetlevad apellatsioonikohus ja ülemkohus, kui viimane kinnitab, et asja lahendamine on üldistes huvides või õigluse huvides. Apellatsioonikohtu otsuse peale võib esitada kaebuse ülemkohtule, kui ülemkohus kinnitab, et asja lahendamine on üldistes huvides või õigluse huvides. Apellatsioonimenetluses ei korraldata uut kohtuistungit, vaid tuginetakse esimeses astmes esitatud tõenditele ja õiguslikele argumentidele.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Pädev piirkonna- või ringkonnakohus, kelle poole tsiviilhagiga pöörduda, määratakse asukoha järgi, kus kostja või üks kostjatest tavaliselt elab või mis tahes kutsealal, tegevusalal või ametikohal tegutseb. Enamiku lepingutega seotud kohtuasjade puhul on asjakohane koht või piirkond see, kus leping on väidetavalt sõlmitud, lepinguvälise kahju tekitamise puhul see, kus see kahju on väidetavalt tekitatud, perekonnaasjades see, kus taotluse esitaja elab, ja kinnisaja rentimise või üürimise või omandiõigusega seotud asjades see, kus asuvad vaidluse esemeks olevad hooned või kinnistud.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Ei ole asjakohane.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Ei ole asjakohane.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Ei ole asjakohane.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

lirimaa kohtute struktuuri on selgitatud põhjalikumalt [lirimaa kohtuteenistuse](#) veebisaidil. Üldsuse teavitamiseks on avaldatud ka brošüür „*Explaining the Court*“. Lisateavet kohtusüsteemi kohta saab lisaks teabenõukogult, s.o riigiasutuselt, mis toetab mitmesuguste avalike ja sotsiaalteenuste alast teavitamist, nõustamist ja selgitustööd. Teabenõukogul on oma veebisait, abitelefoni ja arvukalt teabekeskusi üle kogu riigi.

Lingid

[lirimaa kohtuteenistus](#)

<http://www.citizensinformation.ie/>

Viimati uuendatud: 18/09/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Kreeka

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Kreekas kuulub enamik tsiviil- ja kaubandusasju üldiste tsiviilkohtute pädevusse. Erandina on suurte linnade tsiviilkohtute juurde erioigusaktiga loodud eriosakonnad, millel on ainupädevus menetleda konkreetseid asju vastavalt õigusvaldkonnale. Need osakonnad on: osakonnad, mis on pädevad menetlema ühenduse kaubamärgiga seotud kohtuasju Ateenas ja Thessalonikis, ja osakond, mille pädevusse kuulub mereõiguse asjade menetlemine Pireuses.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Enamikul juhtudel määratakse kohtute pädevus kindlaks vaidluse eseme väärtuse põhjal. Vaidluse eseme väärtuse hindamisel arvestatakse hagi esitatud nõuet, võtmata arvesse lisanõudeid. Kui sama hagi hõlmab mitut nõuet, siis need summeeritakse.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Tsiviilkohtute pädevusse kuuluvad kohtuasju menetlevad esimeses astmes rahukohtud (piirkondlikud tsiviilkohtud), mis jagunevad väiksemaid nõudeid menetlevateks kohtuteks (*Irinodikia*), ühe kohtunikuga esimese astme kohtuteks (*Monomeli Protodikia*) ja mitme kohtunikuga esimese astme kohtuteks (*Polymeli Protodikia*).

Väiksemaid nõudeid menetlevate kohtute pädevusse kuuluvad eeskätt a) kõik vaidlused, mida saab rahaliselt hinnata, juhul kui hagi hinnaks on kuni kakskümmend tuhat (20 000) eurot; b) kõik põhikohtuvaidlused ja neist tulenevad vaidlused, mis puudutavad üürilepinguid, tingimusel et kokkulepitud igakuine üür on kuni kuussada (600) eurot.

Väiksemaid nõudeid menetlevate kohtute pädevusse kuulub enamik vaidlusi (olenemata hagi hinnast), mis puudutavad põllumajandust, loomade müüki, naabritevahelisi omandivaidlusi, hotelli- ja transpordiettevõtjatega sõlmitud lepingutest tulenevaid vaidlusi, ühenduste ja ühistute nõudeid oma liikmete vastu ja vastupidi, advokaatide nõudeid seoses teenuste osutamisega esimese astme kohtutes ja politseikohtutes (*Ptaismatodikia*) ning kohtus tunnistusi andnud või kohtu määratud tunnistajate, tõlkide, sundvalitsejate või valvurite õigusi, hüvitisi või kulusid.

Ühe kohtunikuga esimese astme kohtute pädevusse kuuluvad kõik vaidlused, mida saab rahaliselt hinnata, juhul kui hagi hind on üle kahekümne tuhande (20 000) euro, kuid mitte üle kaheksa viiekümne tuhande (250 000) euro.

Ühe kohtunikuga esimese astme kohtute pädevusse kuuluvad ka järgmised vaidlused, isegi kui nende väärtus on üle kaheksa viiekümne tuhande (250 000) euro: üür- või rendilepingutest tulenevad vaidlused; töötajatega või oskus- või käsitöölise valmistatud teose või esemega seotud töövaidlused; kollektiivlepingutega seotud vaidlused sotsiaalkindlustusorganisatsioonide ja kindlustatud isikute vahel; vaidlused advokaatide tasude, hüvitiste ja kulude üle, v.a eespool nimetatud vaidlused, mida menetletakse väiksemaid nõudeid menetlevates kohtutes; vaidlused, mis on seotud õigus-, meditsiini- või parameeditsiinivaldkonna töötajatega või inseneride, keemikute või maaklerite/agentide ja kohtuasutuse määratud isikutega, nagu eksperte, ekspert-vahekohtunike, hindajate, vahekohtunike, testamenditajate, haldurite või likvideerijatega; vaidlused, mis on seotud sõiduki põhjustatud kahjust tulenevate mis tahes liiki hüvitusnõuetega, sh maismaasõidukite kindlustuslepingutega seotud nõuded, ning vallas- või kinnisasja valdamise või kasutamisega seotud vaidlused.

Ühe kohtunikuga esimese astme kohtute pädevusse kuuluvad väärtusest olenemata alati vaidlused, mis on seotud järgmisega: abielulahutus; abielu kehtetuks tunnistamine; abielu olemasolu või puudumise tuvastamine; abielusuhted abielu ajal ja sellest tulenevad, sealhulgas isaduse küsimused, põlvnemise või vanemliku vastutuse tuvastamine; väljaspool abielu sündinud lapse isast põlvnemise tuvastamine; selle tuvastamine, kas väljaspool abielu sündinud last tunnustatakse vabatahtlikult või mitte või kas selline tunnustamine on kehtetu või kas sellisel lapsel on samasugune staatus nagu lapsel, kes on vanemate abielust tulenevalt sündinud nende abielu kestel, sealhulgas vabatahtliku tunnustamisega seotud probleemid; selle tuvastamine, kas laps on lapsendatud või mitte või kas tema lapsendamise õigussuhe on lõppenud või mitte ja vanema hooldusõiguse olemasolu või puudumise tuvastamine. Samuti vaidlused, mis on seotud abielust, abielulahutusest või sugulusest tuleneva ülalpidamisega; vanemliku vastutuse teostamine; lapsevanemate lahkarmused vanema õiguste ühisel teostamisel, samuti muude ühise kodu kasutamise ja vallasvara jaotamisega seotud küsimuste reguleerimine abikaasade vahel kooselu lõppemise korral; hoone korruste omandiõigusega seotud vaidlused ja ühingute või ühistute üldkoosolekute otsuste tühistamisega seotud vaidlused. Mitme kohtunikuga esimese astme kohtute pädevusse kuuluvad kõik vaidlused, mis ei kuulu väiksemaid nõudeid menetlevate kohtute ja ühe kohtunikuga esimese astme kohtute pädevusse.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Territoriaalne pädevus on kostja alalise elukoha järgsel kohtul.

Kui kostjal puudub alaline elukoht Kreekas või välisriigis, on pädev kostja elukoha järgne kohus. Kui kostja elukoht ei ole teada, on pädev kostja viimase alalise elukoha järgne kohus Kreekas või alalise elukoha puudumisel tema viimase elukoha järgne kohus.

Riigi puhul on pädev see kohus, mille tööpiirkonnas asub konkreetne asutus, mis peab seaduse kohaselt riiki kohtus esindama.

Juriidilise isiku puhul, kes võib olla kohtuasja pooleks, on pädev see kohus, mille tööpiirkonnas on tema registrijärgne asukoht või kus asub tema filiaal, kui vaidlus puudutab tema tegevust.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Kui asja on pädevad menetlema mitu kohut, on hagejal õigus sobiv välja valida. Tähtsuse järjekord määratakse kindlaks hagiavalduse esitamise kuupäeva alusel.

Kui kohus ei ole pädev ei sisuliselt (*ratione materiae*) ega ka territoriaalselt (*ratione loci*), teeb kohus ise oma ametiülesandest tulenevalt (*ex officio*) selle otsuse ja täpsustab, milline kohus on pädev, ning saadab kohtuasja sellesse kohtusse. Esitatud hagi õiguslikud tagajärjed säilivad.

Lepingulised vaidlused

Vaidlused, mis toimuvad isiku eluajal ning puudutavad õigusakti olemasolu või kehtivust ja kõiki sellest tulenevaid õigusi, võib esitada lahendamiseks ka kohtule, mille tööpiirkonnas õigusakt koostati või kus tuleks seda kohaldada. Vaidlused, mis puudutavad teise isiku usaldamisest tingitud kahju (negatiivne huvi) ja läbirääkimistel tehtud eksimusest tulenevaid hüvitisi, võib esitada samasse kohtusse.

Kahju õigusvastane tekitamine

Kahju õigusvastasest tekitamisest tulenevad vaidlused võib samuti esitada lahendamiseks kohtule, mille tööpiirkonnas kahju tekitanud sündmus toimus või peaks toimuma.

Tsiviilhagi

Tsiviilhagi kahjutasu ja hüvitise nõudmiseks kuriteo eest, samuti moraalse kahju või psüühiliste kannatuste hüvitamiseks, võib esitada asjaomast kohtuasja menetlevale kriminaalkohtule.

Ülalpidamise, abielulahutuse ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjad

Abieluga seotud vaidlused (abielust, abielulahutusest või sugulusest tuleneva ülalpidamisega seotud vaidlused; vanemliku vastutuse teostamine; lapsevanemate lahkarvamused vanema õiguste ühisel teostamisel, samuti lapsevanemate ja teiste ülenejate sugulaste suhtlemine lapsega; ühise kodu kasutamise ja vallasvara jaotamise reguleerimine abikaasade vahel, samuti muude ühise kodu kasutamise ja vallasvara jaotamisega seotud küsimuste reguleerimine abikaasade vahel kooselu lõppemise korral) võib esitada lahendamiseks ka abikaasade viimase ühise elukoha järgsele kohtule.

Ülalpidamisnõuetega seotud vaidlused võib esitada lahendamiseks ka elatise saaja alalise elukoha või peamise elukoha järgsele kohtule.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Kinnisasjaga seotud asjaõigust puudutavad vaidlused ja kinnisasja üürimisest või rentimisest tulenevad vaidlused kuuluvad selle kohtu ainupädevusse, mille tööpiirkonnas asjaomane kinnisasi asub.

(Kui kinnisasi asub piirkonnas, kus on mitu pädevat kohut, on hagejal õigus nende vahel valida.)

Kohtumäärusega kehtestatud vara valitsemisega seotud vaidlused kuuluvad määruse teinud kohtu ainupädevusse.

Pärimisega seotud vaidlused kuuluvad selle kohtu ainupädevusse, mille tööpiirkonnas oli surnu alaline elukoht või alalise elukoha puudumisel peamine elukoht surma hetkel.

Kui põhikohtuasjale järgnev kohtuasi on seotud põhikohtuasjaga, sealhulgas eelkõige täiendavate nõuetega või tagatise nõuetega, kuuluvad sellised sekkumised ja muud sarnased nõuded põhikohtuasja menetleva kohtu ainupädevusse.

Seotud põhikohtuasjad kuuluvad esimesena hagiavalduse saanud kohtu ainupädevusse.

Põhikohtuasja menetleva mitme kohtunikuga esimese astme kohtu pädevusse kuuluvad kõik järgnevad kohtuasjad, mis on ühe kohtunikuga esimese astme kohtu ja rahukohtu pädevuses, ning põhikohtuasja menetleva ühe kohtunikuga esimese astme kohtu pädevusse kuuluvad kõik järgnevad kohtuasjad, mis on rahukohtu pädevuses.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Esimese astme üldkohtust, kellel puudub territoriaalne pädevus, võib asjaosaliste sõnaselgel või vaikival kokkuleppel saada pädev kohus, välja arvatud juhul, kui asjaomased vaidlused ei puuduta vara. Ainupädevusse kuuluvate vaidluste korral tuleb saavutada sõnaselge kokkulepe.

Vaikimisi kokkuleppe olemasolu eeldatakse, kui kostja osaleb kohtuistungil ja ei esita õigel ajal pädevuse puudumisele tuginevaid vastuväiteid.

Pooltevaheline kokkulepe, mille alusel saab üldkohus tulevaste vaidluste menetlemise pädevuse, kehtib ainult juhul, kui see on kirjalik ja viitab konkreetsele õigussuhtele, millest vaidlused võivad tekkida.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Ühenduse kaubamärgi ja mereõigust puudutavate vaidluste korral pädevate eriosakondade kohta: *ratione materiae* kohtualluvus määratakse kindlaks tavaliste tsiviilkohtute eeskirjade kohaselt. Territoriaalne kohtualluvus: a) ühenduse kaubamärgi puudutavates kohtuasjades pädev osakond Ateenas hõlmab Ateena, Egeuse, Dodekaneeside, Korfu, Kreeta, Lamía, Náfplio, Pátra ja Pireuse apellatsioonikohtute tööpiirkondi; b) ühenduse kaubamärgi puudutavates kohtuasjades pädev osakond Thessaloníkis hõlmab Thessaloníki, Lääne-Makedoonia, Traakia, Ioánnina ja Lárisa apellatsioonikohtute tööpiirkondi ning c) mereõigust puudutavates asjades pädev osakond Pireuses hõlmab kogu Atika maakonda.

Viimati uuendatud: 04/06/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Kohtualluvus - Hispaania

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Hispaanias on kohtud korraldatud kohtualluvuse ühtsuse põhimõttel. Ainsaks erandiks on sõjakohtute alluvus sõja- ja piiramisolukorras ning põhiseaduskohus (*Tribunal Constitucional*) kui põhiõiguste ja -vabaduste põhitagaja põhiõiguste ja -vabaduste kaitse hagi (*recurso de amparo*) kaudu. Kohtualluvus jaguneb siiski nelja liiki kohtute vahel: tsiviilkohtud, kriminaalkohtud, halduskohtud ja sotsiaalkohtud.

Tsiviilkohtute nurgakivi on esimese astme kohus (*Juzgado de Primera Instancia*), mis lahendab esimese astme kohtuna tsiviilvaidlusi ja vaidlusi, mis ei ole sõnaselgelt määratud mõnele teisele kohtule. Esimese astme kohut võib seega nimetada üld- või tavakohtuks.

Tsiviiliasja lahendavad perekonnohtud (*Juzgados de Familia*), mis on esimese astme kohtud. Perekonnohtud on kättesaadavad üldiselt suuremates asulates ja lahendavad perekonnoõiguslikke vaidlusi abielu kehtetuks tunnistamise, lahusele ja abielulahutuse, vanemate ja laste suhete ning piiratud õigusvõimega isikute kaitse küsimustes. Kui ühe poole suhtes algatatakse naistevastase vägivalda kohtus (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*) kriminaalmenetlus, kuuluvad ka nimetatud tsiviilmenetlused selle kohtu pädevusse.

Tsiviiliasja lahendavad ka kaubanduskohtud (*Juzgados de lo Mercantil*) ja ELi kaubamärgi kohtud (*Juzgados de Marca Comunitaria*).

Sotsiaalkohtud (*Juzgados de lo Social*) menetlevad tööõigust puudutavaid kohtuasju. Nende hulka kuuluvad tööandjate ja töötajate vahelised individuaalsed vaidlused töölepingute üle, kollektiivlepingualased vaidlused, sotsiaalkaitsega seotud nõuded ja riigi vastu esitatavad nõuded seoses tema tööõigusest tulenevate kohustustega.

Kriminaalkohtud arutavad kriminaalasju.

Hispaania õigusele on iseloomulik, et kuriteost tulenevat tsiviilhagi võib läbi vaadata koos kriminaalasjaga. Sellisel juhul otsustab kriminaalkohus kuriteoga tekitatud kahju hüvitise suuruse. Kui kannatanu ei esita tsiviilhagi, esitab selle prokurör tema nimel, välja arvatud juhul, kui kannatanu on sõnaselgelt loobunud õigusest esitada kriminaalasjas tsiviilhagi.

Halduskohtud kontrollivad riigiasutuste tegevuse õiguspärasust ja menetlevad nende vastu esitatud rahalisi nõudeid.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Vt vastused allpool.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Hispaanias ei eristata esimese astme kohtuid vastavalt nende menetletavate nõuete suurusel või juhtumite raskusele ja ükski esimese astme kohus ei aruta teiste esimese astme kohtute otsuste peale esitatud kaebusi. Tsiviilmenetlustes esitatud edasikaebusi arutavad provintsikohtud (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Hispaania on kohtumõistmise eesmärgidel jagatud territoriaalselt piirkondadeks, ringkondadeks, provintsideks ja autonoomseteks piirkondadeks. Ringkond on territoriaalne üksus, mis koosneb ühest või mitmest samas provintsis paiknevast külgnevast piirkonnast. See on kõige olulisem territoriaalne üksus, sest esimese astme kohtu pädevus hõlmab just seda. (Üksikasjad on avaldatud justiitsministeeriumi veebisaidil mjusticia.gob.es.)

Mõnes paigas töötab kohtuvaidluste arvukuse tõttu mitu sama liiki kohtu. Nii on see praegu enamikus linnades. Kohtud on nummerdatud kronoloogiliselt vastavalt nende asutamise kuupäevale.

Kõikidel neil kohtutel on sisuliselt sama pädevus ja töö jaotatakse nende vahel vastavalt valitsuse kehtestatud sise-eeskirjadele. Mõningatel juhtudel võib neid eeskirju siiski kasutada eri liiki kohtuasjade jaotamiseks eri kohtutele samas ringkonnas.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Kokkuleppe või kohustuslike eeskirjade puudumisel kehtib põhireegel, et pädev on see esimese astme kohus, mille tööpiirkonnas asub kostja alaline elukoht või kui see puudub, siis tema peamine elukoht. Kui kostja alaline või peamine elukoht ei ole Hispaanias, on pädev see kohus, mille tööpiirkonnas kostja viibib või kus ta viimati elas. Kui ühegi nimetatud kriteeriumi alusel ei ole võimalik pädevat kohut kindlaks määrata, võib hageja esitada nõude oma alalise elukoha järgsele esimese astme kohtule.

Kohaldatavad põhimõtted:

nõuded ettevõtte omanike ja töötajate vastu, mis on seotud nende äri- või kutsetegevusega, võib esitada hageja valikul mis tahes kohas, kus nad tegutsevad; nõuded juriidiliste isikute vastu võib esitada ka kohtule, mille tööpiirkonnas hagi esemeks olev olukord või õiguslik suhe tekkis või kehtib, tingimusel et juriidilisel isikul on seal oma üksus või esindaja.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Praegune Hispaania menetlussüsteem ei võimalda hagejal üldiselt koha järgi pädevat kohut valida. See on võimalik ainult järgmistel juhtudel:

- kinnisasjaga seotud asjaõigust puudutavad hagid, mis hõlmavad mitut kinnisasja või ühte kinnisasja, mis asub eri ringkondades. Nendel juhtudel võivad hagejad valida hagi esitamiseks mis tahes ringkonna pädeva kohtu;
- hagid, millega nõutakse teise poole vara haldamise eest vastutavatelt isikutelt aruannete esitamist ja heakskiitmist, kui nende aruannete esitamise koht ei ole kindlaks määratud. Sellistel juhtudel võivad hagejad valida kostja alalise elukoha ja vara haldamise koha vahel;
- pärandvaraga seotud vaidlused: hagejad võivad valida surnud isiku viimase alalise elukoha järgse kohtu Hispaanias või kohtu, mille tööpiirkonnas asub enamik pärandvarast;
- intellektuaalomandit puudutavad hagid: hagejad võivad valida, kas esitada hagi sellele kohtule, mille tööpiirkonnas rikkumine toimus, mille tööpiirkonnas esineb esmapilgul usutavaid tõendeid rikkumise toimumise kohta või mille tööpiirkonnas on ebaseaduslikud koopiad;
- ebaausa konkurentsi juhtumid, kui kostjal puudub Hispaanias tegevuskoht või alaline või peamine elukoht: nendel juhtudel võivad hagejad valida kohtu, mille tööpiirkonnas ebaaus konkurentis ilmnes või kus on tunda selle mõju;
- üksnes vanema hooldusõigusega seotud nõuded või ülalpidamismõuded, mille üks lapsevanematest on alaealiste nimel esitanud teisele lapsevanemale, kui mõlemad elavad eri kohturingkondades. Sellistel juhtudel võivad hagejad valida kostja alalise elukoha või lapse peamise elukoha järgse kohtu;
- üksiku tarbija või kasutaja õiguste teostamist puudutavaid hagsid võib üldjuhul arutada tarbija valikul kas tarbija, kasutaja või kostja alalise elukoha järgne kohus.

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Järgmistel juhtudel kehtivad kohustuslikud eeskirjad, mis näevad ette, et hageja pöörduks muu kohtu kui kostja alalise elukoha järgse kohtu poole. Nendel juhtudel ei ole pooltel sõnaselget või kaudset võimalust anda asi konkreetse kohtu lahendamada:

- asjaõigus või üüri või rendi saamise õigus seoses kinnisasjaga ning ühisomandit (*propiedad horizontal*) puudutavad kohtuasjad: pädevus kuulub kohtutele, mille tööpiirkonnas kinnisasi asub;
- pärandvaraga seotud vaidlused: hagejad võivad valida surnud isiku viimase alalise elukoha järgse kohtu Hispaanias või kohtu, mille tööpiirkonnas asub enamik pärandvarast;
- õigus- ja teovõimeta isikute abistamist või esindamist puudutavad kohtuasjad: neid menetleb kohus, mille tööpiirkonnas asjaomane isik elab;
- põhiõiguste kaitsmine tsiviilkohtute kaudu: neid kohtuasju menetleb hageja alalise elukoha järgne kohus või kui hagejal puudub Hispaanias alaline elukoht, siis kohus, mille tööpiirkonnas asjassepuutuva õiguse rikkumine toimus;
- mootorsõidukite kasutamise seotud kahju hüvitamise nõuded: pädev on kohus, mille tööpiirkonnas kahju tekkis;
- ettevõtte otsuste vaidlustamine: territoriaalne pädevus määratakse kindlaks ettevõtte registreeritud asukoha järgi;
- teatavate üldiste lepingutingimuste lepingu osaks mittetunnistamise või teatava klausli kehtetuks tunnistamise hagid: pädev on hageja alalise elukoha järgne kohus;
- deklaratiivsed lihthagid tüüplepingu tingimuste kehtivuse lõpetamiseks või tühistamiseks, kui kostjal puudub Hispaanias tegevuskoht või alaline elukoht: sellistel juhtudel on pädev see kohus, mille tööpiirkonnas tüüpleping sõlmiti;
- hagid tüüplepingu tingimuste kehtivuse lõpetamiseks tarbijate või kasutajate kollektiivsete või ühiste huvide kaitseks, kui kostjal puudub Hispaanias tegevuskoht või alaline elukoht: sel juhul on pädev kohus hageja alalise elukoha järgne kohus;
- hagid, millega nõutakse mõnelt järgmiselt isikult, et ta täidaks oma kohustusi: kindlustusselts; isik, kes on müünud teisele isikule isikliku vara osamaksetega või rahastanud selle vara ostmist; isik, kes on teinud isikliku vara või teenuste avaliku pakkumise, millega teine isik on nõustunud. Sellistel juhtudel on pädev kohus hageja alalise elukoha järgne kohus;
- kolmandate isikute vaie vara arestimisele: pädev on kohus, mille tööpiirkonnas on arestimiskorralduse teinud üksuse asukoht;
- lahuselu, abielu kehtetuks tunnistamise või abielulahutuse taotlemine: pädev kohus on perekonnakohus või perekonnakohtu puudumisel abikaasade ühise kodu asukoha järgne esimese astme kohus. Kui ühine kodu puudub, on pädev kohus see kohus, mille tööpiirkonnas asub abikaasade viimane ühine kodu või kus on teise abikaasa elukoht. Kui need puuduvad, on pädev kohus asjaomase isiku alalise elukoha järgne kohus. Kui avaldus esitatakse vastastikusel kokkuleppel, allub asi viimase ühise kodu asukoha või emma-kumma abikaasa alalise elukoha järgsele kohtule;

- üksnes alaealiste isikuhooldusõigusega seotud nõuded või ülalpidamisnõuded, mille on üks lapsevanem esitanud alaealiste nimel teisele lapsevanemale: asi allub lapsevanemate viimase ühise kodu asukoha järgsele kohtule. Kui lapsevanemad elavad erinevates kohtupiirkondades, võib hageja valida kostja alalise elukoha või lapse elukoha järgse kohtu.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Üldjuhul saab Hispaanias territoriaalset pädevust muuta, mis tähendab seda, et kohtuvaidluse lahendamiseks võib sõnaselgelt või vaikimisi valida konkreetse ringkonna kohtu, tingimusel et asjaomane küsimus kuulub selle kohtu pädevusse.

Sõnaselge kohtualluvuse valimisega on tegemist siis, kui huvitatud isikud sõlmivad sõnaselge kokkuleppe, milles on märgitud konkreetne ringkond, milles asuva kohtu poole nad pöörduvad.

Vaikimisi kohtualluvuse valimisega on tegu järgmistel juhtudel:

- kui hageja või avaldaja pöördub konkreetse ringkonna kohtusse ja esitab hagi või avalduse või taotluse, mis tuleb esitada kohtule, kes on pädev seda hagi arutama;

- kui kostja või asjast puudutatud isik ilmub kohtusse ja teeb seejärel mõne muu menetlustoimingu kui vaidlustab kohtu pädevuse õigel ajal ja õiges vormis.

Kui pärast menetluse algatamist muutub poolte alaline elukoht, vaidlusaluse eseme asukoht või menetluse eesmärk, ei muuda see kohtualluvust, mis määratakse kindlaks vastavalt menetluse algul kinnitatud olukorrale (*Perpetuatio Iurisdictionis*).

Siiski kohaldatakse järgmisi põhimõtteid.

Sõnaselge kohtualluvuse valimine ei ole lubatud tüüplepingutes, lepingutes, milles üks pool on kehtestanud üldtingimused, või tarbijalepingutes /kasutajalepingutes. Sel juhul on siiski võimalik vaikimisi kohtualluvuse valimine.

Kui seaduses on sätestatud kohustuslikud territoriaalse kohtualluvuse eeskirjad, ei ole kohtualluvuse valimine võimalik.

Kiirmenetluse, maksekäsumenetluse või täitemenetluse korral ei ole kohtualluvuse valimine lubatud.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Järgmisena on kirjeldatud Hispaania erikohtuid.

Perekonna kohtud, mis on esimese astme kohtud. Perekonna kohtud on kättesaadavad üldiselt suuremates keskustes ja neil on ainupädevus perekonnaõiguslikes kohtuvaidlustes. Täpsemalt menetlevad need kohtud asju, mis puudutavad järgmist:

lahusel, abielu tühistamine ja abielu lahutamine ning vanemliku vastutuse teostamine alaealiste suhtes.

Territoriaalse pädevuse eeskirjad on samad, mida kohaldatakse esimese astme kohtute suhtes, kes arutavad perekonnaasju, kui asjaomases piirkonnas puudub spetsiaalne perekonnakohus.

Sotsiaalkohtud arutavad tööõiguslike nõudeid. Nende hulka kuuluvad tööandjate ja töötajate vahelised individuaalsed vaidlused töölepingute üle, kollektiivlepingualased vaidlused, sotsiaalkindlustushüvitislikud nõuded ja riigi vastu esitatavad nõuded seoses tema tööõigusest tulenevate kohustustega.

Üldjuhul on territoriaalne pädevus hageja valikul kas kohtul, mille tööpiirkonnas töötaja osutab oma teenuseid või kus on kostja alaline elukoht.

Kaubanduskohtud tegutsevad provintside tasandil ja arutavad kaubandusvaidlusi.

Nad arutavad ka seotud kohtuasju, mis puudutavad järgmist:

Need kohtud arutavad maksejõuetusega seotud asju, välja arvatud juhul, kui maksejõuetus puudutab muud isikut kui ettevõtjat: sel juhul on pädevad esimese astme üldkohtud.

Tsiviilõiguslikud rahalised nõuded maksejõuetu isiku vara vastu, välja arvatud nõuded õigus- ja teovõimet, põlvnemist, abielu ja alaealisi puudutavates menetlustes;

Juriidilise isikuga seotud hagid töölepingute kollektiivseks lõpetamiseks, muutmiseks või peatamiseks, kui tööandja on maksejõuetu isik, või hagid kõrgema juhtkonna lepingute peatamiseks või lõpetamiseks;

Mis tahes täite- või ajutine meede maksejõuetu isiku vara ja majanduslike õiguste vastu, olenemata sellest, milline kohus tegi täitekorralduse;

Tsiviilvastutusnõuded äriühingu juhtide, audiitorite või likvideerijate vastu seoses maksejõuetule isikule maksejõuetusmenetluse ajal tekkinud kahjuga;

Nõuded, mis on seotud järgmisega:

ebaaus konkurents,

intellektuaalomand ja reklaam,

äriühinguõigus ja ühistuid reguleeriv seadus,

riigisisene või rahvusvaheline transport,

mereõigus,

lepingu üldtingimused,

vahekohtumenetluse eeskirjade kohaldamine eespool loetletud asjades.

Maksejõuetusmenetluse algatamise ja lahendamise pädevus on sellel kaubanduskohtul, mille tööpiirkonnas on võlgniku põhihuvide kese. Kui võlgnik elab alaliselt ka Hispaanias ja kui tema alaline elukoht ja põhihuvide kese asuvad eri kohtades, on ka võlgniku alalise elukoha järgsel kaubanduskohtul asja arutamise pädevus. Selle valiku teeb võlausaldaja oma avalduse esitamisel.

Kui võlgnik on juriidiline isik, siis eeldatakse, et tema registrijärgne asukoht on tema põhihuvide kese. Seetõttu ei võeta arvesse registrijärgse asukoha muutust, mis on toimunud kuue kuu jooksul enne maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse esitamist.

Alicante kaubanduskohtud tegutsevad ELi kaubamärgi kohtutena, kui nad kasutavad oma ainupädevust lahendada esimeses astmes kohtuvaidlusi, mis algatatakse nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määruse nr 40/94 (ühenduse kaubamärgi kohta) või nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määruse nr 6/2002 (ühenduse disainilahenduse kohta) alusel.

ELi kaubamärgi kohtutel on oma pädevuse teostamisel nendes küsimustes pädevus kogu riigi territooriumil.

Lisaks nendele erikohtutele võib kohtute üldnõukogu (*Consejo General del Poder Judicial*) seaduse kohaselt otsustada, et kui on mitu sama liiki kohut, siis on ühel või mitmel neist ainupädevus arutada teatavat liiki asju või jälgida asjaomastest õigusnormidest kinnipidamist.

Seda õigust on juba mitmel pool rakendatud, eelkõige seoses teovõimetusega ja hooldusasutusse sunnisaatmisega vaimuhaiguse tõttu. Sellistel juhtudel kuulub pädevus üldiselt perekonna kohtutele.

Viimati uuendatud: 06/06/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Prantsusmaa

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Prantsuse kohtusüsteemis eksisteerivad kõrvuti kaht liiki kohtud: halduskohtud ja üldkohtud.

Mõlemal kohtul on kolmetasandiline struktuur.

Esimest liiki kohtute puhul teevad esimeses astmes kohtuotsuseid halduskohtud (*tribunaux administratifs*) ja mitmesugused erihalduskohtud. Nende otsuseid saab vaidlustada haldusapellatsioonikohtutes (*cours administratives d'appel*). Haldusapellatsioonikohtute otsuseid on pädev läbi vaatama riiginõukogu (*Conseil d'État*).

Teist liiki kohtute puhul teevad esimeses astmes kohtuotsuseid kõrgema astme kohtud (*tribunaux de grande instance*) koos mitmesuguste teiste kohtutega, mille pädevus on seadusega kehtestatud. Nende otsuseid võib vaidlustada apellatsioonikohtutes (*cours d'appel*), mis koosnevad mitmest kolleegiumist (tsiviil- (*civile*), sotsiaal- (*sociale*), kaubandus- (*commerciale*) ja kriminaalkolleegium (*criminelle*)). Apellatsioonikohtu otsuse peale võib esitada kaebuse kassatsioonikohtule (*Cour de cassation*) (mis koosneb samuti mitmest kolleegiumist, mis jagunevad vastavalt apellatsioonikohtute puhul nimetatud valdkondadele).

Kohtusüsteem koosneb järgmistest kohtutest:

Halduskohtud:

riiginõukogu (1),

haldusapellatsioonikohtud (8),

halduskohtud (42).

Üldkohtud:

kassatsioonikohus (1),

apellatsioonikohtud (36),

kõrgem apellatsioonikohus (*Tribunal supérieur d'appel*) (1),

kõrgema astme kohtud (164) (neist 16 on pädevad kaubandusajades),

esimese astme kohtud (*Tribunaux de première instance*) (4) (neist 2 on pädevad kaubandusajades),

alaealiste kohtud (*Tribunaux pour enfants*) (155),

sotsiaalkindlustuskohtud (*Tribunaux des affaires de sécurité sociale*) (114),

alama astme kohtud (*Tribunaux d'instance*) (307),

töövaidluskohtud (*Conseils de prud'hommes*) (210),

töökohtud (*Tribunaux du travail*) (6),

kaubanduskohtud (*Tribunaux de commerce*) (134).

Üldkohtud on spetsialiseerunud järgmiselt:

kõige tavalisemaid vaidlusi lahendavad alama astme kohtud. Üldjuhul menetlevad nad kõiki nõudeid suurusega kuni 10 000 eurot. Samuti on nad pädevad lahendama teatavaid konkreetseid vaidlusi (tasumata rent või üür, töötasu arestimine, valimised töökoha tasandil, krediit tarbijaõiguse ajades); kaubanduskohtute pädevusse kuuluvad ettevõtjatevahelised vaidlused, krediitiasutustevahelised vaidlused ning ettevõtjate ja krediitiasutuste vahelised vaidlused, kaubandusettevõtjatega seotud vaidlused ning vaidlused, mis puudutavad äritehinguid mis tahes isikute vahel ja kaubandusettevõtjate finantsraskusi puudutavad vaidlused (likvideerimine ja pankrotivara haldamine jne);

põllumajandusmaale spetsialiseerunud kohtud (*tribunaux paritaires des baux ruraux*) arutavad põllumajandusmaa rentnike ja rendileandjate vahelisi vaidlusi (rendisuhte alusel põllumajandus, loonusrendisuhte alusel põllumajandus jne);

töökohtud arutavad eraõigusliku töölepingu sõlminud töötajate ja tööandjate vahelisi vaidlusi;

sotsiaalkindlustuskohtute (*tribunaux des affaires de sécurité sociale*) pädevusse kuuluvad kuni dekreediga kehtestatud kuupäevani, kuid hiljemalt

1. jaanuarini 2019 vaidlused, mille suhtes kohaldatakse sotsiaalkindlustust ja vastastikust põllumajanduskindlustust reguleerivaid õigusnorme; alates dekreediga kehtestatud kuupäevast ja hiljemalt alates 1. jaanuarist 2019 kuuluvad need vaidlused spetsiaalselt määratud kõrgema astme kohtute pädevusse;

puuetega seotud vaidluste kohtud (*tribunaux du contentieux de l'incapacité*) lahendavad kuni dekreediga kehtestatud kuupäevani, kuid hiljemalt kuni 1. jaanuarini 2019 vaidlusi, mis puudutavad puuet või puudeastet, töövõimetust ja tööks sobimatust; alates dekreediga kehtestatud kuupäevast ja hiljemalt alates 1. jaanuarist 2019 kuuluvad need vaidlused spetsiaalselt määratud kõrgema astme kohtute pädevusse;

sõjaväepensionide kohtud lahendavad sõjaväepensionidega seotud vaidlusi.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Pädevuse jaotumist kõrgema astme kohtute, alama astme kohtute ja kohalike kohtute (*juridictions de proximité*) vahel on selgitatud eespool. Tuleb märkida, et kui pädevus ei ole konkreetselt antud teistele kohtutele, on pädevateks üldkohtuteks tavaliselt kõrgema astme kohtud.

Alama astme kohtud on pädevad lahendama vaidlusi väärtuses kuni 10 000 eurot, aga ka piiramatu väärtusega vaidlusi teatavates küsimustes, nagu tarbijaõigus, täiskasvanute eestkoste ja eluaseme üürimine.

Kõrgema astme kohtud on pädevad lahendama kõiki muid tsiviilvaidlusi, mis ei kuulu teiste kohtute pädevusse, eelkõige vaidlusi perekonnaasjades.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Üldjuhul kuulub pädevus kostja elukoha järgsele kohtule. Selle reegli eesmärk on pakkuda kostjatele teatavat kaitset, sest neil on kergem end kaitsta kodule kõige lähemal asuvas kohtus.

Kui kostja on füüsiline isik, on pädev seega kostja alalise elukoha või viibimiskoha järgne kohus. Juriidilise isiku (äriühingu, ühenduse) puhul on pädev juriidilise isiku asutamiskoha järgne, st üldjuhul registreeritud asukoha järgne kohus. Mõnikord erineb peamine teadaolev tegevuskoht registrijärgsest asukohast. Sel juhul on võimalik pöörduda peamise tegevuskoha järgsesse kohtusse. Mitme filiaaliga suurettevõtja korral võib pöörduda ühe filiaali asukoha järgsesse kohtusse.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Lepingud: hagejad võivad esitada hagi kas kostja elukoha järgsele kohtule või sõltuvalt lepingu laadist kohtule, mille tööpiirkonnas asub koht, kuhu kaup tuleb tarnida või kus tuleb teenuseid osutada.

Kahjustava sündmusega (kahju õigusvastase tekitamisega) seotud vastutuse ajades ja kriminaalvastutusele võtmisega liidetud tsiviilkohtumenetluse korral võib nõude esitada selle piirkonna kohtule, kus kostja elab või kus kahju tekkis või kahju tekitanud tegu toime pandi.

Kinnisasjaga seotud vaidlused: hageja võib pöörduda vara asukoha järgsesse kohtusse.

Ülalpidamise või abielu kuludes osalemise asjad: hagejal on õigus valida kas kostja elukoha järgne kohus või võlausaldaja elukoha järgne kohus, st hageja elukoha järgne kohus.

Tarbijatega seotud vaidlused: tarbijad võivad esitada hagiavalduse selle piirkonna kohtule, kus nad elasid lepingu sõlmimise või kahju tekitanud teo toimepanemise ajal.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Elatise või hüvitisega seotud vaidlused: pädevus kuulub võlausaldaja abikaasa või selle lapsevanema elukoha järgsele kohtule, kes on laste peamine hooldaja, isegi kui lapsed on juba täisealised.

Lahutus: pädev on perekonna elukoha järgne kohus. Kui abikaasad elavad eraldi, on pädev nende ühiste laste elukoha järgne kohus. Kui abikaasad ei ole ühiseid lapsi, on pädev kostja elukoha järgne kohus.

Pärimine: pädev on sumud isiku viimase elukoha järgne kohus.

Kinnisasjaga seotud vaidlused: pädevus kuulub kinnisasja asukoha järgsele kohtule.

Kinnisasja üürimine: pädevus kuulub kinnisasja asukoha järgsele kohtule.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Kõigil erikohtutel on ainupädevus ja pädevuse puudumise peab omal algatusel tõstatama kohus. Ainus võimalus pöörduda sellisesse kohtusse, mis ei ole tavaliselt pädev, on valiku tegemisel kõrgema astme kohtu ja alama astme kohtu vahel asjades, milles neil puudub ainupädevus.

Üldjuhul on igasugune lepingu klausel, mis on vastuolus territoriaalset kohtualluvust ja kohtualluvuse jaotumist käsitlevate eeskirjadega, tühine, välja arvatud kahe ettevõtja vahel sõlmitud lepingute puhul, tingimusel et see klausel on väga täpselt sõnastatud.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Kaubanduskohtud: üldjuhul kuulub pädevus kostja elukoha järgsele kohtule. Kahju tekitanud teo toimepanemisega seotud vastutuse korral on pädev kas kahju tekitanud teo toimepaneku koha või kahju kandmise koha järgne kohus.

Põllumajandusmaale spetsialiseerunud kohtud: pädev on kinnisasja asukoha järgne kohus.

Töökohtud: töötajad võivad pöörduda selle töökohtu poole, mille tööpiirkonnas asub nende töökoht, sõlmiti tööleping või asub selle ettevõtja registrijärgne asukoht, kelle heaks nad töötavad. Kui töötaja tegi tööd väljaspool tegevuskohta, tuleb pöörduda töötaja elukoha järgse töökohtu poole.

Sotsiaalasja lahendavad kohtud (dekreediga kehtestatud kuupäevani ja hiljemalt kuni 1. jaanuarini 2019): üldjuhul kuulub pädevus asjaomase hüvitisesaaja elukoha või tööandja asukoha järgsele kohtule või kostja organisatsiooni registreeritud asukoha järgsele kohtule, juhul kui vaidlus toimub organisatsioonide vahel, mille registrijärgsed asukohad asuvad eri kohtupiirkondades.

Lingid

[Justiitsministeeriumi veebisait](#)

[Legifrance'i veebisait](#)

Viimati uuendatud: 23/07/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Horvaatia

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Hagiavaldus esitatakse asjas territoriaalset või sisulist pädevust omavale kohtule ja spetsiifilise vaidluse korral erikohtule. Kuid vaid Zagrebi linnas (*Grad Zagreb*) on nendes küsimustes erikohtutena tegevad kohalik tsiviilkohtus (*Općinski građanski sud*) ja kohalik töökohus (*Općinski radni sud*), samal ajal kui mujal on üldjuhul pädevad kohalikud kohtud (*Općinski sudovi*).

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohtus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Kohtute pädevust reguleerivad eeskirjad on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seaduses.

Täpsemalt öeldes esitatakse hagiavaldus kostja üldise territoriaalse kohtualluvuse järgi, kusjuures üldine territoriaalne kohtualluvus põhineb kostja ajutisel või alalisel elukohal või juriidilise isiku puhul tema registrijärgsel asukohal. Kui kohtuvaidlus on algatatud maakonna, Zagrebi linna, muu linna või kohaliku omavalitsuse vastu, määratakse üldise territoriaalse pädevusega kohus esindusorgani asukoha järgi.

Horvaatia Vabariigi vastu algatatud kohtumenetluste korral määratakse üldist territoriaalset pädevust omav kohus siiski hageja alalise elukoha või registrijärgse asukoha järgi Horvaatias. Kui hagejal ei ole Horvaatias alalist elukohta või registrijärgset asukohta, omab Horvaatia Vabariigi vastu algatatud kohtumenetluste korral üldist territoriaalset pädevust see kohus, kelle tööpiirkonnas asub Horvaatia parlament (*Hrvatski Sabor*).

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohtus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohtus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Eristatakse alama ja kõrgema astme kohtuid. Kohalikud kohtud (*Općinski sudovi*) ja kaubanduskohtud (*Trgovački sudovi*) on esimese astme kohtud ning piirkondlikud kohtud (*Županijski sudovi*) ja Horvaatia Vabariigi kõrgem kaubanduskohtus (*Visoki trgovački sud RH*) on apellatsioonikohtud. Täpsemalt öeldes menetlevad piirkondlikud kohtud kohalike kohtute otsuste peale esitatud apellatsioonkaebusi ja Horvaatia Vabariigi kõrgem kaubanduskohtus menetleb kaubanduskohtute otsuste peale esitatud apellatsioonkaebusi.

Ainult konkreetselt sätestatud erijuhtudel võivad piirkondlikud kohtud ja Horvaatia Vabariigi kõrgem kaubanduskohtus mõista õigust esimeses astmes ning sel juhul võib nende otsuste peale esitada kaebuse Horvaatia Vabariigi Ülemkohtule (*Vrhovni sud RH*).

Seega on kõrgema astme kohtud pädevad hagnosisid läbi vaatama üksnes erandjuhtudel, kui madalama astme kohtud kinnitavad, et neil puudub pädevus, ja annavad asja edasiseks menetlemiseks üle.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Konkreetselt asja lahendama pädeva kohtu kindlaksmääramine oleneb mitmest asjaolust, kuid tavaliselt on pädev kohus kostja üldise territoriaalse kohtualluvuse järgne kohus.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Põhireegli kohaselt põhineb territoriaalne kohtualluvus eelkõige füüsilisest isikust kostja alalisel või ajutisel elukohal või kui kostjaks on juriidiline isik, siis tema registrijärgsel asukohal.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Erandina üldise territoriaalse kohtualluvuse põhireeglist nähakse tsiviilkohtumenetluse seaduses (artiklites 50–66) ette territoriaalse erikohtualluvuse juhtumid, mida kohaldatakse järgmise suhtes: menetluskaaslased, ülalpidamiskohustusega seotud vaidlused, kahju hüvitamise vaidlused, tootja antud garantiist tulenevate õigustega seotud vaidlused, abieluga seotud vaidlused, isaduse või emaduse tuvastamise või vaidlustamise hagid, kinnisvaraga seotud

vaidlused ja omandi rikkumist puudutavad vaidlused, õhusõidukite ja laevadega seotud vaidlused, kohtualluvuse kindlaksmääramine isikute korral, kelle puhul puudub Horvaatia Vabariigis üldine territoriaalne kohtualluvus, kohtualluvus juriidilise isiku filiaali asukoha järgi, kohtualluvus välisriigi juriidilise isiku esinduse asukoha järgi Horvaatia Vabariigis, selliste vaidluste kohtualluvus, mis tekivad seoses Horvaatia Vabariigi relvajõudude organisatsiooniliste üksustega, pärimisõigusega reguleeritavates suhetes tekkivate vaidluste kohtualluvus, täite- ja pankrotimenetlustega seotud vaidluste kohtualluvus, maksekohajärgne kohtualluvus, tööga seotud vaidluste kohtualluvus ja välisriigi kodanike vastu esitatud kaebuste vastastikune kohtualluvus. Eespool nimetatud juhtudel võib hageja alati valida (kuid ei pea valima) muu kohtu kui kostja elukoha järgse kohtu, mis määrati kindlaks vastavalt põhireeglile.

Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seaduse artiklile 70 võivad pooled kokku leppida muu sisulist pädevust omava kohtu territoriaalses pädevuses, kuid üksnes siis, kui tegemist ei ole ainupädevust omava kohtuga.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Sõltuvalt sellest, kas tegemist on tsiviil- või kaubandusvaidlusega, saab hagiavalduse esitada kohalikule kohtule (*Općinski sud*) või kaubanduskohtule (*Trgovački sud*) ning Zagrebi linnas saab selle töövaidluse korral esitada ka kohalikule töökohtule (*Općinski radni sud*).

Viimati uuendatud: 26/09/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kohtualluvus - Itaalia

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Teatavate tsiviilvaidlustega seoses tuleb pöörduda erikohtute poole. Põllumajandusküsimustega seotud vaidlusi menetlevad üldkohtute spetsialiseerunud üksused ning äri- ja korporatiivküsimustega seotud vaidlusi menetleb ärikohus (*tribunale delle imprese*). Muud erikohtud on alaealiste kohus ja avaliku veemajandusega seotud juhtumeid menetlev kohus. Kõigil muudel juhtudel menetlevad tsiviilasju üldkohtud, mis võivad siiski kasutada erimenetlusi, näiteks töövaidluste ja üürikäsimuste korral.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Pädev kohus määratakse kindlaks territoriaalse pädevuse alusel – n-õ füüsiliste isikute jaoks mõeldud üldkohus (*foro generale delle persone fisiche*) on kostja elukohajärgne kohus – või nõude summa alusel – sel juhul menetleb hagi kas rahukohus (*giudice di pace*) või madalama astme kohus (*tribunale*). Teatavaid asju menetleb konkreetne kohus nõude summast olenemata: näiteks menetleb avaldusi, milles taotletakse abielu kehtetuks tunnistamist, kohtunike kolleegiumist koosnev madalama astme kohus.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Kohtute vahel puudub hierarhiiline suhe: on olemas vaid erineva pädevusega kohtud. Hagi summast lähtuvalt menetleb juhtumit esimeses astmes kas rahukohus või madalama astme kohus. Madalama astme kohus koosneb olenevalt menetletavast asjast kas ühest kohtunikust või kohtunike kolleegiumist. Esimeses astmes tehtud kohtuotsuste peale esitatud apellatsioonide menetleb tavaliselt apellatsioonikohus (*corti d'appello*). Kuid mõnel juhul peab menetluse algatama apellatsioonikohtus (juhtumid, mille puhul apellatsioonikohtlul on nõ funktsionaalne pädevus (*competenza funzionale*), näiteks kui esitatakse avaldus vahekohtu otsuse tühistamiseks). Üldjuhul menetleb asja kostja elukohajärgne esimese astme kohus.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Selleks et tuvastada, millisel esimese astme kohtul on territoriaalne pädevus, peate te kindlaks tegema, milline linn on märgitud kostja elukohaks – sel juhul on pädev kohus nõ füüsiliste isikute jaoks mõeldud üldkohus –, või siis tegema kindlaks mõnes muus kohas asuva kohtu, juhul kui kohtutel võib olla alternatiivne pädevus seoses juhtumitega, mis kuuluvad konkreetse klassi; näiteks lepinguliste kohustustega seotud vaidluste puhul on selleks kohustuse tekkimise koha järgne kohus.

Mõne vaidluse menetlemiseks on olemas ainupädevusega erikohtud. Tarbijatega seotud juhtumite korral on pädev tarbija elukohajärgne või alalise asukoha järgne kohus ning omandiõigusi ja väljatõstmist või sundtäitmist käsitlevate juhtumite korral selle piirkonna kohus, kus kinnisvara asub.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Füüsiliste isikute korral on pädev kohus tavaliselt kostja elukoha (*residenza*), alalise asukoha (*domicilio*) või – kui need mõlemad ei ole teada – ajutise elukoha (*dimora*) järgne kohus. Kui kostjal puudub Itaalias elukoht, alaline asukoht või ajutine elukoht või kui ajutine elukoht ei ole teada, on pädev kohus hageja elukohajärgne kohus.

Juriidiliste isikute korral on pädev kohus selle piirkonna kohus, kus asub nende isikute peakontor või kus ettevõtja on asutatud ja tema esindaja on volitatud ettevõtja nimel tegutsema (hageja valik). Juriidilise isiku staatusega partnerluste, ühenduste ja komiteede peakontor asub seal, kus toimub nende igapäevane tegevus.

2.2.2 Erandid

Erandina ei kohaldata eespool kirjeldatud üldreeglit nende kohtute korral, kellel on ainupädevus. Nii on see näiteks tarbijaküsimuste puhul, kus pädev kohus on tarbija elukohajärgne kohus.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Mõnikord on võimalik valida, kas pöörduda üldkohtusse või mõnda teise kohtusse. Näiteks võib hageja valida füüsiliste või juriidiliste isikute jaoks mõeldud üldkohtu asemel teise kohtu, kes on samuti määratud menetlema juhtumeid, mis hõlmavad õigusi seoses konkreetsete isikutega (*diritti di obbligazione*). Sel juhul võib hageja pöörduda kas üldkohtu poole või selle piirkonna kohtu poole, kus kohustus tekkis (kohustuse tekkimisega seotud sündmus võib olla lepinguline või lepinguväliline), või selle piirkonna kohtu poole, kus kohustus tuleb täita (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 20).

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Selline olukord tekib siis, kui kohtul on ainupädevus. Üks näide on kinnisvara asukohajärgne kohus väljatõstmisi või omandiõigusi hõlmavate vaidluste korral. Teine näide on tarbijavaidlused, kus pädev kohus on alati tarbija elukohajärgne kohus.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Pooled võivad koos valida mõne teise kohtu, välja arvatud juhul, kui on kindlaks määratud kohustuslik kohtualluvus, näiteks territoriaalne pädevus kinnisvaraga seotud juhtumite korral (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 20).

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Vaidluse laadist lähtuvalt on pädevus kas üldkohtutel, kes menetlevad isiklike õiguste ja muude õigustega seotud juhtumeid, või erikohtutel (näiteks halduskohus, riigikontroll või maksukohus), kes menetlevad juhtumeid, mis on seotud õigustatud huvidega ametiasutustega suheldes, või muid spetsiifilisi küsimusi.

Üldkohtute süsteemis määrab vaidluse teema kindlaks selle, kas asja hakkab menetlema spetsialiseerunud üksus või kohtunik. Näiteks äriühingutega seotud vaidlusi menetleb ärikohus.

Seonduvad lingid

[http://www.giustizia.it/](http://www.giustizia.it)

Seonduvad lisad

Tsiviilkohtumenetluse seadustik: artiklid 1–30bis (125 Kb)

Viimati uuendatud: 02/05/2017

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Küpros

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Tavapärased tsiviilkohtud (Küprose õigussüsteemis nimetatakse neid piirkonna kohtuteks) on pädevad menetlema enamikku tsiviilasju.

Kuid spetsiifilise kohtuvaidluse korral peaksite te siiski pöörduma erikohtusse, kelle pädevusse sellise asja menetlemine kuulub.

Näiteks perekonnavaidlusi (nt abielulahutus, elatis, vanema hooldusõigus, suhtlemine alaealiste lastega, varaga seotud vaidlused jne) menetlevad Küprose Vabariigi **perekonnakohtud**.

Töövaidluste korral (töandja ja töötaja vahelised suhted, näiteks õigusvastane vallandamine, koondamine jne) peate te esitama hagi selle piirkonna **töövaidluste kohtule**, kus vaidlus tekkis, või sellise kohtu puudumise korral selle piirkonna töövaidluste kohtule, kus asub hageja tavapärane elukoht või alaline elukoht. Kuid tavapärased tsiviilkohtud (piirkonnakohtud) on pädevad menetlema asju, mille raames esitatud nõude summa on suurem kui kahe aasta töötasu, ning seetõttu peaksite te pöörduma nende kohtute poole.

Renditud varaga seotud vaidluste korral (näiteks üüri suurendamine, väljatõstmine jne) peaksite te pöörduma selle piirkonna **üürilepingute kohtu** poole, kus vara asub.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Vt vastus küsimusele nr 2.2.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Küprose õigussüsteemis puuduvad tavapäraste esimese astme tsiviilkohtute vahel erinevused, kuid piirkonnakohtunikke eristatakse nende ametiastme järgi (piirkonnakohtu eesistuja, piirkonnakohtu vanemkohtunik, piirkonnakohtu kohtunik) ning nende pädevus menetleda konkreetseid asju sõltub sellest ametiastmest.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Piirkonnakohus (tavapärane tsiviilkohus) on pädev lahendama mis tahes vaidlusi, kui:

vaidluse põhjus tekkis täielikult või osaliselt selle kohtu tööpiirkonna piires;

kostja või üks kostjatest elas või töötas hagiavalduse esitamise ajal asjaomase kohtu tööpiirkonnas;

kõik menetlusosalised on Küprose kodanikud ning hagiavalduse alus tekkis täielikult või osaliselt Suveräänsetes Baasipiirkondades või kostja (või üks kostjatest) elab või töötab seal;

hagiavalduse alus tekkis täielikult või osaliselt Suveräänsetes Baasipiirkondades tulenevalt asjaolust, et mootorsõidukit kasutas isik, kes oli – või oleks pidanud olema – kindlustatud mootorsõidukiseaduse artikli 3 kohaselt (vastutuskindlustus);

hagiavalduse alus tekkis täielikult või osaliselt Suveräänsetes Baasipiirkondades töötaja õnnetuse või kutsehaiguse tõttu, mis leidis aset tema töösuhte ajal ja mis on seotud tööandja vastutusega ning mille vastu ta oli – või oleks pidanud olema – kindlustatud mootorsõidukiseaduse artikli 4 kohaselt (vastutuskindlustus);

hagiavaldus on seotud mis tahes kinnisvara turustamise või müügi või mis tahes muu küsimusega, mis on seotud kinnisvaraga, mis asub asjaomase kohtu tööpiirkonnas.

2.2.2 Erandid

Kui hagiavaldus on seotud heategevusorganisatsiooniga või mis tahes patendi või kaubamärgiga, mille puhul piirkonnakohus on pädev seaduse nr 29/1983 artikli 7 ja selle seaduse lisa alusel, esitatakse hagiavaldus mis tahes piirkonnakohtule.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Kui punktis 2.2.1 osutatud kohtuasjadega seoses on juba kindlaks määratud alternatiivne territoriaalne pädevus või punktis 2.2.2 osutatud juhtudel.

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Kui kohtul on varaga seotud küsimustes ainupädevus (vt küsimusele 2.2.1 antud vastuse viimane punkt).

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Ei.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Tavaliselt algatab menetluse volitatud advokaat, kes teab, millise kohtu poole pöörduda. Kui õigusesindaja abi ei kasutata, võite te pöörduda asjakohase teabe saamiseks ülemkohtu registriosakonna poole.

Küprose ülemkohus

Charalambou Mouskou,

1404 Nicosia, Cyprus

Telefon: +357 2286 5741

Faks: +357 2230 4500

E-post: chief.reg@sc.judicial.gov.cy

Viimati uuendatud: 13/05/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja

Euroopa õigusala seaduste võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Kohtualluvus - Läti

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Tsiviilkohtumenetluse seadusega on tagatud, et igal isikul, s.t nii füüsilisel kui ka juriidilisel isikul on õigus oma kodanikuõiguste kohtulikule kaitsele, kui nende õigusi rikutakse või need õigused vaidlustatakse, ning õigusaktidega tagatud mis tahes huvide kohtulikule kaitsele. Reeglina menetlevad kõiki tsiviilvaidlusi kohtud, kes järgivad tavapäraselt kohtumenetlust. Erandjuhtudel ja ainult siis, kui see on ette nähtud õigusaktidega, võidakse tsiviilvaidlusi lahendada muid kohtuväliseid menetlusi kasutades. Kui õigusaktidega on nii ette nähtud, menetleb kohus ka füüsiliste ja juriidiliste isikute esitatud hagisid, mis ei ole oma laadilt tsiviilvaidlused. Kuid igal juhul teeb vaidluse lahendamise pädevuse kohta otsuse kohus või kohtunik. Kui kohus või kohtunik leiab, et vaidlus ei kuulu kohtu pädevusse, näidatakse selles otsuses vaidluse menetlemise eest vastutav organ.

Lätis puuduvad erikohtud, kes menetleksid teatava kategooria tsiviilasju. Samas kehtivad tavapärase kohtualluvust käsitlevate eeskirjade suhtes ka teatavad erandid, mille abil määratakse kindlaks, millise tasandi kohus menetleb asja esimeses astmes.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Tsiviilasju menetleb sisuliselt asjaomase asukoha esimese astme kohus; mõned õigusaktides täpsustatud kohtuasjad kuuluvad ringkonnakohtu pädevusse.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohtu kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Kohtuasja asjaolusid ei saa kõrgema astme kohus läbi vaadata enne, kui seda kohtuasja on menetletud madalama astme kohtus. Tsiviilasjade puhul on esimese astme kohtuks piirkondlikud kohtud või linnakohtud (*rajona (pilsētas) tiesa*) või ringkonnakohtud (*apgabaltiesa*), kelle pädevusse kohtuasi kuulub. Tsiviilkohtumenetluse käigus menetleb kohtuasja sisuliselt see kohus, kelle pädevusse kuulub kohtuasja menetlemine lähtuvalt selle liigist ja sisust ning vaidluse kohast.

Kui kohtuasi kuulub kohtute pädevusse, siis menetletakse seda üldjuhul piirkondlikus kohtus või linnakohtus, kuid õigusaktides on sätestatud teatavad juhtumid, mille puhul viiakse menetlus läbi ringkonnakohtus. Esimeses astmes menetletakse ringkonnakohtus järgmisi kohtuasju:

kinnisvaraga seotud omandiõigust käsitlevad vaidlused, välja abieluvara jagamisega seotud vaidlused;

kohtuasjad, mis hõlmavad patendiõiguste, kaubamärkide ja geograafiliste tähistite kaitset;

kohtuasjad, mis hõlmavad krediitiasutuste maksejõuetust ja likvideerimist.

Kui ühe kohtuasja moodustab mitu nõuet ning ühed nõuded kuuluvad piirkondliku kohtu või linnakohtu pädevusse ja teised ringkonnakohtu pädevusse või kui ringkonnakohtu pädevusse kuuluv vastuhagi on esitatud piirkondlikule kohtule või linnakohtule, siis menetleb asja ringkonnakohtus.

Ametisaladusega seotud tsiviilasju on esimese astme kohtuna pädev menetlema Riia ringkonnakohtus (*Rīgas apgabaltiesa*).

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Tsiviilasjad määratakse esimeses astmes menetlemiseks erineva tasandi kohtutele kohtuasja sisu alusel. Kohtuasjad liigitatakse hagi kategooria ja laadi järgi, kuid isegi siis on sama tasandi kohtutel oma territoriaalne pädevus.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Territoriaalset pädevust käsitlevates üldpõhimõtetes on sätestatud, et füüsilise isiku vastu tuleb hagiavaldus esitada selle isiku deklareeritud elukoha järgsele kohtule (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 26). Juriidilise isiku vastu tuleb hagiavaldus esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub juriidilise isiku registrijärgne asukoht. Seega määratakse asjakohane esimese astme kohus kindlaks kohtuasja sisu ja territoriaalset pädevust reguleerivate eeskirjade järgi.

2.2.2 Erandid

Tsiviilkohtumenetluse seaduses on esitatud ka tsiviilasjade puhul kohaldatavad erandid territoriaalset pädevust käsitlevatest eeskirjadest. Neist eranditest tulenevalt võib hageja valida, kas ta esitab hagiavalduse territoriaalset pädevust käsitlevatest üldpõhimõtetest lähtudes, s.t pöördub selle kohtu poole, kelle tööpiirkonnas asub hageja deklareeritud elukoht või registrijärgne asukoht, või esitab hagiavalduse mõnele teisele sama tasandi esimese astme kohtule, mis on õigusaktide kohaselt määratud alternatiivseks kohtuks.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Hagiavaldus kostja vastu, kellel puudub deklareeritud elukoht, esitatakse kostja tegeliku elukoha järgsele kohtule.

Kui kostja tegelik elukoht ei ole teada või kui kostjal puudub Lätis alaline elukoht, esitatakse hagiavaldus sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub kostjale kuuluv mis tahes kinnisvara või kelle tööpiirkonnas asub kostja viimane teadaolev elukoht.

Teatavatel õigusaktides sätestatud juhtudel on hagejal teatav õigus valida, kas esitada hagiavaldus sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub kostja deklareeritud elukoht või registrijärgne asukoht, või mõnele muule kohtule.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Normid, millega reguleeritakse kohtualluvuse valimist hageja poolt, on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seaduse artiklis 28, kus esitatakse üksikasjalik loetelu kohtuasjade liikidest ja nendest alternatiivsetest kohtutest, kellele hagiavalduse võib esitada.

Juriidilise isiku tütarettevõtja või esinduse tegevusega seotud hagi võib esitada ka tütarettevõtja või esinduse registrijärgse asukoha järgsele kohtule.

Lastele või vanematele ette nähtud elatise sissenõudmisega või isaduse tuvastamisega seotud hagi võib esitada ka hageja deklareeritud elukoha järgsele kohtule.

Puudega, muu tervisekahjustusega või asjaomase isiku surmaga lõppenud isikukahjust (tsiviilseaduse artiklid 2347–2353) tuleneva hagi võib esitada ka hageja deklareeritud elukoha järgsele kohtule või kahju tekkimise asukoha järgsele kohtule.

Füüsilise või juriidilise isiku varale tekitatud kahjuga seotud hagi võib esitada ka kahju tekitamise asukoha järgsele kohtule.

Vara tagastamisega või vara väärtuse hüvitamisega seotud hagi võib esitada ka hageja deklareeritud elukoha järgsele kohtule.

Merinõuded võib esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas kostjale kuuluv laev arestiti.

Mitme sellise kostja vastu, kes elavad või asuvad erinevates kohtades, võib hagiavalduse esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub ühe kostja elukoht või registrijärgne asukoht.

Abielu lahutamise või tühistamisega seotud hagiavalduse võib esitada hageja deklareeritud elukoha järgsele kohtule, kui:

hagejaga elavad koos alaealised;

lõpetada soovitakse abielu, mis on sõlmitud isikuga, kes kannab vanglakaristust;

lõpetada soovitakse abielu, mis on sõlmitud isikuga, kelle elukoht on teadmata või kes elab välisriigis.

Töösuhtest tuleneva hagiavalduse võib esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub hageja deklareeritud elukoht või töökoht.

Kui eespool osutatud juhtumite korral ei ole hagejal deklareeritud elukohta, võib hagiavalduse esitada hageja tegeliku elukoha järgsele kohtule.

Samuti on tsiviilasjade puhul olemas säte kohtu ainupädevuse kohta. Selline pädevus on ülimuslik mitte ainult tavapärase territoriaalse pädevuse, vaid ka kõigi muude territoriaalse pädevuse liikide suhtes. Pädevus määratakse järgmistel juhtudel kindlaks kohtuasja liigi alusel.

Hagiavalldus, mis käsitleb omandiõigust või mis tahes muud varalist õigust seoses kinnisvara või selle juurde kuuluvate mis tahes osadega või selliste õiguste registreerimist kinnistusraamatus või selliste õiguste võõrandamist ja vara eemaldamist katastrist, tuleb esitada vara asukoha järgsele kohtule.

Kui hagiavalldus esitatakse seoses surnud isiku varaga ja puuduvad teadaolevad pärijad, kes oleksid pärjana üles astunud või pärandi vastu võtnud, on pädev surnud isiku deklareeritud elukoha järgne või tegeliku elukoha järgne kohus, kuid kui surnud isiku deklareeritud elukoht või tegelik elukoht ei asu Lätis või ei ole teada, on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas asub pärandvara või osa sellest.

Ainupädevus võib olla ette nähtud ka muude õigusaktidega.

Allpool esitatud sätteid kohaldatakse ka kohtuasjade korral, mille puhul kasutatakse erikohtumenetlusi.

Hagiavalldus lapsendamise heakskiitmiseks tuleb esitada lapsendaja deklareeritud elukoha järgsele kohtule või sellise elukoha puudumise korral tema tegeliku elukoha järgsele kohtule. Hagiavalldus lapsendamise tühistamiseks tuleb esitada hageja deklareeritud elukoha järgsele kohtule või sellise elukoha puudumise korral tema tegeliku elukoha järgsele kohtule.

Välisriigi kodaniku või välisriigis elava isiku esitatav hagiavalldus lapsendamise heakskiitmiseks tuleb esitada lapsendatava deklareeritud elukoha järgsele kohtule, kuid kui lapsendatav on perevälisel hooldusel, tuleb hagiavalldus esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas perevälist hooldust pakutakse (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 259 lõige 2).

Hagiavalldus eesmärgiga piirata isiku teovõimet vaimse häire või mõne muu tervisliku põhjuse tõttu esitatakse selle isiku deklareeritud elukoha järgsele kohtule või sellise elukoha puudumise korral tema tegeliku elukoha järgsele kohtule. Kui isik on paigutatud ravisutusse, tuleb hagiavalldus esitada ravisutuse asukoha järgsele kohtule (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 264).

Hagiavalldus eesmärgiga piirata isiku teovõimet ja määrata talle eestkostja tema moraality või pillava elustiili tõttu või alkoholi või mis tahes muu joovastava aine liigtarvitamise tõttu tuleb esitada selle isiku deklareeritud elukoha järgsele kohtule või sellise elukoha puudumisel tema tegeliku elukoha järgsele kohtule (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 271).

Äraoleva või kadunud isiku vara hooldamisega seotud küsimusi menetleb isiku viimase elukoha järgne kohus (seaduse artikkel 278).

Hagiavalldus kadunud isiku surnuks tunnistamiseks tuleb esitada isiku viimase deklareeritud elukoha järgsele kohtule (seaduse artikkel 282).

Hagiavalldus õigusliku tähtsusega asjaolude kindlakstegemiseks tuleb esitada hageja deklareeritud elukoha järgsele kohtule või sellise elukoha puudumise korral tema tegeliku elukoha järgsele kohtule (seaduse artikkel 290).

Hagiavalldus kinnisvaraga seotud õiguste lõpetamiseks tuleb esitada vara asukoha järgsele kohtule; mis tahes muude õiguste lõpetamiseks tuleb hagiavalldus esitada hageja deklareeritud elukoha järgsele kohtule või sellise elukoha puudumise korral tema tegeliku elukoha järgsele kohtule või juriidilise isiku puhul tema registrijärgse asukoha järgsele kohtule, kui õigusaktides ei ole sätestatud teisiti (seaduse artikli 294 lõige 2).

Hagiavalldus kaotatud, varastatud või hävitatud dokumendi kehtetuks tunnistamiseks ja selle dokumendiga seotud õiguste taastamiseks tuleb esitada dokumendil märgitud maksekoha järgsele kohtule või kui maksekoht ei ole teada, siis võlgniku deklareeritud elukoha järgsele kohtule või sellise elukoha puudumise korral tema tegeliku elukoha järgsele kohtule või juriidilise isiku korral tema registrijärgse asukoha järgsele kohtule; kui ka võlgniku tegelik elukoht või registreeritud asukoht ei ole teada, tuleb hagiavalldus esitada dokumendi väljastamise koha järgsele kohtule (seaduse artikkel 299).

Hagiavalldus kinnisvara väljaostmiseks tuleb esitada vara asukoha järgsele kohtule (seaduse artikkel 336).

Hagiavalldust nõude tagamise abinõu rakendamiseks menetleb võlgniku registrijärgse asukoha järgne kohus (seaduse artikkel 341.1).

Juriidilise isiku maksejõuetust käsitlevaid kohtuasju menetleb võlgniku registrijärgse asukoha järgne kohus. Nõukogu määruse nr [1346/2000](#) artikli 3 lõike 1 kohase maksejõuetusmenetluse algatamise pädevus on sellel kohtul, kelle tööpiirkonnas asub võlgniku põhihuvide kese. Kuid kui maksejõuetusmenetlus algatatakse nimetatud määruse artikli 3 lõike 2 alusel, menetleb seda see kohus, kelle tööpiirkonnas asub võlgniku tegevuskoht määruse artikli 2 punkti h tähenduses (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 363.1).

Füüsilise isiku maksejõuetust käsitlevat kohtuasja menetleb võlgniku deklareeritud elukoha järgne kohus või sellise elukoha puudumise korral tema tegeliku elukoha järgne kohus. Nõukogu määruse nr [1346/2000](#) artikli 3 lõike 1 kohase maksejõuetusmenetluse algatamise pädevus on sellel kohtul, kelle tööpiirkonnas asub võlgniku põhihuvide kese. Kuid kui maksejõuetusmenetlus algatatakse nimetatud määruse artikli 3 lõike 2 alusel, menetleb seda see kohus, kelle tööpiirkonnas asub võlgniku tegevuskoht määruse artikli 2 punkti h tähenduses (seaduse artikkel 363.22).

Krediidiasutuste maksejõuetust või likvideerimist käsitlevaid küsimusi menetleb krediidiasutuse registrijärgse asukoha järgne kohus (seaduse artikkel 364). Tööandja võib esitada hagiavallduse streigi või streigitate ebaseaduslikuks tunnistamiseks streigiseaduses sätestatud alustel ja vastavalt seal kehtestatud menetlusele. Hagiavalldus streigi või streigitate ebaseaduslikuks tunnistamiseks tuleb esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas streik toimuma peaks (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 390).

Töötajate esindajad võivad esitada hagiavallduse äriühingu ajutise sulgemise või sellist sulgemist käsitleva teate ebaseaduslikuks tunnistamiseks töövaidlusi käsitlevas seaduses sätestatud alustel ja vastavalt seal kehtestatud menetlusele. Hagiavalldus äriühingu ajutise sulgemise või sellist sulgemist käsitleva teate ebaseaduslikuks tunnistamiseks tuleb esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas sulgemine toimuma peaks (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 394.1).

Kohtuasjad, mis on seotud nõuete sundtäitmisega (*saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*)

Hagiavalldus kinnisvara vabatahtlikuks müügiks oksjonil kohtu kaudu tuleb esitada sellele piirkondlikule kohtule või linnakohtule, kelle tööpiirkonnas kinnisvara asub (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 395).

Hagiavalldus rahaliste nõuete sundtäitmiseks või vallasvara tagastamiseks või nõuete sundtäitmiseks selliste lepingute alusel, mis on tagatud kommertsandiga, tuleb esitada võlgniku deklareeritud elukoha järgse piirkondliku või linnakohtu kinnistusametile või sellise elukoha puudumise korral võlgniku tegeliku elukoha järgse piirkondliku või linnakohtu kinnistusametile (seaduse artikli 403 lõige 1).

Hagiavalldus, mis on seotud nõuete sundtäitmisega selliste dokumentide alusel, millele panditakse kinnisvara, või hagiavalldus, mis on seotud sellise nõude sundtäitmisega, mis käsitleb üüritud või renditud kinnisvara vabastamist või tagastamist, tuleb esitada kinnisvara asukoha järgse piirkondliku või linnakohtu kinnistusametile. Kui nõue on tagatud mitme kinnisvaraga ja avalduse menetlemine kuuluks eri piirkondlike kohtute või linnakohtute kinnistusametite pädevusse, menetleb avaldust selle piirkondliku kohtu või linnakohtu kinnistusamet, kelle tööpiirkonnas üks kinnisvara asub, kusjuures valiku teeb avalduse esitaja (seaduse artikli 403 lõige 2).

Laevahüpoteegil põhinev hagiavalldus nõude sundtäitmiseks tuleb esitada laevahüpoteebiga seotud kohustuse registreerimise asukoha järgse piirkondliku kohtu või linnakohtu kinnistusametile (seaduse artikli 403 lõige 3).

Kohtuasjad, mis on seotud nõude täitmisele pööramisega kohtuteatise alusel (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*)

Hagiavalldus nõude täitmisele pööramiseks kohtuteatise alusel tuleb esitada võlgniku deklareeritud elukoha järgse piirkondliku kohtu või linnakohtu kinnistusametile või sellise elukoha puudumise korral võlgniku tegeliku elukoha järgse või registreeritud asukoha järgse piirkondliku kohtu või linnakohtu kinnistusametile (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 406.2).

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Jah, selline võimalus on olemas. Läti õigusaktide kohaselt võivad pooled kokku leppida, millisel kohtul on nendevahelise kohtuasja seisukohast territoriaalne pädevus. Lepingu sõlmimisel võivad pooled kindlaks määrata esimese astme kohtu, kus lahendatakse lepinguga või lepingu tingimuste täitmisega seotud mis tahes tulevikus tekkivad vaidlused. Nad ei tohi muuta vaidluse sisuga seotud kohtualluvust, s.t määrata asja esimeses astmes menetlemiseks pädevast kohtust erinevat muu tasandi kohtu (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 25). Samuti ei ole pädevuse muutmise lubatud ainupädevuse korral (seaduse artikkel 29). Kokkuleppelise kohtualluvuse suhtes kohaldatakse kahte piirangut.

Kohtualluvuse võib kokku leppida ainult lepingust tulenevate vaidluste lahendamiseks.

Territoriaalse pädevuse kindlaksmääramise kokkulepe tuleb sõlmida lepingu sõlmimise ajal ning kindlaks tuleb määrata konkreetne kohus, mis menetleks võimalikke vaidlusi esimeses astmes. Kui pooled sõlmivad lepingu, ei ole neil võimalik eelnevalt kindlaks määrata potentsiaalse nõude summat, ning sellepärast peab lepinguga olema lubatud valida alternatiivne esimese astme kohus: lepingus peab olema kindlaks määratud nii konkreetne piirkondlik kohus või linnakohus kui ka konkreetne ringkonnakohus, kellele pooled esitaksid lahendamiseks mis tahes vaidluse sõltuvalt nõude summast.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Läti õigusaktide kohaselt menetlevad üldise pädevusega kohtud nii tsiviil- kui ka kriminaalasju. Erinevalt teistest riikidest ei ole Lätis erikohtuid (näiteks perekonnohtuid) ega konkreetsetele õigusküsimustele spetsialiseerunud kohtunikke.

Nagu eespool selgitatud, menetletakse tsiviilasja sisuliselt esimese astme kohtus ning kõrgema astme kohus ei saa seda asja menetleda enne, kui see on läbinud menetluse madalama astme kohtus. Tsiviilasjade puhul on esimese astme kohtuks piirkondlik kohus või linnakohus või ringkonnakohus, kelle pädevusse kohtuasi kuulub. Üldjuhul kuuluvad kõik tsiviilvaidlused kohtute pädevusse, kes kasutavad nende menetlemiseks üldist kohtumenetlust.

Viimati uuendatud: 07/02/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala seaduse võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkevõrsioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala seaduse võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusliku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Leedu

1 Kas pöörduda tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Kohtute seaduse (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) artikliga 12 on kehtestatud ühtne kohtusüsteem, mis koosneb üldpädevusega kohtutest ja eripädevusega kohtutest.

Üldpädevusega kohtud (esimese astme kohtud, nii piirkonna- kui ka ringkonnakohtud) menetlevad kõiki tsiviilasju, mis hõlmavad tsiviil-, perekonna- ja töösuhete, intellektuaalomandi-, pankroti- ja restruktureerimisasju või muude eraõiguslike suhetega seotud või nendest tulenevaid vaidlusi; need kohtud menetlevad asju ka erakorralise kohtumenetluse korras ning vaatavad läbi taotlusi välisriigi kohtute ja vahekohtute otsuste tunnustamiseks ja täitmiseks Leedu Vabariigis (tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Civilinio proceso kodeksas*) artikkel 22).

Erikohtud, näiteks halduskohtud (ringkondlikud halduskohtud), lahendavad avalik-õiguslikest suhetest tulenevaid haldusvaidlusi.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Hageja võib esitada hagi enda valitud kohtule järgmistel tingimustel:

kostja vastu, kelle elukoht on teadmata, võib esitada hagi tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi;

kostja vastu, kellel puudub elukoht Leedu Vabariigis, võib esitada hagi tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi Leedu Vabariigis;

hagi elatise määramiseks ja isaduse tuvastamiseks võib esitada hageja elukoha järgi;

hagi inimesele tekitatud tervisekahju, sealhulgas surma hüvitamiseks võib esitada hageja elukoha või kahju tekkimise koha järgi;

isikule tekitatud varakahju hüvitamise nõude võib esitada hageja elukoha (registreeritud asukoha) või kahju tekkimise koha järgi;

hagi õigusvastase süüdimõistva kohtuotsuse, ebaseadusliku vahhi all pidamise, ebaseadusliku vahhi alla võtmise, õiguslike piirangute ebaseadusliku kohaldamise või ebaseadusliku halduskaristuse (vahistamine) tekitatud kahju hüvitamiseks, sealhulgas sellise kahju hüvitamiseks, mis tuleneb kohtuniku või kohtu õigusvastasest tegevusest tsiviilasja menetlemisel, võib esitada hageja elukoha järgi;

hagi seoses kokkuleppe või lepinguga, milles täpsustatakse selle täitmise koht, võib esitada ka kokkuleppes/lepingus nimetatud täitmiskoha järgi;

eestkostja, hooldaja või varahalduri tegevusega seotud hagi võib esitada ka eestkostja, hooldaja või varahalduri elukoha (registreeritud asukoha) järgi;

tarbijalepingutega seotud hagi võib esitada ka tarbija elukoha järgi;

juriidilise isiku filiaali tegevust puudutava hagi võib esitada ka selle filiaali registreeritud asukoha järgi;

nõude hüvitada kahju, mis tuleneb veesõidukite kokkupõrkest, ning merel toimunud abistamis- ja päästetööde kulude hüvitamise nõude, sealhulgas nõude kõikidel muudel juhtudel, kui vaidlus tuleneb meretranspordiga seotud õiguslikest suhetest, võib esitada ka kostja veesõiduki asukoha või registreerimissadama järgi.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Tsiviilasju menetlevad esimese astme kohtutena piirkonna- ja ringkonnakohtud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 25).

Kõnealusel seadustikus sätestatud üldreegli kohaselt menetlevad piirkonnakohtud kõiki tsiviilasju. Üldreeglis sätestatud erandi kohaselt kuuluvad teatavad asjad siiski ringkonnakohtute pädevusse või Vilniuse ringkonnakohtu ainupädevusse.

See sõltub vaidlusaluse nõude väärtusest, kusjuures ringkonnakohtud menetlevad üle 150 000 Leedu liti suuruse nõudega tsiviilasju, välja arvatud perekonna- ja töösuheteid puudutavad kohtuasjad ning mittevaralise kahju hüvitamisega seotud asjad.

Kohtualluvus sõltub ka muudest teguritest peale vaidlusaluse nõude.

Ringkonnakohtud menetlevad esimese astme kohtutena ka järgmisi tsiviilasju:

autoriõigustega seotud mittevaralisi õigussuheteid puudutavad asjad;

riigihangetega seotud õigussuheteid puudutavad asjad;

pankroti või restruktureerimisega seotud asjad, välja arvatud füüsilise isiku pankrotiga seotud asjad;

kohtuasjad, mille üks pool on välisriik;

aktsiate (osade, kaasosade) sundmüügi nõuded;

juriidilise isiku tegevuse uurimise nõuded;

kehtivate patsiendiõiguste rikkumisest tuleneva varalise ja mittevaralise kahju hüvitamisega seotud asjad;

9) muud tsiviilasjad, mida on eriseaduste kohaselt pädevad esimeses astmes lahendada ringkonnakohtud.

Vilniuse ringkonnakohtul on esimese astme kohtuna ainupädevus järgmistes tsiviilasjades:

patendiseaduses (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*) osutatud vaidlused;

kaubamärgiseaduses (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*) osutatud vaidlused;

Leedu Vabariigis elava Leedu kodaniku lapsendamist puudutavad kohtuasjad, kui lapsendamise taotlejad on teise riigi kodanikud;

muud tsiviilasjad, mida on eriseaduste kohaselt esimeses astmes ainupädev lahendada Vilniuse ringkonnakohus.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Hagi esitatakse kostja elukoha järgsele kohtule. Hagi juriidilise isiku vastu esitatakse selle juriidilise isiku äriregistrisse kantud asukoha järgsele kohtule. Kui kostja on riik või kohalik omavalitsus, esitatakse hagi riiki või kohalikku omavalitsust esindava asutuse asukoha järgsele kohtule.

2.2.2 Erandid

Hagejal on õigus valida mitme kohtu vahel, kellel on asjaomase kohtuasja menetlemise pädevus.

Pooled võivad ka kokku leppida, millisele kohtule tuleks haginõue esitada. Tsviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 32 on sätestatud, et pooled võivad oma kohtuasja territoriaalset kohtualluvust vastastikusel kokkuleppel muuta, kuid poolte kokkuleppel ei saa muuta kohtualluvust, mis on kindlaks määratud kohtu ainupädevuse või hagi eseme alusel.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Vastavalt tsviilkohtumenetluse seadustiku artiklile 30 võib hageja valida kohtute vahel järgmistel juhtudel:

kostja vastu, kelle elukoht on teadmata, võib esitada hagi tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi;

kostja vastu, kellel puudub elukoht Leedu Vabariigis, võib esitada hagi tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi Leedu Vabariigis;

juriidilise isiku filiaali tegevust puudutava hagi võib esitada ka selle filiaali registrijärgse asukoha järgi;

hagi elatise määramiseks ja isaduse tuvastamiseks võib esitada ka hageja elukoha järgi;

hagi inimesele tekitatud tervisekahju, sealhulgas surma hüvitamiseks võib esitada hageja elukoha või kahju tekkimise koha järgi;

isikule tekitatud varakahju hüvitamise nõude võib esitada hageja elukoha (registrijärgse asukoha) või kahju tekkimise koha järgi;

hagi õigusvastase süüdimõistva kohtuotsuse, ebaseadusliku vahi all pidamise, ebaseadusliku vahi alla võtmise, õiguslike piirangute ebaseadusliku

kohaldamise või ebaseadusliku halduskaristuse (vahistamine) tekitatud kahju hüvitamiseks, sealhulgas sellise kahju hüvitamiseks, mis tuleneb kohtuniku või kohtu õigusvastasest tegevusest tsiviilasja menetlemisel, võib esitada hageja elukoha järgi;

nõude hüvitada kahju, mis tuleneb veesõidukite kokkupõrkest, ning merel toimunud abistamis- ja päästetööde kulude hüvitamise nõude, sealhulgas nõude kõikidel muudel juhtudel, kui vaidlus tekib meretranspordiga seotud õiguslikest suhetest, võib esitada kostja veesõiduki asukoha või registreerimissadama järgi;

hagi seoses kokkuleppe või lepinguga, milles täpsustatakse selle täitmise koht, võib esitada ka kokkuleppes/lepingus nimetatud täitmiskoha järgi;

eestkostja, hooldaja või varahalduri tegevusega seotud hagi võib esitada ka eestkostja, hooldaja või varahalduri elukoha (registrijärgse asukoha) järgi;

tarbijalepingutega seotud hagi võib esitada ka tarbija elukoha järgi.

Lisaks võib hagi mitme kostja vastu, kes elavad või asuvad eri kohtades, esitada hageja valikul ühe kostja elukoha või registrijärgse asukoha järgi (tsviilkohtumenetluse seadustiku artikli 33 lõige 1).

Hagi seoses kokkuleppe või lepinguga, milles täpsustatakse selle täitmise koht, võib esitada hageja valikul kostja elukoha või registrijärgse asukoha või kokkuleppes/lepingus nimetatud täitmiskoha järgi. Tarbijalepingutega seotud hagi võib esitada kostja või tarbija elukoha või registrijärgse asukoha järgi.

Hagi elatise määramiseks võib esitada hageja valikul kostja või hageja elukoha või registrijärgse asukoha järgi.

Tsviilhagi kuriteoga tekitatud kahju hüvitamiseks võib esitada selleks, et see vaadataks läbi vastavalt tsviilkohtumenetluse seadustiku kohtualluvuse eeskirjadele, kui kahjunõuet ei ole esitatud ega lahendatud kriminaalasja arutamise raames.

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Tsviilkohtumenetluse seadustiku artikli 31 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud järgmised erandid territoriaalse kohtualluvuse üldreeglile, mis on kohtumenetluse algatanud hagejale siduvad:

nõuded, mis puudutavad kinnisasjaga seotud asjaõigusi, kinnisasja kasutamist (välja arvatud abikaasade varasuhte lõpetamise nõue abielulahutuse korral) ja kinnisasja arestimise tühistamist, kuuluvad selle kohtu pädevusse, mille tööpiirkonnas asjaomane kinnisasi või selle peamine osa asub;

pärandaja võlausaldajate nõuded, mis on esitatud enne seda, kui pärijad on pärandvara vastu võtnud, kuuluvad selle kohtu pädevusse, mille tööpiirkonnas asjaomane pärandvara või selle peamine osa asub.

Tuleb ka märkida, et Leedu Vabariigi tsviilkohtumenetluse seadustiku artikli 33 lõigete 2–4 kohaselt kohaldatakse järgmisi põhimõtteid.

Vastuhagi tuleb selle kohtualluvusest olenemata esitada esialgselt hagi menetlenu kohtule. Kui nõude väärtus suureneb, selle eset muudetakse või vastuhagi esitamine muudab kohtuasja kohtualluvust, mis on kindlaks määratud kohtuasja esemega, peab esialgselt hagi menetlenu kohus tegema otsuse kõikides hagiga (ja vastuhagiga) seotud küsimustes ning lahendama kogu asja sisuliselt.

Kui mõni hageja nõuetest tuleb esitada ainupädevuse eeskirjade kohaselt, tuleb kogu hagi esitada nende eeskirjade kohaselt.

Kui mõni hageja nõuetest kuulub ringkonnakohtu pädevusse, peab ringkonnakohus kogu hagi läbi vaatama.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Pooled võivad muuta kohtuasja territoriaalset kohtualluvust kirjaliku vastastikuse kokkuleppega. Kuid pooled ei või sellise kokkuleppega muuta kohtualluvust, mis on kindlaks määratud kohtu ainupädevuse või hagi eseme järgi (tsviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 32).

Kostja osalemine võib erandkorras õigustada kohtuasja menetlemise pädevust.

Kohus võib asja üle anda teisele kohtule, kui kostja, kelle elukoht ei olnud teada, palub asja üle anda tema elukoha järgsele kohtule (tsviilkohtumenetluse seadustiku artikli 34 lõike 2 punkt 2).

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Leedu Vabariigis tegutsevad erihalduskohtud ei menetle tsviil-, kaubandus- või perekonnaasju. Nad lahendavad õiguslikest haldussuhetest tulenevaid vaidlusi.

Viimati uuendatud: 24/08/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Luksemburg

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Luksemburgi Suurhertsogiriigis tegeleb tsviil- ja kaubandusasjadega üldkohtuna ringkonnakohus (*tribunal d'arrondissement*). Kohturingkondi on kaks – Luxembourg ja Diekirch – ning kummaski tegutseb üks ringkonnakohus.

Ringkonnakohus on pädev menetlema kõiki tsviil- ja kaubandusasju, millega seoses ei ole õigusaktidega antud pädevust muule kohtule.

Puuduvad kaubandusasju menetlevad erikohtud, mis on olemas mõnes teises riigis. Kaubandusasju menetlevad ringkonnakohtu erikolleegiumid, kes järgivad tavapärasest menetlust.

Erikohtud vastutavad peamiselt järgmise eest:

väiksemad kohtuvaidlused: kui nõude summa on alla 10 000 euro, on pädevad kohtud rahukohtud (*justices de paix*). Selliseid kohtuid on Luksemburgis kolm – üks asub Luxembourgis, teine Esch-sur-Alzette'is ja kolmas Diekirchis – ning neil kõigil on konkreetne territoriaalne pädevus.

Tööõiguse küsimused: töökohus (*tribunal du travail*) on pädev menetlema töölepingutega seotud kohtuasju. Selliseid kohtuid on Luksemburgi Suurhertsogiriigis kolm – üks asub Luxembourgis, teine Esch-sur-Alzette'is ja kolmas Diekirchis – ning neil kõigil on konkreetne territoriaalne pädevus. Praktikas asub töökohus rahukohtu ruumides.

Üürilepingud: üürilepinguid käsitlevate vaidluste korral on pädev rahukohus (*juge de paix*), olenemata hagi summast. Kui hagi on seotud üüri summaga, tuleb see enne asjakohasele kohtule esitamist esitada konkreetse omavalitsuse üürikomisjonile (*commission des loyers*).

Naabritevahelised vaidlused: enamik sellistest vaidlustest on seotud servituudi seadmise õiguse või piiriküsimustega ning kuuluvad rahukohtu pädevusse. Kuid kui juhtum muutub keerukamaks ja taotletakse kahjuhüvitist, on otsustav tegur hagi summa – kui see on üle 10 000 euro, on pädev kohus ringkonnakohus.

Sotsiaalkindlustuse küsimused: sotsiaalkindlustuse asjades on pädev kohus sotsiaalkindlustuse vahekohus (*Conseil arbitral de la sécurité sociale*).

Vahekohus asub Luxembourgis ja tema pädevus hõlmab kogu riigi territooriumi.

Ülelaenamistega seotud probleemid: neid asju on pädev menetlema rahukohus.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saab teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Rahukohus on pädev menetlema tsiviil- ja kaubandusasju, kui nõude summa (mis ei hõlma intresse ja kulusid) on väiksem kui 10 000 eurot. Kui nõue on sellest suurem, menetleb asja ringkonnakohus.

Ringkonnakohus on alati pädev menetlema asju, millel puudub rahaline väärtus (näiteks perekonnaasjad).

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Üldjuhul on pädev kohus kostja elukohajärgne kohus. Selle põhimõtte eesmärk on pakkuda kostjale teatavat kaitset, sest tal on lihtsam end kaitsta kodulähedases kohtus.

Kui kostja on füüsiliselt isik, on pädev tema elukoha või alalise asukoha järgne kohus.

Äriühinguid, ühendusi jt võib kaevata mitte ainult nende registrijärgse asukoha järgsesse kohtusse, vaid ka nende filiaali või agentuuri asukohajärgsesse kohtusse, tingimusel et neil on seal esindaja, kes on volitatud suhtlema kolmandate isikutega, ning et vaidlus on seotud selle filiaali või agentuuri tegevusega.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Lepingud: hageja võib esitada hagiavalduse kas kostja elukohajärgsele kohtule või – olenevalt lepingu laadist – sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas kaupa tarnitakse või teenuseid osutatakse.

Kahju põhjustanud teoga (lepinguväliline kahju) seotud vastutuse küsimustes ning paralleelselt kriminaalmenetlusega algatatud tsiviilkohtumenetluse raames võib hagiavalduse esitada kostja elujärgsele kohtule või sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas kahju kanti või tekitati.

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Järgmistes küsimustes:

1. alaealiste abiellumisavaldused, abielu tühistamise avaldused, abielu edasilükkamise avalduste tühistamine või pikendamine, abielu suhtes vastuväite esitamise avaldused ja selliste avalduste tühistamine;
  2. abielulepinguid ja abieluvararežiimi käsitlevad avaldused ning varalahususe taotlused;
  3. avaldused, mis on seotud abikaasade õiguste ja kohustustega ning osalemisega abielu või registreeritud kooselu kulude tasumises;
  4. registreeritud kooselu lõpetamine;
  5. elatisnõuded;
  6. avaldused, mis on seotud suhtlusõiguste teostamisega, laste elukorraldusega ning osalemisega nende toetamises ja üleskasvatamises;
  7. avaldused, mis on seotud hooldusõiguste teostamisega, välja arvatud avaldused, mis on seotud hooldusõiguste äravõtmisega;
  8. otsused alaealiste vara seadusliku haldamise kohta ja otsused alaealiste eestkostete kohta;
  9. avaldused, millega taotletakse oma kodust eemaldatud isikute kojupöördumise keelamist vastavalt 8. septembri 2003. aasta koduvägivalda käsitleva muudetud seaduse (*loi modifiée du 8 septembre 2003 sur la violence domestique*) artikli 1 lõikele 1, avaldused selliste keeldude pikendamiseks vastavalt sama seaduse artikli 1 lõikele 2 ning selliste meetmete suhtes esitatud edasikaebused;
- kui ei ole konkreetselt teisiti sätestatud, kuulub territoriaalne pädevus ringkonnakohtule:

1. kohus, kelle tööpiirkonnas asub perekonna eluase;
2. kui vanemad elavad lahus, siis kohus, kelle tööpiirkonnas asub selle vanema elukoht, kelle juures alaealsed lapsed tavaliselt elavad, kui hooldusõigust teostatakse ühiselt, või kohus, kelle tööpiirkonnas asub selle vanema elukoht, kes teostab nimetatud hooldusõigust üksinda;
3. muudel juhtudel kohus, kelle tööpiirkonnas on selle isiku elukoht, kes ei ole menetlust algatanud.

Ühisavalduste korral valivad pooled ühe või teise poole elukohajärgse kohtu.

Kui vaidlus on seotud ainult abikaasa elatisega, osalemisega laste ülalpidamises ja üleskasvatamises, abielukulude kandmises osalemisega või kiireloomuliste ja ajutiste meetmetega registreeritud kooselu lõpetamise korral, võib pädev olla kohus, kelle tööpiirkonnas asub elatist saava abikaasa või endise partneri või laste hooldamise eest põhiliselt vastutava vanema elukoht, isegi kui lapsed on täiskasvanud.

Territoriaalse pädevuse määramise aluseks on elukoht avalduse esitamise kuupäeval või lahutusasjade puhul esialgse avalduse esitamise kuupäeval.

Laste hooldusõiguse ja suhtlusõigustega seotud tasuta õigusabi avaldused: pädev on kohus, kelle tööpiirkonnas laps elab või eeldatavasti elab.

Lahutus ja lahusel ja nende tagajärjed: pädev on kohus, kelle tööpiirkonnas on abikaasade alaline elukoht või selle puudumisel kohus, kelle tööpiirkonnas elab kostja või vastastikusel kokkuleppel lahutuse korral – üks abikaasadest.

Pärimine: pädev on see kohus, kelle tööpiirkonnas asus pärandaja viimane elukoht.

Üürilepingud: pädev on vara asukohajärgne kohus.

Tööõiguse küsimused: pädev on töökohajärgne kohus. Teatavatel juhtudel, kui tööandja esitab hagi teises liikmesriigis elava töötaja vastu, on pädev töötaja elukohajärgne kohus.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Luksemburgi õigusaktid sisaldavad sätteid kohtualluvuse kokkuleppimise kohta, mille kohaselt määravad lepingu pooled kindlaks konkreetse kohtu, kes hakkab lahendama nende vahel tekkivaid vaidlusi.

Sellised sätted on eriti kasulikud juhul, kui tegemist on vaidlusega, mille pooled elavad eri liikmesriikides, sest konkreetses asjas pädeva kohtu on võimalik kindlaks määrata juba eelnevalt. Euroopa Liidu liikmesriikide vahel on selliste sätete kehtivuse tingimused reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrusega (EL) nr 1215/2012.

Poolad võivad ka kokku leppida, milline kohus on pädev ainult siseriiklike juhtumite korral. Sel juhul võivad pooled anda oma vaidluse lahendamiseks sellisele rahukohtule, kellel nõude summa või territoriaalset pädevust käsitlevate eeskirjade alusel üldjuhul pädevus puuduks. Poolte kokkulepe võib olla selgesõnaline või lihtsalt tuleneda asjaolust, et kostja ilmub kohtusse ja hakkab esitama oma väiteid, vaidlustamata eelnevalt ja enne vastuväite esitamist asja arutava kohtu pädevust. Pooltel ei ole siiski võimalik valida, milline ringkonnakohtu nende asja arutab, kuna nõude summal põhinevad pädevuseeskirjad kuuluvad avaliku poliitika valdkonda.

Kohtualluvuse kokkuleppimise säte kehtib ainult juhul, kui mõlemad pooled on sellega tõepoolest nõustunud. Tõendid sellise kokkuleppe kohta tuleb esitada vastavalt üldõiguse eeskirjadele.

Teatavatel juhtudel on poolte õigus valida kohut õigusaktidega piiratud. Näiteks tarbijakaitse seaduses (*loi sur la protection juridique du consommateur*) on sätestatud, et õigustühised on sätted, mille eesmärk on takistada tarbijatel kasutada oma õigust pöörduda üldkohtute poole.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Luksemburgi õiguse kohaselt tegutsevad erikohtud – töökohus, rahukohus üürilepingutega seotud asjade arutamisel, esimese astme halduskohus (*tribunal administratif*), sotsiaalkindlustuse vahekohtus – arutavad esmajoones kõiki nende pädevusse kuuluvaid juhtumeid olenemata nõude summast.

Kuigi rahukohus on üldõiguse kohaselt näiteks pädev tavaliselt ainult siis, kui nõude summa on alla 10 000 euro, ei kohaldata seda piirmäära üürilepingutega seotud vaidluste korral.

Territoriaalne pädevus

Territoriaalse pädevuse põhireegel

Kuigi tavaliselt on pädev kostja elukohajärgne kohus, on seoses erikohtutega kehtestatud erandeid.

Näiteks pädev töökohus on üldjuhul pigem töökohajärgne kohus, mitte ühe poole elukohajärgne kohus. Samamoodi tuleb üürivaidluse korral pöörduda kohtusse, kelle tööpiirkonnas asub üüritud vara.

Seda probleemi ei teki esimese astme halduskohtu või sotsiaalkindlustuse vahekohtu puhul, sest nende pädevus hõlmab kogu Luksemburgi Suurhertsogiriigi territooriumi.

Erandid põhireeglist

Erikohtutel on ainult neile sõnaselgelt antud pädevus ning reeglina ei ole pooltel võimalik valida muud kohut peale õigusaktidega ette nähtud kohtu.

Seda laadi pädevust käsitletakse sageli kui avaliku poliitika küsimust (näiteks tööõiguse asjade korral), mis tähendab, et isegi kui pooled ei esita pädevuse suhtes vastuväidet, peab kohus oma pädevuse puudumist kaaluma omal algatusel. Nagu eespool selgitatud, tehakse sellest põhimõttest erand rahukohtus juhtudel, kui nõude summa ületab pädevust ja poolte vahel on sõnaselge või vaikiv kokkulepe. Sellisel juhul ei ole rahukohtul võimalik pädevuse omaksvõtmisest keelduda.

Seotud lingid

<http://www.legilux.lu/>

<https://justice.public.lu/fr.html>

Seotud dokumendid

[Kohtukorraldus\(147 kb\)](#) (147 Kb)

Viimati uuendatud: 21/05/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktipunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset

versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti

tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kohtualluvus - Ungari

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Kohtu korraldust ja haldamist käsitleva seaduse kohaselt tegutseb Ungaris ainult ühte liiki erikohtuid: tööõigus- ja haldusasja menetlevad haldus- ja töökohtud. Muud asjad peale tööõigus- ja haldusasjade kuuluvad üldkohtute pädevusse. Isegi kui kohtuasja menetletakse erikohtus, ei menetleta apellatsioonikohtus, vaid seda tehakse üldkohtus, nimelt selles maakohus (*törvényszék*), kelle tööpiirkonnas haldus- ja töökohus asub.

Haldus- ja töökohtute pädevusse kuuluvad kohtuasjad hõlmavad haldusotsuste läbivaatamiseks algatatud menetlusi ning töösuhete ja muude sarnaste õigussuhetega seotud menetlusi. Selliste menetlustega seotud haldusotsused võivad olla järgmised: otsused, mille on teinud haldusmenetluse üldeeskirju käsitlevas seaduses sätestatud ametiasutus või ametiasutuse juht ametlikes asjades; ametlikust lepingust tulenevate kohustuste rikkumise tulemusena tehtud täitekorraldused; kohalike omavalitsuste seaduslikud otsused; ning muude asutuste, organisatsioonide või isikute otsused, mida saab eraldi õigusaktide kohaselt läbi vaadata vastavalt haldusasjade kohtuliku arutamist käsitlevatele eeskirjadele.

Töösuhete ja sarnaste õigussuhetega seotud küsimustes algatatud menetluste hulka kuuluvad tööõigusel põhinevate nõuete või ametniku teenistussuhtest, valitsus- ja avalikus sektoris töötamisest või koostööliikmete teenistus- ja töökohustust hõlmavatest suhetest tulenevate nõuete täitmisele pööramise menetlused. Töötajate ja tööandjate vahelisi suhteid reguleerivate õigusaktide kohaselt algatatud ja vahetult töösuhetega seotud nõudeid võib täitmisele pöörata ka töövaidluste raames. Haldus- ja töökohtute pädevusse kuuluvad ka haldusotsused, mis on tehtud tööohutuse ja töötõhususe alaste kontrollide käigus; otsused, mis käsitlevad valdkondliku sotsiaaldialoogi komitee loomist, selle töös osalemist ja komitee pädevust; riikliku tööhõiveasutuse haldusotsused, mis on vastu võetud tööhõive edendamist ja töötushüvitist käsitleva seaduse alusel; samuti kuulub nende kohtute pädevusse sotsiaalkindlustuse küsimustes tehtud otsuste kohtulik läbivaatamine. Neis küsimustes tegutsevad haldus- ja töökohtud kooskõlas haldusasjade kohtuliku arutamist käsitlevate eeskirjadega.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohtus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saab teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohtus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohtus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Vastavalt kohtute korraldust ja haldamist käsitlevale seadusele teevad esimeses astmes otsuseid piirkonnakohtud (*járásbíróság*) ja maakohud. Kõik hagid, mida ei edastata õigusaktide kohaselt maakohtutele, kuuluvad piirkonnakohtute pädevusse. Maakohtute pädevusse kuuluvad järgmised asjad:

- a) omandiõigusi käsitlevad hagid, mille puhul vara väärtus on üle 30 miljoni Ungari forint, välja arvatud hagid, mis on seotud abielusuhtest tuleneva omandiõiguse kaitsmisega, kui selline hagi on esitatud samaaegselt abieluasjadega seotud menetluse algatamisega või sellise menetluse raames;
- b) hagid, mis on esitatud eesmärgiga saada hüvitist kahju eest, mille on põhjustanud isikud oma ametikohustuste täitmisel avaliku halduse raames;
- c) autoriõigust ja seonduvaid õigusi käsitlevad vaidlused, sealhulgas õiguste jõustamiseks esitatud hagid ja ühise õigusliku haldusega seotud küsimusi hõlmavad kulunõuded, samuti tööstusomandit käsitlevad hagid ning kohtuasjad, mis on seotud tsiviilseadustiku artikli 86 lõigetes 3–4 sätestatud õigustega;
- d) hagid, mis on seotud rahvusvahelise kaubaveoga või rahvusvaheliste veolepingutega;
- e) teatavad äriühingutega seotud hagid;
- f) teatavad hagid, mis on seotud organisatsioonidega, mis ei kvalifitseeru äriühinguna ja mille on registreerinud maakohus;
- g) hagid, mis on esitatud selliste tsiviilõiguslike nõuete täitmisele pööramiseks, mis tulenevad isikuõiguste rikkumisest, sealhulgas hagid hüvitise saamiseks sellise rikkumise korral, kui need hagid esitatakse koos eespool nimetatud hagiga või selle menetlemise ajal;
- h) hagid, mis käsitlevad väärtpaberitega seotud õigussuhteid;
- j) hagid, millega nõutakse paranduste tegemist ajakirjanduse poolt.

Maakohtud menetlevad kohtuasju esimeses astmes ja lisaks teevad ka teises astmes otsuseid piirkonnakohtute ning haldus- ja töökohtute otsuste peale esitatud apellatsioonide kohta.

Õigusaktides sätestatud juhtudel teevad piirkondlikud apellatsioonikohtud (*ítélőtábla*) otsuseid piirkonnakohtute ja maakohtute otsuste peale esitatud selliste avalduste kohta, mis käsitlevad õiguskaitsevahendite kohaldamist, ning menetlevad muid neile suunatud kohtuasju. Ungari ülemkohus on *Kúria*.

Õigusaktides sätestatud juhtudel teeb *Kúria* otsuseid maakohtute ja piirkondlike apellatsioonikohtute otsuste peale esitatud selliste avalduste kohta, mis käsitlevad õiguskaitsevahendite kohaldamist, ning kohtuliku läbivaatamise taotluste kohta. Samuti lahendab *Kúria* kohalike omavalitsuste dekreetide ja muude õigusaktide sätete vahelisi konflikte ning tunnistab sellised dekreedid kehtetuks. Peale selle teeb *Kúria* kindlaks juhud, kui kohalik omavalitsus ei ole täitnud oma seadusest tulenevaid kohustusi, ja menetleb muid tema pädevusse kuuluvaid kohtuasju.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Kohus, kelle tööpiirkonnas kostja elab, on üldiselt pädev menetlema kõiki kohtuasju, mille puhul ei ole kindlaks tehtud mõne teise kohtu erandiikka pädevust (üldine kohtualluvus). Juhul kui kostja elukoht ei ole Ungaris, määratakse kohtualluvus kindlaks kostja Ungaris asuva viibimiskoha alusel. Juhul kui kostja viibimiskoht ei ole teada või see on välisriigis, võetakse aluseks tema viimane elukoht Ungaris. Kui seda ei ole võimalik kindlaks teha või kui kostjal selline elukoht Ungaris puudus, määratakse kohtualluvus kindlaks hageja elukoha või – elukoha puudumise korral – hageja viibimiskoha alusel. Juhul kui kostja töökoht ja elukoht ei asu samas geograafilises piirkonnas, edastab kohus kostja poolt hiljemalt esimese kohtuistungil ajal esitatud taotluse alusel asja arutamiseks sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub kostja töökoht, et oleks võimalik viia läbi kohtuistung ja teha kohtuotsus.

Kui tegemist on juriidilise isiku vastu esitatud hagiga, määratakse üldine kohtualluvus kindlaks juriidilise isiku peakontori asukoha või juriidilist isikut esindama volitatud isiku peakontori asukoha alusel. Kahtluse korral loetakse juriidilise isiku peakontori asukohaks tema tegevuskohta. Juhul kui juriidilise isiku peakontor asub Budapestis, kuid tema tegevus toimub Pesti maakonna territooriumil, arutab kohtuasja see kohus, kelle tööpiirkond hõlmab Pesti maakonda. Juhul kui juriidilise isiku peakontor ei asu Ungaris, määratakse Ungari juriidilise isiku esitatud hagi puhul kohtualluvus kindlaks juriidilise isiku peakontori asukoha alusel. Juhul kui hageja on Ungari füüsiline isik, määratakse kohtualluvus kindlaks kas hageja elukoha alusel või selle puudumise korral hageja viibimiskoha alusel.

Juriidilise isiku õigusteta üksuste vastu algatatud hagide puhul kohaldatakse kohtualluvuse kindlakstegemisel vajaduse korral juriidiliste isikute puhul kehtivaid eeskirju.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Kõigil sellistel juhtudel, kui ei tehta kindlaks mõne teise kohtu erandiikka pädevust, võib hageja soovi korral ja teataval tsiviilkohtumenetluse eeskirjades sätestatud tingimustel esitada hagi tsiviilkohtumenetluse seadustikus täpsustatud muule kohtule, mitte kostjast lähtuva üldise kohtualluvuse alusel kindlaks määratud kohtule.

Näiteks varaga seotud hagide puhul on pädev ka see kohus, kelle tööpiirkonnas kostja viibib eeldatavasti pika aja jooksul (nt töötaja või üliõpilasena). Ungari kaitseväge ja teiste relvajõudude mitteelukutseliste liikmete puhul määratakse pädev kohus kindlaks nende alalise teenistuskoha alusel. Neil alustel ei saa kohtualluvust kindlaks määrata nende kostjate puhul, kellel puudub kohtuasjas osalemiseks teo- ja õigusvõime.

Sellise kostja vastu, kellel puudub Ungaris nii elu- kui ka viibimiskoht, saab varaga seotud hagi esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub hagi esemeks olev kinnisvara või arestimisele kuuluv kostja vara. Juhul kui asjaomane vara hõlmab nõuet, võib hagi esitada selles piirkonnas, kus asub kostja võlgniku elukoht. Kui nõue on seotud objektiga, võib hagi esitada ka asjaomase objekti asukohas.

Elatise, toetuste ja muude sarnaste korrapäraselt makstavate hüvitiste saamiseks võib hagi esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub hageja elukoht.

Lapse hooldusõiguse taotlemiseks võib hagi esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub lapse elukoht.

Kinnisvara omandiõigust või valdust ja muid kinnisvaraga seotud õigusi või õigussuhteid käsitleva hagi võib esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas kinnisvara asub.

Hagi, mis on seotud äriühingute poolt nende tegevuse raames tehtud tehingutega, võib esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkond hõlmab tehingu sõlmimise või täitmise kohta.

Kahjuhüvitise taotlemiseks võib hagi esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkond hõlmab kohta või piirkonda, kus kahju tekkis.

Käskveksliga seotud hagi võib esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkond hõlmab makse tegemise kohta.

Kaasvõlgniku ja põhivõlgniku (võlgniku) vastu saab ühise hagi esitada sellele kohtule, kes on kohtualluvuse kindlakstegemist käsitlevatel mis tahes alustel pädev menetlema mis tahes hagi, mis esitatakse võlgniku vastu. Juhul kui isik esitab nõude kahe teise menetlusosalise vahelise vaidluse eseme või selle osa kohta, on see kohus, kes on pädev menetlema nimetatud kahe menetlusosalise vahelist vaidlust, pädev menetlema ka mis tahes hagi, mille selline isik võib esitada poolelioleva menetluse osaliste vastu oma nõude täitmisele pööramiseks.

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Kui õigusaktides on sätestatud, et konkreetsel kohtul on asjas erandlik pädevus. Seda sätet kohaldatakse näiteks järgmistel juhtudel.

Kui tegemist on hagidega, millega taotletakse Ungari territooriumile sisenemist ja Ungaris viibimist käsitlevate haldusotsuste läbivaatamist, määratakse kohtualluvus kindlaks asja esimeses astmes menetleva haldusasutuse asukoha alusel. Juhul kui kohtualluvust ei saa selle alusel kindlaks määrata, on asjas erandlik pädevus Budapesti haldus- ja töökohtul.

Juhul kui asja esimeses astmes menetleva haldusasutuse pädevus hõlmab kogu riigi territooriumi – teatavate eranditega –, on asjas erandlik pädevus Budapesti haldus- ja töökohtul.

Kui tegemist on täitemenetluse lõpetamiseks või piiramiseks esitatud hagiga, on erandlik pädevus täitekorralduse teinud kohtul. Juhul kui täitekorralduse tegi maakohus, haldus- ja töökohus või tsiviilõiguse notar, on asjas erandlik pädevus võlgniku elukohajärgsel kohtul.

Täitmisele pööratud vara aresti alt vabastamiseks algatatud menetlused kuuluvad selle piirkonnakohtu erandiikka pädevusse, kelle tööpiirkonnas vara arestiti.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Varaga seotud asjades võivad pooled otsustada, et nende poolleilolevat vaidlust või konkreetsest õigusastmest tuleneda võivat mis tahes vaidlust on pädev lahendama konkreetne kohus, välja arvatud juhul, kui õigusaktides on sätestatud teisiti. Pooled võivad leppida sellises kohtualluvuses kokku kirjalikult, suuliselt (kirjaliku kinnitusega) ning sellises vormis, mis on kooskõlas poolte vahel või rahvusvahelises kaubanduses osalevate poolte vahel välja kujunenud äritavadega, ning sellises vormis, mis on kooskõlas kaubandustavadega, mis on või peaksid olema pooltele teada ning mis on asjaomases valdkonnas üldteada ja mida kasutavad korrapäraselt need isikud, kes sõlmivad kohtualluvust käsitlevaid sätteid sisaldavaid lepinguid. Pooled ei saa kohtualluvust kokku leppida selliste juhtumite puhul, kus konkreetse kohtu erandlik pädevus on kindlaks määratud õigusaktidega. Kui õigusaktides ei ole sätestatud teisiti või kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti, on määratud kohtul erandlik pädevus. Kohtualluvust käsitlevat sätet kohaldatakse ka õigusjärglaste suhtes. Juhul kui kohtualluvuse küsimust käsitletakse lepingu üldtingimuste osana, edastab pädevaks tunnistatud kohus kostja poolt hiljemalt esimese kohtuistungil ajal esitatud taotluse alusel asja arutamiseks põhiliste õigusnormide alusel pädevale kohtule, et seal viidaks läbi asja kohtulik arutamine ja tehtaks kohtuotsus. Varaga seotud küsimustes ei saa pooled poolleiloleva vaidluse või konkreetsest õigusastmest tuleneda võiva mis tahes tulevase vaidluse lahendamiseks määrata pädevaks kohtuks Budapesti pealinnapiirkonna maakohut (*Fővárosi Törvényszék*) ja Budapesti lähiümbruse maakohut (*Budapest Környéki Törvényszék*) seoses kohtuasjadega, mis kuuluvad maakohtute pädevusse, ning Pesti keskset piirkonnakohtu seoses kohtuasjadega, mis kuuluvad piirkonnakohtute pädevusse.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Haldus- ja töökohtud on ainsad Ungaris tegutsevad erikohtud. Näiteks töövaidlustes on erandlik pädevus sellel haldus- ja töökohtul, kelle tööpiirkonnas asub tööandja peakontor või tööandja see filiaal, kus töötaja täidab või täitis oma töölepingus kindlaks määratud tööülesandeid.

Haldusmenetluste puhul – välja arvatud juhul, kui mõne teise kohtu erandlik pädevus on kindlaks määratud õigusaktidega või kui õigusaktid sisaldavad teistsuguseid sätteid – määratakse kohtualluvus kindlaks asja esimeses astmes menetleva haldusasutuse asukoha alusel. Juhul kui esimeses astmes asja menetleva haldusasutuse pädevus hõlmab mitut maakonda (sealhulgas pealinna), määratakse kohtualluvus kindlaks – teatavate eranditega – hageja Ungaris asuva elukoha alusel või selle puudumise korral hageja viibimiskoha alusel. Juriidiliste isikute ja juriidilise isiku õigusteta üksuste puhul on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas asub organisatsiooni Ungari peakontor. Juhul kui haldusotsus, mille läbivaatamist taotletakse, käsitleb õigust või kohustust või kinnisvaraga seotud õigussuhet, tuleb hagi esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas kinnisvara asub. Juhul kui läbivaadatav haldusotsus on seotud teatamise või loa või kui haldusotsus käsitleb sellise teate või loa seotud tegevust, on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas asjaomast tegevust läbi viiakse või hakatakse läbi viima. Juhul kui asja esimeses astmes menetleva haldusasutuse pädevus hõlmab kogu riigi territooriumi – teatavate eranditega –, on asjas erandlik pädevus Budapesti haldus- ja töökohtul.

Viimati uuendatud: 10/11/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [en](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Kohtualluvus - Malta

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Üld- või erikohtu valik sõltub teie kohtuasja laadist. Ülekaalukalt kuuluvad tsiviil- ja kaubandusajad üldiste tsiviilkohtute pädevusse, sest kaubanduskohtu Maltil ei ole. Olemas on mõned spetsialiseerunud erikohtud, sealhulgas allpool loetletud komisjonid.

Töövaidluskomisjon (*Tribunal Industrijali*) arutab asju, mis käsitlevad ebaõiglast töölt vabastamist ning diskrimineerimist või muud ebaseaduslikku kohtlemist töökohal.

Üüri reguleerimise komisjon (*Bord li Jirregola l-Kera*) vaatab läbi asju, mis käsitlevad üürilepingu tingimuste muutmist, sealhulgas üürisumma suurendamist ja üürilepingu lõpetamist. Need asjad peavad olema seotud enne 1. juunit 1995 jõustunud üürilepingutega.

Maa-arbitraažikomisjon (*Bord ta' l-Arbitraġ dwar l-Artijiet*) vaatab läbi asju, mis käsitlevad sundvõrandatud maa klassifitseerimist ja omanikule makstava hüvitise suurust.

Kõigi nende erikohtute istungid toimuvad Vallettas samas hoones, kus asuvad üldkohtud.

Vt ka teabelehel „Kuidas toimida?“ küsimusele nr 4 antud vastus.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Selleks et kindlaks määrata, millisele kohtule tuleb hagiavaldus esitada, on oluline tutvuda Malta seadustekogu 12. peatükiga (kohtukorralduse ja tsiviilkohtumenetluse seadustik).

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohtu kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Jah, eristatakse kõrgema ja madalama astme kohtuid. Erinevus on selles, et madalama astme kohtud võivad menetleda ja lahendada puhtalt tsiviilasju, mille raames esitatud nõude summa on kuni 11 646,87 eurot. Kõrgema astme kohtud seevastu võivad menetleda ja lahendada puhtalt tsiviilasju, mille raames esitatud nõude summa on üle 11 646,87 euro, ning mis tahes selliseid asju (olenemata nõude summast), mis käsitlevad kinnisvara või servituute, koormatisi ja kinnisvaraga seotud muid õigusi, sealhulgas nõudeid väljatõstmiseks kinnisasjast, olenemata sellest, kas tegemist on linnas või maal asuva kinnisasjaga, kas see on renditud või hõivatud elaniku poolt, kes seal elab või kellel on tavapärase õigus seal viibida. Vt ka teabelehel „Kuidas toimida?“ küsimusele nr 4 antud vastus.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Territoriaalse pädevuse põhireegli kohaselt on pädev kostja elukohajärgne kohus. Maltil on kohtualluvus jagatud Malta ja Gozo vahel. Erinevate linnadega seotud kohtuid ei ole. Need isikud, kelle alaline või tavapärase elukoht on Maltil, peavad oma hagiga pöörduma Malta kohtu poole. Need isikud aga, kelle alaline või tavapärase elukoht on Gozo saarel, peavad oma hagiga pöörduma Gozo kohtu poole.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Vt küsimusele nr 2.2 antud vastus.

2.2.2 Erandid

Põhireeglist võib erandi teha juhul, kui kohustus tuleb täita konkreetses kohas. Näiteks juhul, kui kostja elab Gozo saarel, kuid nõude aluseks olev kohustus tuleb täita Maltal, on pädevus Malta kohtutel ja kõik hagid tuleb esitada Malta kohtutele olenemata asjaolust, et kostja elab Gozo saarel.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Malta õiguses sätestatud territoriaalset pädevust käsitlevate eeskirjade kohaselt ei ole pooltel võimalik kohut valida.

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Seda tuleb teha juhul, kui kohustus tuleb täita konkreetses kohas.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Seda küsimust käsitlevad õigusnormid puuduvad. Malta õigusnormide kohaselt ei saa pooled anda asja arutamise pädevust kohtule, kelle pädevusse asi tavapäraselt ei kuuluks. Pooltel ei ole seda õigust isegi juhul, kui nad selles kokku lepivad. Kohus võib ise tõstatada kohtu pädevuse puudumise küsimuse, sest see on avaliku huviga seotud küsimus.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Veebisaidil <http://www.judiciarymalta.gov.mt/the-courts> antakse konkreetset teavet selle kohta, millisele kohtule te peaksite oma hagiavalduse esitama.

Peale selle võite te külastada veebisaiti <http://justiceservices.gov.mt/>, mille abil saate juurdepääsu Malta õigusaktidele ja võite välja selgitada, millise kohtu poole teil tuleks pöörduda. Abi saamiseks tuleks võtta ühendust selle advokaadi või advokaadi abiga, kes dokumendid allkirjastab. Erikohtute pädevust on selgitatud asjaomaste kohtute loomist käsitlevates õigusaktides.

<http://www.justice.gov.mt> ([inglise keeles](#))

Viimati uuendatud: 06/03/2017

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkevõrsioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Holland

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Madalmaade tsiviilkohtumenetluse eeskirjade kohaselt puuduvad riigis erikohtud, nagu kaubanduskohus või töökohus. Ringkonnakohus on põhimõttelisel pädev lahendada kõiki tsiviilasju.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Esimese astme kohtud menetlevad kõiki tsiviilasju, välja arvatud seaduses sätestatud juhtudel. Tsiviilkohus lahendab kahe poole (füüsilised või juriidilised isikud) vahelisi vaidlusi. Tsiviilkohtu pädevusse ei kuulu vaidlused, mille lahendamise pädevus on antud halduskohtule. See puudutab vaidlusi haldusasutustega (riigiasutustega). Madalmaade kohtusüsteem näeb eraõiguse valdkonnas ette kolme liiki kohtud: ringkonnakohtud (*rechtbanken*), apellatsioonikohtud (*gerechtshoven*) ja Madalmaade Ülemkohus (*Hoge Raad Nederlanden*).

Alates 1. aprillist 2013 on Madalmaad jagatud kümneks kohturingkonnaks ja neil kõigil on oma kohus: üksteist kohut, mis on pädevad neljas valdkonnas. Lisaks sellele on neli apellatsioonikohtu ja üks Madalmaade Ülemkohus.

Ringkonnakohtutesse on loodud organisatsiooniüksused ehk nn osakonnad. Need on ringkonnakohtu kohalik allüksus ning haldusajade, tsiviilasjade ja kriminaalajade osakond. Kohtuasju võib arutada üks kohtunik või mitmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis. Ühest kohtunikust koosneva kohtukoosseisu korral arutab kohtuasju üks kohtunik; mitmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis hõlmab kolme kohtunikku. Vastavalt aluspõhimõttele menetleb ringkonnakohtu kohaliku allüksuse asju, lihtsaid kohtuasju ja kiireloomulisi asju üks kohtunik. Paljusid perekonnaasju arutab samuti üks kohtunik. Ühest kohtunikust koosneva kohtukoosseisu näide on alaealiste kohus, mis menetleb teatavaid lastega seotud asju. Õiguslikult keerulisi asju arutab mitmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Kohtuasi algatatakse tavaliselt ringkonnakohtus. Ringkonnakohtuid on nelja liiki:

tsiviilasju (kumbki menetluspool on füüsiline isik) menetlev kohus;

haldusajade (menetluspoolel on füüsiline isik ja riigiasutus) menetlev kohus;

kriminaalajade (õigusrikkumised ja kuriteod) menetlev kohus;

ringkonnakohtu kohalik allüksus.

Apellatsioonikohtud

Kõik, kes ei nõustu kohtuotsusega, võivad selle edasi kaevata. Apellatsioonkaebused kriminaal- ja tsiviilasjades esitatakse ühele neljast apellatsioonikohtust. Olenevalt küsimusest võib haldusajades apellatsioonkaebust menetleda:

apellatsioonikohtus (*gerechtshof*);

kõrgeima astme kohus sotsiaalkindlustusküsimustes (*Centrale Raad van Beroep*);

kõrgeima astme halduskohus kaubandus- ja tööstusajades (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*);

riiginõukogu (halduskolleegium) (*Raad van State (afdeling bestuursrechtspraak)*).

Ülemkohus

Madalmaade Ülemkohus on Madalmaade kõrgeim kohtuorgan tsiviil-, kriminaal- ja maksuõiguse valdkonnas. Ülemkohus võib tühistada eelkõige apellatsioonikohtute otsuseid (nn kassatsioon). Ülemkohus vastutab ka õigusliku ühtsuse säilitamise ja Madalmaade õiguse arengu suunamise eest.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Madalmaades on esimese astme kohtud ringkonnakohtud (*arrondissementsrechtbanken*). Esimese astme kohtu otsuse peale võib esitada kaebuse apellatsioonikohtule. Peale selle tuleb arvesse võtta nn territoriaalset kohtualluvust, et kindlaks teha, millise ringkonnakohtu pädevusse kümnest asi kuulub: näiteks kas Amsterdam ringkonnakohtu või Leeuwardeni ringkonnakohtu pädevusse, st asja menetleva kohtu tööpiirkonda.

Kui rahvusvaheliste juhtumite, st piiriüleste juhtumite korral on kindlaks tehtud, et konkreetne asi kuulub Madalmaade kohtu pädevusse, määratakse territoriaalne kohtualluvus kindlaks Madalmaade õiguse alusel, välja arvatud juhul, kui rahvusvahelist kohtualluvust käsitleva õigusnormiga määratakse ka territoriaalselt pädev kohus, nagu on sätestatud Brüsseli I määruse (nõukogu määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) artikli 5 lõikes 1 või lõikes 3.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Esimeses astmes kohtukutsega algatatud menetluses kehtiva põhireegli kohaselt on pädev kohus kostja elukoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) artikkel 99). Kui Madalmaades olev elukoht ei ole teada, on pädev selle koha kohus, kus kostja tegelikult viibib (Madalmaades).

Kohtutööpiirkonnas asuva kohtumaja, kus tuleb piirkondliku kohtu kohaliku allüksuse kohtuasja menetleda, saab kindlaks määrata 10. detsembri 2001. aasta kohtuistungite täiendavate toimumiskohtade määruse (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) lisa (<http://www.overheid.nl/>) alusel. Ringkonnakohtute territoriaalse kohtualluvuse eeskirju kohaldatakse vajalike muudatustega (*mutatis mutandis*).

Esimeses astmes hagiavalduse esitamisega algatatud menetluses kehtiva põhireegli kohaselt on pädev hageja (või ühe hageja või ühe hagiavalduses nimetatud huvitatud isiku) elukoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 262). Kui Madalmaades olev elukoht ei ole teada, on pädev selle koha kohus, kus hageja tegelikult viibib (Madalmaades). Kui hagiavaldus on seotud kohtukutsega algatatud menetlusega, on pädev ka kohtukutsega algatatud menetlust teostav kohus.

2.2.2 Erandid

Punktides 2.2.2.1, 2.2.2.2 ja 2.2.2.3 kirjeldatud eeskirjad puudutavad eelkõige kohtukutsega algatatud menetlust.

Hagiavalduse esitamisega algatatud menetlustes, kus üldjuhul on pädev hageja kohus, kohaldatakse elatise suuruse muutmise taotlemise korral teistsuguseid eeskirju.

Hageja peab elukaaslasel makstava elatise suuruse muutmise taotlemiseks esitama hagiavalduse elatisvõlgniku elukoha järgsele kohtule. Elatisvõlgnik, kes soovib taotleda elatise suuruse muutmist, peab esitama hagiavalduse ülalpidamist saama õigustatud isiku elukoha järgsele ringkonnakohtule.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Madalmaade menetlusõigus sisaldab mitut kohtukutsega algatatud menetlusi käsitlevat sätet, milles antakse peale põhireegli kohaselt määratud pädeva kohtu (kostja elukoha või tegeliku viibimiskoha järgne kohus) pädevus muule kohtule. Tegemist on valikulise kohtualluvusega. Hageja võib valida põhireegli kohaselt määratud kohtu ja alternatiivse reegli kohaselt määratud kohtu vahel. Valikuvõimalusele viidatakse allpool sõnaga „ka“.

Kohtukutsega algatatud kohtuasjade puhul on olulised järgmised eeskirjad.

Töölepingute/esindamisega seotud asjad

Töölepingute ja esindamisega seotud kohtuasjade korral on pädev ka selle koha kohus, kus tööd tavaliselt tehakse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 100).

Tarbijavaidlused

Tarbijavaidlusi on pädev lahendama ka tarbija elukoha või selle puudumisel tarbija tegeliku viibimiskoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 101).

Lepinguväline kahju

Lepinguvälise kahjuga seotud asjades on pädev ka selle koha kohus, kus kahju tekitanud sündmus toimus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 102).

Kinnisasi

Kinnisasjaga seotud küsimustes on pädev ka kohus, kelle tööpiirkonnas kinnisasi või suurem osa sellest asub (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 103).

Eluaseme või äripindade üürimisega seotud küsimustes on ainupädevus sellel kohtul, kelle tööpiirkonnas üüritud kinnisasi või suurem osa sellest asub.

Pärandvara

Pärandvaraga seotud asjades on pädev ka surnud isiku viimase elukoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 104).

Juriidilised isikud

Juriidiliste isikutega seotud asjades (näiteks juriidiliste isikute lõpetamise, juriidiliste isikute otsuste tühisuse või kehtivuse, liikmete või partnerite õiguste ja kohustustega seotud asjad) on pädev ka juriidilise isiku või äriühingu asukoha või tegevuskoha järgne kohus.

Pankrot, maksete peatamine ja võlavabastus

Füüsiliste isikute pankrotti, maksete peatamist ja võlavabastust reguleerivate õigusnormide kohaldamise asjades on pädev ka kohus, kus töötab asjaomane pankrotikohtunik, või kui pankrotikohtuniku ei ole määratud, siis kohus, kes on otsustanud maksete peatamise (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 106). Pankrotiseadus (*Faillissementswet*) sisaldab ka kohtualluvust käsitlevaid erinorme, mis on tsiviilkohtumenetluse seadustikul põhinevate kohtualluvuse eeskirjade suhtes ülimuslikud.

Kohtu valik

Pooled määravad omavahelises lepingus vaidlust lahendama mõnikord õigusnormide kohaselt pädevast kohtust erineva kohtu (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 108 lõige 1). Sellest valikuvabadusest tehakse tarbijate, üürimise või rentimise ja töölepingutega seotud vaidluste puhul teatavaid erandeid (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 108 lõige 2). Sellistel juhtudel kontrollib kohus, kas kohtu valiku klausel kehtib (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 110).

Hageja elukoht

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 109 on sätestatud, et kui eespool nimetatud territoriaalse kohtualluvuse sätete kohaselt ei saa Madalmaades määrata ühtegi pädevust omavat kohtu, võib erandkorras olla pädev hageja elukoha järgne kohus. See olukord võib tekkida juhul, kui töötaja soovib kutsuda välisriigi tööandja Madalmaade kohtusse, samal ajal kui töö ei ole seotud kindla kohaga, vaid seda tehakse kogu riigis. Juhul kui kohtualluvust ei saa ka sel viisil kindlaks määrata, tuleb pöörduda Haagi piirkondlikku kohtusse.

Abielulahutusega seoses kehtivad järgmised põhimõtted.

Abielulahutust menetleva kohtu territoriaalset pädevust reguleeritakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikliga 262. Põhireegel on järgmine: pädev on hageja (või ühe hageja või ühe hagiavalduses nimetatud huvitatud isiku) elukoha järgne kohus ja kui sellel isikul ei ole teadaolevat elukohta Madalmaades, siis on pädev selle koha kohus, kus see isik tegelikult viibib (Madalmaades).

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Madalmaade menetlusõigus sisaldab mõningaid territoriaalset kohtualluvust reguleerivaid erinorme, mis erinevad põhireeglist. Erinormi tuleb kohaldada.

Allpool kirjeldatud erijuhtudel tuleb valida muu kohus kui kostja elukoha järgne kohus.

Alaealised

Alaealisi puudutavates asjades on pädev alaealise elukoha järgne kohus või Madalmaades elukoha puudumisel alaealise tegeliku viibimiskoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 265).

See ei ole alternatiivne reegel, vaid põhireeglit asendav erinorm. Pädevus ei kuulu mitte hageja elukoha või viibimiskoha järgsele kohtule (hagiavalduse esitamisega algatatud menetluse puhul kehtiv põhireegel), vaid alaealise elukoha järgsele kohtule või Madalmaades elukoha puudumisel alaealise tegeliku viibimiskoha järgsele kohtule. Kui selle reegli alusel ei saa kindlaks määrata konkreetset kohtu, on pädev Haagi ringkonnakohtus.

Perekonnaseis

Perekonnaseisuregistri või seal registreeritavate või juba registreeritud perekonnaseisutunnistuste täiendamise, registreerimise, tühistamise või muutmise seotud asjades on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas on tunnistus registreeritud või tuleb registreerida (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 263).

Haagi omavalitsuse perekonnaseisuregistrites registreeritavaid või juba registreeritud perekonnaseisutunnistusi puudutavates asjades on pädev Haagi ringkonnakohtus kooskõlas tsiviilseadustiku (*Burgerlijk Wetboek*) esimese peatükiga.

Ehitatud kinnisvara üürimine

Ehitatud kinnisvara või selle osa üürile andmisega seotud asjades on pädev selle koha kohus, kus üüritud vara asub (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 264).

Täiskasvanu isikuhooldusõigus, vara valitsemine usaldusisikuna, hooldus

Täiskasvanute isikuhooldusõigust, vara valitsemist usaldusisikuna *täiskasvanud isiku nimel* ja hooldust puudutavates asjades on pädev selle isiku elukoha järgne kohus, kelle isikuhooldusõigust, vara või hooldust asi puudutab, või Madalmaades elukoha puudumisel tema tegeliku viibimiskoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 266).

Teadmata kadunud isikud; surma kinnitamine (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 267)

Pärandvaraga seotud asjades on pädev surnud isiku viimase elukoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 268 lõige 1).

Teadmata kadunud isikutega seotud asjades on pädev teadmata kadunud isiku poolt maha jäetud elukoha järgne kohus. Surma kinnitamise puhul on pädev Haagi ringkonnakohtus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 269). Seega toimib tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 269 turvavõrguna.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 108 kohaselt võivad pooled teha kohtu valiku kirjalikult. Kohut on võimalik valida ainult seoses õigussuhetega, mida pooled võivad vabalt määrata. Seetõttu ei saa avaliku korraga seotud juhtumite korral kohut valida. Selle näiteks on teatavad perekonnaõiguse asjad ning pankroti- ja maksete peatamise menetlused. Ringkonnakohtu kohaliku allüksuse menetluste korral on kohtu valik piiratud. Näiteks ei ole kuni 25 000 euro suuruste nõuete korral kohtu valik võimalik (olenemata nõude laadist).

Kohtul, mille pädevus põhineb kohtu valikul, on põhimõtteliselt ainupädevus. Pooled võivad sõnaselgelt kokku leppida ainupädevuse välistamises.

Abielulahutusajades (abielulahutus, lahusele, registreeritud kooselu lõpetamine, abielu lahutamine pärast lahusele) kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 270 lõikes 2 sätestatud erinormi. Vastavalt sellele artiklile saadab territoriaalselt mittepädev kohus asja üldjuhul edasi territoriaalselt pädevale kohtule. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 270 lõike 2 kohaselt toimub see lahutusajades vaid juhul, kui kostja (abikaasa, kelle vastu menetlus algatati) vaidlustab kohtu pädevuse. Kohtu vaikimisi valik on võimalik, kui kõik kohale kutsutud isikud ilmuvad kohtusse ja ei vaidlusta kohtu pädevust või kui teine abikaasa ei ilmu kohtusse.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Vastavalt Madalmaade menetlusõigusele erikohtud puuduvad.

Viimati uuendatud: 12/09/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Kohtualluvus - Poola

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töö vaidluskohtusse)?

Poolas menetletakse tsiviilasju üldkohtutes (*sądy powszechne*) ja ülekohtus (*Sąd Najwyższy*) (vt „Kohtukorraldus liikmesriikides – Poola“), välja arvatud juhtudel, mil need kuuluvad erikohtute pädevusse.

Kohtualluvust käsitlevad sätted sisalduvad tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Kodeks Postępowania Cywilnego*) artiklites 16–18 ja artiklites 27–46.

Kohalikes kohtutes (*sądy rejonowe*) arutavad tsiviilasju järgmised osakonnad:

tsiviilasjade osakond;

perekonna- ja alaealiste asjade osakond (perekonnaasjade kohtud, *sądy rodzinne*) – perekonna- ja eestkostetasjad, alaealiste moraalse rikutuse ja nende sooritatud karistatavate tegudega seotud kohtuasjad, alkoholi-, narkootikumide või psühhotropsete ainete sõltlaste ravi puudutavad kohtuasjad ning muud kohtuasjad, mis kuuluvad muude õigusaktide kohaselt eestkostekohtu pädevusse;

töö- ja sotsiaalkindlustusasjade osakond (töökohtud, *sądy pracy*) – tööõiguse ja sotsiaalkindlustusega seotud kohtuasjad;

kaubandusajade osakond (kaubanduskohtud, *sądy gospodarcze*) – majandusüksustevahelised äritegevust puudutavad äriõigusealased ja tsiviilvaidlused, ettevõtjatevahelisi suhteid või partnerlussuhteid käsitlevad kohtuasjad, äriühingute juhatuse liikmete vastu algatatud kohtuasjad, mis puudutavad juhatuse liikmete poolt riiklikule kohturegistrile esitatud valeandmetega seotud nõudeid; majandusüksuste vastu algatatud kohtuasjad seoses keskkonnakahju tekitamise lõpetamise määruse tegemisega ning pankrotiasjad;

kinnistusregistri osakond – kinnistusregistri pidamine ja muude kinnistusameti toimingutega seotud tsiviilasjade menetlemine.

Poola piirkonnakohtutes (*sądy okręgowe*) on samasugused osakonnad, välja arvatud kinnistusregistri osakond ning perekonna- ja alaealiste asjade osakond.

Poola piirkonnakohtutes on perekonnaasjade osakond, mis menetleb eelkõige lahutus-, lahusele- ja lahusele lõpetamise asju, abielu kehtetuks tunnistamise, abielu või selle puudumise tuvastamise asju ning välisriikide kohtute otsuste täitmisele pööramise tunnistamise küsimusi perekonnaasjades.

Lisaks sellele kuuluvad Varssavi piirkonnakohtu struktuuri järgmised üksused:

konkurentsi- ja tarbijakaitsekohtus (*Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*), mille pädevusse kuuluvad monopoolse tegevuse ärahoidmisega seotud kohtuasjad ning energeetikavaldkonda reguleerivad kohtuasjad;

ELi kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste kohtus (*Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych*), mis lahendab kohtuvaidlusi, mis puudutavad tööstusdisainilahenduste ja kaubamärkide õiguste rikkumist, võimalikku rikkumist või rikkumise puudumist, ühenduse disainilahenduse kehtetuks tunnistamist, kaubamärgi aegumist või kehtetuks tunnistamist ning kaubamärgi õiguste rikkumise mõju.

1. jaanuaril 2010 määrati Lublini kohalik kohus pädevaks lahendama teiste kohalike kohtute pädevusse kuuluvaid elektrooniliste vahendite kaudu kohtusse antud kohtuasju, mis on seotud maksetega.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohtus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saab teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Üldjuhul on kohalike kohtute pädevuses lahendada esimese astmena tsiviilasju. **Kohalike kohtute** pädevusse kuuluvad kõik kohtuasjad, välja arvatud need, mis kuuluvad seaduse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 16 ja 507) alusel piirkonnakohtute pädevusse.

Piirkonnakohtud on pädevad lahendama esimese astmena tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 17 loetletud asju, mis puudutavad järgmist:

1) mittevaralised õigused ja nende õigustega kaasnevad omandinõuded, välja arvatud lapse põlvnemise tuvastamine või vaidlustamine, isaduse

omaksvõtu tühistamine ja lapsendamise tühistamine;

2) autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse ning leiutiste, kasulike mudelite, tööstusdisainilahenduste, kaubamärkide, geograafiliste tähistega ja integraallülituste topoloogia ning muud intellektuaalomandiõiguse kaitsega seotud kohtuasjad;

3) ajakirjandusseaduse alusel esitatud nõuded;

4) varalised õigused, kui vaidluse eseme väärtus ületab 75 000 zlotti, välja arvatud kohtuasjad, mis on seotud [hoolduskohustusega](#), [omandi rikkumisega](#), abikaasade [varalahususe kehtestamisega](#), [kinnistusregistri andmete vastavusse viimisega](#) tegeliku õigusliku seisundiga ning [elektroniliste vahendite kaudu kohtusse antud maksetega seotud kohtuasjad](#);

5) majandusüksuste jagamise kohta kohtuotsuse tegemine vastava otsuse asemel;

6) juriidiliste isikute juhtorganite ja selliste organisatsiooniliste üksuste otsuste kehtetuks tunnistamine, tühistamine ja nende puudumise tuvastamine, mis ei ole juriidilised isikud, kuid kellele on seadusega antud juriidilise isiku staatus;

7) ebaausa konkurentsi ärahoidmine ja selle vastu võitlemine;

8) [ebaseaduslikust lõplikust kohtuotsusest tingitud kahju](#) hüvitamine.

Lisaks sellele kuuluvad **piirkonnakohtute** pädevusse näiteks:

1) teovõimetusega seotud kohtuasjad;

2) riigiettevõtete tegevust puudutavate vaidluste lahendamine, mis on tekkinud ettevõtte juhatuse ja direktori vahel, ettevõtte juhtorganite ja asutavate organite vahel ning juhtorganite ja ettevõtte üle järelevalvet teostava organi vahel;

3) välisriigi kohtute otsuste tunnistamine ja nende täitmisele pööramine (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 11481 ja 11511).

Omandiõigusega seotud asjades on hageja kohustatud täpsustama hagiavalduses vaidluse eseme väärtuse, välja arvatud juhul, kui vaidluse esemeks on juba kindel rahasumma.

Rahaliste nõuete puhul on vaidluse eseme väärtuseks konkreetne rahasumma ka juhul, kui nõue esitatakse muu nõude alternatiivina.

Muudes varaga seotud asjades on hageja kohustatud täpsustama vaidluse eseme väärtuse, nimetades asjaomase rahasumma hagiavalduses vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklitele 20–24.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Vt punkt 2.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Poola tsiviilkohtumenetluse seadustikus eristatakse nelja liiki kohtualluvust: üldine (artiklid 27–30), valikuline (artiklid 31–37), erandlik (artiklid 38–42) ja erikohtualluvus (artiklid 43–46).

Territoriaalset kohtualluvust kirjeldatakse põhjalikult punktides 2.2.1–2.2.3.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Üldine territoriaalne kohtualluvus

Hagi tuleb esitada sellele esimese astme kohtule, mille tööpiirkonnas asub kostja elukoht (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 27).

Tsiviilseadustiku artikli 25 kohaselt on füüsilise isiku elukoht asula, kus isik viibib kavatsusega viibida seal alaliselt. Kui kostja ei ela Poolas, määratakse üldine kohtualluvus tema viibimiskoha alusel ja kui see pole teada või ei asu Poolas, tuleb hagi esitada kostja viimase elukoha järgsele kohtule Poolas.

Hagid riigikassa vastu tuleb esitada kohtule, mille tööpiirkonnas on asjast puudutatud üksuse registreeritud asukoht. Kui riigikassat esindab Poola Vabariigi finantsprokuratuur (*Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej*), tuleb hagi esitada kohtule, mille tööpiirkonnas asub selle finantsprokuratuuri haru registreeritud asukoht, mis vastutab asjast puudutatud üksuse eest.

Hagid teiste juriidiliste isikute ja muude üksuste vastu, mis ei ole juriidilised isikud, tuleb esitada kohtule, mille tööpiirkonnas on nende isikute registreeritud asukoht (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 30).

2.2.2 Erandid

Vt punkt 2.2.2.1.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Valikuline territoriaalne kohtualluvus võimaldab hagejal kohut teataval juhudel valida. Hageja võib esitada hagi üldise pädevusega kohtule või mõnele muule tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 32–371 täpsustatud kohtule.

Valikuline territoriaalne kohtualluvus nähakse ette asjades, mis puudutavad järgmist:

elatisnõuded ja lapse põlvnemise tuvastamine ning sellega seotud nõuded – hagi võib esitada õigustatud isiku elukoha järgsele kohtule;

omandinõuded majandusüksuse vastu – hagi võib esitada majandusüksuse peakontori või filiaali asukoha järgsele kohtule, kui nõue on seotud peakorteri või filiaali tegevusega. Seda ei kohaldata siiski juhtudel, kus seaduse kohaselt esindab riigikassat finantsprokuratuur;

lepingu olemasolu tuvastamine, lepingu täitmine, lõpetamine või kehtetuks tunnistamine ning lepingu täitmatajätmisest või nõuetekohasest täitmatajätmisest tuleneva kahju hüvitamine – hagi võib esitada kohtule, mille tööpiirkonnas asub vaidlusaluse lepingu täitmise koht; kahtluse korral tuleb esitada lepingu täitmise kohta kinnitav dokument;

lepinguvälise kahju nõuded – hagi võib esitada kohtule, mille tööpiirkonnas kahju tekitanud sündmus aset leidis;

asjaga tegelemise eest tasumisele kuuluva summa maksmine – hagi võib esitada kohtule, mille tööpiirkonnas esindaja asjaga tegeles;

kinnisasja üürile- või rendileandmisega (*najem* või *dzierżawa*) seotud nõuded – hagi võib esitada kinnisasja asukoha järgsele kohtule;

nõuded lihtveksli või tšekiga kohustuse võtnud isiku vastu – hagi võib esitada kohtule, mille tööpiirkonnas asub maksekoht. Mitu lihtveksli või tšekiga

kohustuse võtnud isikut võib kaevata koos kohtusse, mille tööpiirkonnas asub maksekoht, või üldise pädevusega kohtusse, mille tööpiirkonnas asub vekslid või tšeki aktseptinud maksja või selle väljaandja asukoht;

tööõigusega seotud asjad – hagi võib esitada kohtule, mille tööpiirkonnas tööd tehakse, tehti või pidi tehtama, või kohtule, mille tööpiirkonnas asjaomane asutus, ettevõtte vms asub (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 461 §1).

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Kohtu **ainupädevus (erandlik kohtualluvus)** tähendab seda, et asja võib arutada ainult seadustikus kindlaks määratud kohus. Erandlik kohtualluvus nähakse ette asjades, mis puudutavad järgmist:

omandiõigus või muud asjaõigused kinnisasja suhtes ning kinnisvara valdamisega seotud küsimused – hagi võib esitada ainult kinnisasja asukoha järgsele kohtule; kui vaidluse ese on maa servituut, määratakse kohtualluvus kindlaks koormatud kinnisasja asukoha järgi;

pärimine, pärandi sundosa ning annak, surma puhuks tehtavad korraldused – hagi võib esitada ainult testaatori viimase elukoha järgsele kohtule ja kui testaatori elukohta Poolas ei ole võimalik kindlaks teha, siis pärandi või selle osa asukoha järgsele kohtule;

ühistu, ühingu, äriühingu või sidusühingu liikmesus – hagi võib esitada ainult registreeritud asukoha järgsele kohtule;

abielulised suhted – hagi võib esitada ainult kohtule, mille tööpiirkonnas abikaasad viimati elasid, kui see on endiselt vähemalt ühe abikaasa alaline või peamine elukoht. Sellise aluse puudumisel on ainupädev kohus kostja alalise elukoha järgne kohus ja kui puudub ka see alus, siis hageja alalise elukoha järgne kohus;

vanemate ja laste ning lapsendaja ja lapsendatava suhted – hagi võib esitada ainult hageja alalise elukoha järgsele kohtule, tingimusel et puudub põhjus hagi esitamiseks üldise kohtualluvuse sätete alusel.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Erikohtualluvus tähendab seda, et kohtualluvust võib eriõigusaktides kindlaks määratud juhtudel tõlgendada erinevalt.

Õigus kohut valida on antud hagejale.

See kehtib juhul, kui mitme kohtu pädevus on õigustatud või kui hagi on esitatud mitme poole vastu, kelle puhul on üldise kohtualluvuse sätete kohaselt pädevad asja arutama eri kohtud. Sama kehtib ka juhul kui kinnisasi, mille alusel kohtualluvust määratakse, asub mitme kohtu tööpiirkonnas.

Õigus kohut valida on antud mõlemale poolele kokkuleppe või ühise taotluse alusel.

Pooled võivad kirjalikult kokku leppida, et annavad juba tekkinud vaidluse või kindlaks määratud õigussuhetest tulevikus tuleneda võivad vaidlused lahendada esimese astme kohtule, millel ei ole seaduse kohaselt territoriaalset pädevust. See kohus on sellisel juhul ainupädev, kui pooled ei ole teisiti kokku leppinud või kui hageja ei ole esitanud hagiavaldust elektrooniliste vahendite kaudu maksetega seotud asjas. Pooled võivad kirjaliku kokkuleppega ka piirata hageja õigust valida nende vaidluste puhul mitme pädeva kohtu vahel.

Pooled ei saa siiski ainupädevust muuta.

Kohtualluvust käsitlevad kokkulepped peavad olema kirjalikus vormis. Kokkulepped võivad olla materiaaõigusliku kokkuleppe osa (kohtualluvuse klausel) või iseseisvad kokkulepped.

Tööõiguse ja sotsiaalkindlustuse asjades võib pädev kohus poolte ühisel taotlusel anda kohtuasja üle teisele samasugusele tööõiguse ja sotsiaalkindlustuse küsimustega tegelevale kohtule, kui see on otstarbekas.

Pädeva kohtu määrab kõrgema astme kohus või ülemkohus.

Kui pädev kohus ei saa takistuse tõttu asja arutada ega võtta muid meetmeid, määrab kõrgema astme kohus uue kohtu. Selline määramine on põhjendatud üksnes selliste takistuste puhul, mille tõttu pole võimalik asja arutada, nt kohtuniku taandamine või vääraratu jõud.

Ülemkohus on kohustatud määrama kohtu, kelle poole tuleb pöörduda, kui territoriaalset kohtualluvust ei ole võimalik kohtuasja asjaolude põhjal seadustiku kohaselt kindlaks määrata (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 45).

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Erikohtud on halduskohtud (*sădy administracyjne*) ja sõjakohtud (*sădy wojskowe*).

Sõjakohtute tööd reguleeritakse 21. augusti 1997. aasta sõjakohtute seadusega. Üldjuhul arutavad need kohtud Poola relvajõudude kriminaalasju. Muud kohtuasjad võib anda nende lahendada üksnes seadusega.

Halduskohtute tööd reguleeritakse 25. juuni 2002. aasta halduskohtute seadusega. Halduskohtud mõistavad õigust, valvates riiklike haldusametite tegevuse järele ning lahendades kohalike omavalitsuste ja valitsusasutuste vahelisi pädevust ja võimupiire käsitlevaid vaidlusi. Erandjuhtudel võib halduskohus teha riiklike haldusametite tegevuse järele valvamise kohustuse raames otsuse ka tsiviilasjas.

Lingid

Justiitsministeerium

<https://www.ms.gov.pl/en/about-the-ministry-of-justice/>

Poola üldkohtute nimekiri (kontaktandmed)

<http://bip.ms.gov.pl/pl/rejstry-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/>

Viimati uuendatud: 12/06/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusliku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Rumeenia

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Rumeenias on lisaks üldkohtutele erikohtuosakonnad ja erikohtukoosseisud teatavates küsimustes tekkinud vaidluste lahendamiseks.

Vastavalt kohtukorralduse seadusele nr 304/2004 on kõrgemal kassatsioonikohtul (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) neli koda – I tsiviilasjade koda, II tsiviilasjade koda, kriminaalasjade koda ning haldus- ja maksuvaidluste koda –, üheksaliikmeline kohtukoosseis ja ühisistungid, millest igaühel on oma pädevus. Apellatsioonikohtutel, üldkohtutel ja vajaduse korral ringkonna kohtutel on eriosakonnad ja erikohtukoosseisud, mis lahendavad tsiviilasju, kriminaalasju, alaealistega seotud ja perekonnaasju, haldus- ja maksuvaidlusi ning töövaidlusi ja sotsiaalkindlustuse, ettevõtluse, äriregistri, maksejõuetuse, ebaausa konkurentsi ning mere- ja siseveeteedega seotud asju. Eespool nimetatud asjades otsuste tegemiseks võib vajaduse korral asutada erikohtuid.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus on sätestatud tsiviilkohtuasjade tavapärase menetluskord. Seadustiku sätteid kohaldatakse ka muude küsimuste suhtes, kui neid reguleerivates seadustes ei ole sätestatud teisiti.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklitega 94–97 reguleeritakse tsiviilkohtute pädevust.

Ringkonna kohtud menetlevad *esimese astme kohtutena* järgmisi tsiviilasju, mis on seotud nõuetega, mida saab (ei saa) rahaliselt hinnata:

asjad, mis kuuluvad tsiviilseadustiku kohaselt eestkoste- ja perekonnaasjade kohtu pädevusse;

perekonnaseisuregistriga seotud asjad;

ühismajade, neis asuvate korterite või mitme isiku omandis olevate ruumide haldamisega või koduomanike ühenduste poolt füüsiliste või juriidiliste isikutega sõlmitud õigussuhetest tulenevad vaidlused;

väljatõstmise nõuded;

nõuded, mis puudutavad järgmist: ühiseinad või -kraavid, ehitiste või rajatiste vaheline kaugus, läbipääsuõigus või mis tahes koormatiseid või piiranguid omandiõigusele;

piiride muutmise ja mahamärkimisega seotud nõuded;

vara kaitsega seotud nõuded;

nõuded, mis on seotud kohustusega viia ellu teatav tegevus või mitte ellu viia teatavat tegevust, kui kohustust ei saa rahaliselt hinnata;

kohtuliku jagamise nõuded, olenemata nõude väärtusest;

mis tahes muud rahaliselt hinnatavad nõuded, mille väärtus on kuni 200 000 leud, olenemata asjaomaste poolte staatusest.

Ringkonna kohtud arutavad pädevate avaliku sektori asutuste ja muude pädevate asutuste otsuste peale esitatud kaebusi. Lisaks arutavad nad veel muid seadusega nende pädevusse kuuluvaid asju.

Üldkohtud menetlevad:

esimese astme kohtutena kõiki asju, mis ei kuulu seaduse alusel teiste kohtute pädevusse;

apellatsioonikohtutena kohtunike poolt esimeses astmes tehtud otsuste peale esitatud *apellatsioonkaebusi;*

kassatsioonikohtutena seaduses ettenähtud kohtuasju;

muid asju, mis on seaduse kohaselt nende pädevuses.

Apellatsioonikohtud menetlevad:

esimese astme kohtutena haldus- ja maksuvaidlustega seotud kohtuasju;

apellatsioonikohtutena esimese astme kohtu otsuste peale esitatud apellatsioonkaebusi;

kassatsioonikohtutena seaduse kohaselt nende pädevusse kuuluvaid asju;

muid asju, mis on seaduse kohaselt nende pädevuses.

Kõrgem kassatsioonikohus menetleb:

apellatsioonikohtu ja muude otsuste peale esitatud kassatsioonkaebusi seaduses ettenähtud asjades;

põhimõttelise õigusküsimuse lahendamiseks esitatud edasikaebusi;

nõudeid seoses esialgse otsusega täpsustada teatavaid õigusküsimusi;

muid asju, mis on seaduse kohaselt tema pädevuses.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Rumeenia tsiviilkohtusüsteemis eristatakse madalama ja kõrgema astme kohtuid, kusjuures kohtuasja esemega seotud kohtualluvus määratakse erineva astme kohtute hulgas kindlaks toimimiskriteeriumide (ülesannete liik) ja menetluslike kriteeriumite (vaidluse väärtus, ese või laad) alusel.

Tsiviilkohtumenetluse seadustikuga on muudetud kohtualluvust ja üldkohtutest on saanud kohtud, millel on täielik pädevus lahendada asi sisuliselt esimeses astmes. Ringkonnakohtute pädevusse kuuluvad väikesed ja/või vähem keerukad nõuded, mida esineb praktikas väga sageli.

Apellatsioonikohtud on pädevad arutama peamiselt apellatsioonkaebusi ning kõrgem kassatsioonikohus on kassatsioonikohus, mis tagab õiguse ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise riigi tasandil.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Rumeenia tsiviilkohtusüsteemi territoriaalse kohtualluvuse eeskirjad on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 107 jj.

Üldjuhul esitatakse hagiavaldus kostja alalise elukoha või asukoha järgsesse kohtusse.

2.2.2 Erandid

Territoriaalse kohtualluvuse kohta on kehtestatud erinormid:

kui kostja alaline elukoht / asukoht ei ole teada, tuleb hagiavaldus esitada kostja elukoha / esinduse asukoha järgsele kohtule ja kui ka see pole teada, siis kohtule, mille tööpiirkonnas asub hageja alaline elukoht / asukoht / peamine elukoht / esinduse asukoht;

hagiavaldused eraõigusliku juriidilise isiku vastu võib esitada ka kohtule, mille tööpiirkonnas asub selle iseseisva õigusvõimeta tütarettvõtte;

hagiavaldused ühenduse, äriühingu või muu iseseisva õigusvõimeta üksuse vastu võib esitada selle isiku üldise kohtualluvuse järgsele kohtule, kellele on liikmete nõusolekul usaldatud selle juhtimine või haldamine; sellise isiku puudumise korral võib hagiavalduse esitada asjaomase üksuse mis tahes liikme üldise kohtualluvuse järgsele kohtule;

hagiavaldused riigi, kesk- ja kohalike asutuste ja institutsioonide ja teiste avalik-õiguslike juriidiliste isikute vastu võib esitada hageja alalise elukoha / asukoha järgsele kohtule või kostja asukoha järgsele kohtule.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Rumeenia tsiviilkohtumenetluse seadustikus on sätestatud valikulise kohtualluvuse eeskirjad (artiklid 113–115). Seega on territoriaalne pädevus ka järgmistel kohtutel:

hageja elukoha järgne kohus (põlvnemise tuvastamise hagit);

hageja / ülalpidamist saama õigustatud isiku elukoha järgne kohus (ülalpidamiskohustus);

kohus, mille tööpiirkonnas täidetakse lepingust tulenevaid kohustusi;

vara asukoha järgne kohus (rendi- või üürilepingud, kinnistusraamatusse kandmine / kannete põhjendamine/parandamine);

kohus, mille tööpiirkonnas asub saabumis-/väljumiskoht (transpordilepingud);

kohus, mille tööpiirkonnas makse tehti (käskvekslid, tšekid, lihtvekslid ja muud tagatised);

tarbija elukoha järgne kohus (tarbijatele tekitatud kahju hüvitamine spetsialistidega sõlmitud lepingu puhul);

kohus, mille tööpiirkonnas lepinguväline/õigusvastane kahju tekitati või tekkis, kui hagiavaldus puudutab sellisest tegevusest tulenevaid kohustusi.

Kui kostja tegeleb väljaspool oma elukohta korrapäraselt ametialase tegevusega / tegeleb põllumajanduse, äri-, tööstusliku või muu sarnase tegevusega, võib tekkivate rahaliste kohustustega seoses pöörduda ka kohtusse, mille tööpiirkonnas seda tegevust tehakse või mida tuleb seal teha.

Kindlustusajade puhul võib esitada kahju hüvitamise hagi ka kohtule, mille tööpiirkonnas asub kindlustatu elukoht või registrijärgne asukoht, asuvad kindlustatud varad või kus kindlustatud risk esineb.

Kohtualluvuse valimist lepingu alusel peetakse õigustühiseks, kui seda tehakse enne hüvitise saamise õiguse tekkimist, samal ajal kui kohustusliku

tsiviilvastustuskindlustusega seoses võib kolmandast isikust kannatanu esitada hagi otse kohtule, mille tööpiirkonnas asub tema elukoht/asukoht.

Kaitstud isiku elukoha/asukoha järgne kohus teeb otsuse territoriaalse kohtualluvuse alusel füüsiliste isikute kaitse taotluste kohta, mis kuuluvad

tsiviilseadustiku kohaselt eestkoste- ja perekonnakohtu pädevusse. Juhtudel, mil eestkoste- ja perekonnakohus taotleb (varaga seotud) õigustoimingute tegemist, on pädevus ka kohtul, kelle tööpiirkonnas vara asub. Sellisel juhul esitab otsuse teinud eestkoste- ja perekonnakohus otsuse koopia eestkoste- ja perekonnakohtule, mille tööpiirkonnas kaitstud isik (alaliselt) elab.

Abielulahutushagi kuulub selle ringkonnakohtu pädevusse, mille tööpiirkonnas asub abikaasade viimane ühine elukoht. Kui abikaasadel ühist elukohta pole või kui kumbki ei ela enam kohas, mis asub ringkonnakohtu tööpiirkonnas ja kus asub abikaasade ühine elukoht, on pädevaks kohtuks kostja elukoha järgne kohus. Kui kostja ei ela Rumeenias ja Rumeenia kohtutel on rahvusvaheline pädevus, on pädev kohus see kohus, mille tööpiirkonnas asub hageja elukoht.

Kui hageja ega kostja ei ela Rumeenias, võivad pooled kokku leppida, et esitavad abielulahutushagi mis tahes Rumeenia ringkonnakohtule. Kui sellist

kokkulepet sõlmitud pole, esitatakse abielulahutushagi Bukaresti 5. piirkonna kohtule (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 914).

Hagiavaldused individuaalsete tööalaste vaidluste lahendamiseks tuleb esitada sellele üldkohtule, mille tööpiirkonnas asub hageja elukoht/töökoht (seaduse nr 53/2003 – tööseadustik – artikkel 269).

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Erandliku territoriaalse kohtualluvuse eeskirjad on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 117–121. Seega:

omandiõigust puudutavad nõuded tuleb esitada üksnes kohtule, mille tööpiirkonnas vara asub. Kui vara asub mitme kohtu tööpiirkonnas, tuleb hagiavaldus esitada kostja elukoha/asukoha järgsele kohtule, kui see asub ühes sellises piirkonnas, või kui see nii ei ole, siis mis tahes kohtule, kelle tööpiirkonnas vara asub. Sätteid kohaldatakse ka nõuetele, mis puudutavad valduse kaitset, piiride märkimist, kinnisasjaõiguse piiramist ja vara õiguslikku jaotamist, kui jagamata kaasomand ei tulene pärimisest;

pärimisasjades on kuni jagamata kaasomandi reaalosadeks jagamiseni surnud isiku viimase elukoha järgsel kohtul ainupädevus menetleda nõudeid, mis puudutavad järgmist:

viimse tahte avalduse kehtivus või täitmine;

pärandvara, sellelt võetavaid makse ja makse, mis on seotud pärijate võimalike nõuetega üksteise vastu;

surnud isiku annakusaajate/võlausaldajate nõudeid pärijate/testamentitajate vastu;

äriühingutega seotud nõuete puhul on äriühingu likvideerimiseni / registrist kustutamiseni ainupädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub äriühingu peamine asukoht;

üldkohtul, mille tööpiirkonnas asub võlgniku registrijärgne asukoht, on ainupädevus menetleda nõudeid, mis on seotud maksejõuetuse / võlausaldajatega sõlmitud kokkulepetega;

spetsialisti nõude tarbija vastu võib esitada ainult tarbija elukoha järgsele kohtule.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Pooled võivad kirjalikult kokku leppida või pooleliolevate vaidluste puhul suuliselt kohtus kinnitada, et varade ja muude võimalike õigustega seotud asju arutavad muud kui territoriaalse pädevusega kohtud, välja arvatud juhul, kui neil on ainupädevus. Tarbijate õiguste kaitset puudutavates vaidlustes ja muudes seadusega ettenähtud asjades võivad pooled kohtualluvuses kokku leppida alles pärast seda, kui on tekkinud õigus hüvitisele ning vastupidiseid kokkuleppeid peetakse õigustühiseks (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 126).

Lisa- või kõrvalnõuded tuleb esitada sellele kohtule, mille pädevuses on põhinõude arutamine, isegi juhul, kui need kuuluvad teise kohtu sisulisse või territoriaalsesse pädevusse, välja arvatud maksejõuetuse või võlausaldajatega sõlmitud kokkulepetega seotud nõuded. Neid sätteid kohaldatakse ka juhul, kui põhinõude arutamise pädevus on seaduse kohaselt erikohtuosakonnal või erikohtukoosseisul. Kui kohtul on ainupädevus ühe poole suhtes, on tal ainupädevus kõikide poolte suhtes (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 123).

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 124 kohaselt on kohus, mis on pädev otsustama põhinõude üle, pädev otsustama ka vastuväidete ja erandite üle, välja arvatud eelkümised ja teise kohtu ainupädevusse kuuluvad asjad, samal ajal kui menetluslikke küsimusi arutab see kohus, kus need tõstatati. Kohtute pädevuse üldise puudumise küsimuse võivad pooled või kohtunik tõstatada kohtumenetluse mis tahes etapis. Avaliku korruga seotud sisulise pädevuse ja territoriaalse pädevuse puudumise küsimuse võib tõstatada esimese kohtu esimesel kohtuistungil, kuhu pooled on nõuetekohaselt kutsutud, samal ajal kui erasfääris kehtiva korruga seotud pädevuse puudumise küsimuse võib tõstatada üksnes kostja oma vastuses, või kui kaitsja vastus pole kohustuslik, hiljemalt esimese kohtu esimesel kohtuistungil, kuhu pooled on nõuetekohaselt kutsutud. Kui pädevuse puudumine ei ole seotud avaliku korruga, ei saa pool, kes pöördus pädevust mitteomavasse kohtusse, taotleda kohtu pädevuse puudumise tunnustamist (uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 130).

Rumeenia kohtutel on ainupädevus piiriülese mõjuga tsiviilvaidlustes Rumeenia seaduste alusel pooltele vabalt kättesaadavate õigustega seotud asjades, kui pooled on õigusparaselt kokku leppinud, et Rumeenia kohtud on pädevad tegema otsuseid nende õigustega seoses tekkinud vaidlustes või võimalikes tulevastes vaidlustes. Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on Rumeenia kohus, kuhu kostja on kutsutud, pädev läbi vaatama hagi, kui kostja ilmub kohtusse ja esitab kohtuasja sisuliste asjaolude kohta vastuväited, tõstatamata sealjuures pädevuse puudumisega seotud erandi tegemise küsimust hiljemalt tõendite kogumise etapi lõpus kohtuasjas, mida arutab esimene kohus. Kahel eespool nimetatud juhul võib Rumeenia kohus hagi rahuldamata jätta, kui juhtumi kõikidest asjaoludest ilmneb selgelt, et asjal ei ole Rumeeniaga märkimisväärset seost (uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 1066).

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Vt vastused 1., 2., 2.1., 2.2., 2.2.2.1. ja 2.2.2.2. küsimusele.

Viimati uuendatud: 13/06/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalaalse koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalaalse koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Kohtualluvus - Sloveenia

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Sloveenias on nõudeid käsitlevaid tsiviilvaidlusi esimeses astmes pädevad arutama kohalikud kohtud (*okrajna sodišča*) ja ringkonnakohtud (*okrožna sodišča*). Nad on pädevad lahendama kõiki tavapäraseid tsiviilõiguse küsimusi ja vaidlusi (hüvitise määramine, varalised vaidlused, perekonnavaidlused jms).

Pädevuse jaotust kohalike ja ringkonnakohtute vahel käsitletakse allpool.

Seevastu kaubandusõigusega seotud asju on esimeses astmes pädevad arutama ja lahendama ainult ringkonnakohtud. Kaubandusvaidlused on vaidlused, milles tsiviiliasja mõlemaks pooleks on äriühing, institutsioon (sealhulgas avaliku sektori institutsioon), ühistu, riik või kohalik omavalitsus.

Kaubandusvaidlused on ka need vaidlused, mis on seotud ühelt poolt äriühingu, institutsiooni (sealhulgas avaliku sektori institutsiooni), ühistu, riigi või kohaliku omavalitsuse ja teiselt poolt füüsilisest isikust ettevõtja vaheliste õigussuhetega, mis tulenevad ettevõtja tasustatud tegevusest.

Seaduse kohaselt on töövaidlusi pädevad lahendama töökohtud (*delovna sodišča*) ja sotsiaalkohtud (*socialna sodišča*) ning seda ka juhul, kui kohtuasi hõlmab tsiviilvaidlust. Töövaidlused on seotud tööandja ja töötaja vaheliste suhetega ning töösuhetest tulenevate õiguste ja kohustuste rikkumisega.

Töökohtud on pädevad lahendama individuaalseid töövaidlusi (töösuhetest tulenevad vaidlused, selliste suhetega seotud omandiõigusi käsitlevad vaidlused), kollektiivseid töövaidlusi (vaidlused, mille üks pool on tavaliselt ametiühing või muu töötajaid esindav institutsiooniline organ), streikide seaduslikkusega seotud vaidlusi ning vaidlusi, mis on seotud Sloveenia õigusaktides sätestatud töötajate õigusega osaleda ettevõtte juhtimises. Sotsiaalkohtud teevad otsuseid õigusi käsitlevates kohtuasjades, mis on seotud töövõimetus- ja pensionikindlustuse, tervisekindlustuse ja töötuskindlustusega, ning kohtuasjades, mis on seotud õigusega saada pere- ja sotsiaaltoetusi.

Kuna kohtualluvuse küsimus kerkib päevakorda üksnes pärast hagi või nõude kohtule esitamist (enne seda, kui kohus hakkab asja arutama ja lahendama, teeb ta esmalt kindlaks, kas kõnealune asi kuulub tema pädevusse), siis on põhjendamatu viivituste vältimiseks soovitatav eelnevalt konsulteerida advokaadiga. Kohus peab kõigis oma menetlustes alati pöörama tähelepanu oma pädevuse küsimusele ja tagama, et kohtuasjas ei oleks pädevust ühelgi teisel organil (nt haldusasutusel). Juhul kui kohus leiab, et see on siiski nii, peaks ta hageja nõude tagasi lükkama. See toob poolele kaasa põhjendamatu ajakao ja suurendab tema kulusid.

Teavet kohtute korralduse, asukoha ja pädevuse kohta leiate ka Sloveenia Vabariigi ülemkohtu (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) ametlikult veebisaidilt <http://www.sodisce.si/>.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Hagi võib esitada mis tahes kohtule Sloveenia Vabariigis, kuid hagi esitaja peaks võtma arvesse sisulist pädevust (*ratione materiae*; s.t millisel kohtul on pädevus kohtuasja sisu üle) ja territoriaalset pädevust. Põhiline teave – sealhulgas Sloveenia kõigi kohalike ja ringkonnakohtute aadressid – on kättesaadav Sloveenia Vabariigi ülemkohtu veebisaidil <http://www.sodisce.si/>.

Sloveenias on sisuline pädevus esimeses kohtuastmes või kohtu võimalus teha otsus poole esitatud konkreetse nõude kohta jagatud kohalike kohtute ja ringkonnakohtute vahel. Kui otsustatakse selle üle, milline kohus asja lahendamaks hakkab, võetakse aluseks järgmised kaks kriteeriumi: hagi summa (vaidluse ese) ja vaidlusaluse suhte õiguslik alus (vaidluse sisu ja ese).

Üldreegel on, et tähtsamaid vaidlusi, kus hagi ese on suure väärtusega, vaidlusel on oluline mõju poole elule või tegemist on keeruka õigusvaidlusega, lahendab ringkonnakohtus, sest kohtud on oma otsust tehes kohustatud kohaldama õigusnorme, mis käsitlevad keerukaid ja tundlikke õigusküsimusi (nt lahutus, lapse ülalpidamine).

Kõrgemad kohtud (*višja sodišča*), mida Sloveenias on neli, teevad otsuseid teises astmes. Otse sellise kõrgema kohtu poole pöörduda ei ole võimalik.

Kõrgemad kohtud lahendavad kohalike kohtute ja ringkonnakohtute otsuste peale esitatud apellatsioon. Samuti lahendavad nad vaidlusi, mis on seotud kohalike kohtute ja ringkonnakohtute vahelise pädevusega riigi selles piirkonnas, mis kuulub nende tööpiirkonda.

Sloveenia Vabariigi ülemkohus on pädev menetlema apellatsioon, mis on esitatud kõrgemate kohtute otsuste peale, eelkõige nende otsuste peale, mis on seotud läbivaatamisega ja õiguspärasuse kaitset käsitlevate taotlustega. Kui kohtu poole pööratakse erakorraliste õiguskaitsevahendite kasutamiseks, peab huvitatud isikut abistama advokaat. Seaduse kohaselt võib spetsiaalseid menetlustoiminguid teha ülemkohtus ainult kvalifitseeritud advokaat.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohtus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohtus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Nagu eelmises punktis märgitud, on esimese astme pädevus jagatud kohalike kohtute ja ringkonnakohtute vahel, kuid need kaht liiki kohtud ei ole rangelt hierarhilises suhtes. Kohtute pädevus on sätestatud seaduses, kuid üldjuhul kehtib põhimõte, et ringkonnakohtud menetlevad harilikult õiguslikult ja faktiliselt keerukamaid juhtumeid.

Tsiviilkohtumenetluse seaduses (*Zakon o pravdnem postopku – ZPP*) on sätestatud, et kohalikud kohtud (Sloveenias on neid kokku 44) on pädevad menetlema järgmisi juhtumeid:

varalised nõuded, kui vaidluse eseme väärtus ei ületa 20 000 eurot;

valdusõiguse rikkumist käsitlevad vaidlused;

servituudi ja koormatise seadmist käsitlevad vaidlused;

rendi- ja üürisuhteid käsitlevad vaidlused.

Kohalikud kohtud menetlevad ka õigusabijuhtumeid. Teistele kohtutele seda pädevust seadusega antud ei ole. Samuti menetlevad kohalikud kohtud muid seaduses sätestatud juhtumeid.

Ringkonnakohtud (Sloveenias on neid 11) on pädevad menetlema järgmisi juhtumeid:

varalised nõuded, kui vaidluse eseme väärtus on üle 20 000 euro;

isaduse või emaduse kindlaksmääramist või vaidlustamist käsitlevad vaidlused;

abieluvaidlused;

seadusliku ülalpidamiskohustusega seotud vaidlused;

laste kaitsmise ja kasvatamisega seotud vaidlused;

vaidlused, mis käsitlevad laste suhtlemist vanematega ja teiste isikutega, kui neid vaidlusi lahendatakse koos laste kaitsmist ja kasvatamist käsitlevate vaidlustega;

autoriõigusega seotud vaidlused ning vaidlused, mis on seotud leiutiste ja kaubamärkide kaitsmise või kasutamise või ärinime kasutamise õigusega, ning konkurentsikaitse eeskirjadega seotud vaidlused;

kaubandusvaidlused;

pankrotimenetlusest tulenevad vaidlused.

Intellektuaalomandi õigusi käsitlevate vaidluste lahendamine kuulub esimeses astmes Ljubljana ringkonnakohtu erandlikku territoriaalsesse pädevusse.

Ringkonnakohtud on samuti pädevad lahendama rahvusvahelise õigusabi taotlusi ja välisriigis tehtud kohtuotsuste tunnustamise menetlusega seotud õigusabitaotlusi ning samuti menetlema muid seaduses sätestatud juhtumeid.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Põhimõtteliselt võib Sloveenias hagi esitada eespool esitatud punktides nimetatud mis tahes esimese astme kohtule. Kohus, kellele pool hagi esitab, peab enne asja arutamist tegema otsuse selle kohta, kas ta on pädev asja menetlema. Juhul kui kohus leiab, et tal ei ole konkreetse asjaga seoses territoriaalset pädevust, võib ta seda tunnistada ja usaldada asja menetlemise teisele kohtule. Kohtul on õigus nii toimida ainult juhul, kui vastaspool juhib kohtu tähelepanu kohtualluvuse puudumisele, kuid kui teisel kohtul on erandlik territoriaalne pädevus, siis on kohus kohustatud nii toimima. Sellest olenemata on olemas mõned üldeeskirjad, mida kohaldatakse kohtute territoriaalse pädevuse kindlaksmääramisel ja mida võetakse arvesse eesmärgiga tagada kulude kokkuhoid ja menetluste võimalikult kiire lõpuleviimine.

Tsiviilkohtumenetluse seadus sisaldab eeskirja üldise ja erandliku territoriaalse pädevuse kohta. See määratakse kindlaks vaidluse eseme ja poolte alusel.

Üksikasjad on esitatud allpool.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Üldreegliga on ette nähtud, et füüsilise või juriidilise isiku vastu hagi esitamisel tuleb hagi esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkond hõlmab piirkonda, kus on kostja alaline elukoht või kus asub juriidilise isiku registrijärgne asukoht. Kui hagi esitatakse mitteresidendist füüsilise või juriidilise isiku vastu, on üldine territoriaalne pädevus sellel kohtul, kelle tööpiirkonda kuulub see piirkond, kus on asjaomase füüsilise isiku elukoht Sloveenias või kus asub asjaomase juriidilise isiku filiaal.

2.2.2 Erandid

Teatavate juhtumite korral antakse tsiviilkohtumenetluse seadusega pooltele võimalus esitada hagi kohtule, mis ei ole üldreegli kohaselt üldise territoriaalse pädevusega kohus. Konkreetset kindlaksmääratud juhtudel (vaidluse esemest või sisust tulenevalt) võib pool esitada hagi üksnes sellele kohtule, kellel on ainupädevus teha otsuseid kõnealuses küsimuses. Sellisele pädevusele osutatakse kui erandlikule territoriaalsele pädevusele.

Juhul kui hageja esitab hagi kohtule, kellel puudub territoriaalne pädevus, siis kohus tunnistab seda ja asi edastatakse arutamiseks muule pädevale kohtule, kus menetlust jätkatakse selliselt, nagu oleks seda alustatud seal.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Nagu eespool märgitud, võib territoriaalne pädevus olla teataval juhtudel samaaegselt kahel kohtul. **Sellis juhul võib menetlusosaline valida, millisele kohtule hagi esitada (valikuline kohtualluvus).**

Seda liiki kohtualluvus on määratletud tsiviilkohtumenetluse seaduse artiklites 49–65. Sellepärast on allpool esitatud ainult kõige olulisemad juhtumid ja sellised juhtumid, mis on poolte elu seisukohast kõige tähtsamad.

Abikaasade ülalpidamiskohustusega seotud vaidlused ei kuulu ainult üldise territoriaalse pädevusega kohtu kohtualluvusse, vaid samuti ka selle kohtu kohtualluvusse, kelle tööpiirkonnas asub hageja (elatise saaja) alaline elukoht. Ka abieluvaidluste pooltel (lahutusjuhtumid) on võimalus pädevat kohut valida. Sellisel juhul on asja pädev arutama see kohus, kelle tööpiirkonnas oli abikaasade viimane ühine alaline elukoht. Isaduse või emaduse kindlaksmääramise või vaidlustamisega seotud vaidluste korral on lisaks pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas asub selle lapse alaline või ajutine elukoht, kellel on Sloveenia õigusnormide kohaselt õigus hagi esitada. Juhul kui selline vaidlus kuulub Sloveenia kohtu pädevusse – tulenevalt asjaolust, et hageja alaline elukoht on Sloveenias –, on territoriaalne pädevus ka hageja alalise elukoha järgsel kohtul. Lepinguvälistes hüvitist käsitlevates vaidlustes (enamasti on need seotud liiklusõnnetustega) on lisaks üldise territoriaalse pädevusega kohtule pädevad ka need kohtud, kelle tööpiirkonnas kahjujuhtum aset leidis (nt liiklusõnnetuse toimumise koht) või kelle tööpiirkonnas ilmnisid tekitatud kahju tagajärjed. Juhul kui kahjujuhtumi tagajärjel põhjustati isiku surm või tekitati raske vigastus, on lisaks pädev ka see kohus, kelle tööpiirkonnas asub hageja alaline või ajutine elukoht. Poolte lepingulistest suhetest tulenevate vaidluste korral on pädev ka see kohus, kelle tööpiirkond hõlmab piirkonda, mida loetakse lepinguliste suhete täitmise piirkonnaks. Samast põhimõtet kohaldatakse käskveksleid või tšekke käsitlevate vaidluste korral (maksekohajärgne kohus). Muud valikulise kohtualluvuse juhtumid on kindlaks määratud tsiviilkohtumenetluse seaduses.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Konkreetsete juhtumite korral on seadusega ette nähtud spetsiaalne territoriaalne pädevus ja seaduses on sätestatud, millisel kohtul on ainupädevus konkreetset juhtumit menetleda. Seda nimetatakse **erandlikuks territoriaalseks pädevuseks** ja seda kohaldatakse järgmiste vaidluste puhul: omandiõigusega, valdusõigusega ning vara rentimise ja liisimisega seotud vaidluste korral on erandliku territoriaalse pädevusega kohus see kohus, kelle tööpiirkonnas vara asub;

mere- või õhusõidukiga seotud asjaõigusi käsitlevate vaidluste (ja asjaomaste mere- või õhusõidukite rentimisega seotud vaidluste) korral on erandliku territoriaalse pädevusega kohus see kohus, kelle tööpiirkonnas peetakse registrit, kuhu asjaomane mere- või õhusõiduk on kantud;

kohtulike või halduslike täitemenetluste käigus või selliste menetluste tulemusena tekkivate vaidluste korral ning pankrotimenetluse käigus või sellise menetluse tulemusena tekkivate vaidluste korral on erandliku territoriaalse pädevusega kohus see kohus, kelle tööpiirkonnas asjaomast täite- või pankrotimenetlust läbi viiv kohus asub.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Sloveenia õigusaktide kohaselt on pooltel teataval juhul võimalik leppida kokku, millisel esimese astme kohtul on nende asjas pädevus (**territoriaalset kohtualluvust käsitlev kokkulepe**). Poolte kokkuleppega võib näha ette teistsuguse kohtualluvuse kui see, mis on sätestatud seaduses, ent tuleb rõhutada, et pooled ei saa sõlmida kokkulepet sisulise pädevuse (*ratione materiae*) kindlaksmääramiseks – see pädevus on kindlaks määratud seadusega (vt eespool esitatud selgitus).

Pooled võivad kokku leppida, et nende asja võib arutada selline esimese astme kohus, kellel vastasel korral territoriaalne pädevus puuduks. Pooled peavad järgima aluspõhimõtet, mille kohaselt peab sellisel kindlaks määratud kohtul olema pädevus teha otsus kohtuasja sisu kohta või et tal peab olema sisuline pädevus (*ratione materiae*) (vt pädevuse jaotus kohalike kohtute ja ringkonnakohtute vahel). Kokkuleppe sõlmimine ei ole lubatud juhul, kui seadusega on kindlaks määratud erandliku territoriaalse pädevusega kohus (vt eelmine punkt).

Poolte kokkulepe tuleb vormistada kirjalikult ja see peab olema seotud konkreetse vaidlusega või tulevase vaidlusega, mis tekib või võib tekkida poolte konkreetsest õigusjuhtumist. Hageja peab lisama kokkulepet sisaldava dokumendi hagiavaldusele, millega algatatakse menetlus asjaomases kohtus. Oluline on märkida, et territoriaalset pädevust käsitlevat kokkulepet ei saa enam sõlmida menetluse ajal, s.t siis, kui hagi on juba kohtule esitatud ja hagiavaldusele ei ole lisatud sellist kokkulepet.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Sloveenia kohtusüsteem ei hõlma tsiviil- ja kaubandusõiguse valdkonna erikohtuid (nt perekonnaasjade erikohus abieluga seotud vaidluste või vanemate ja laste vaheliste vaidluste lahendamiseks), sest kõiki tsiviilvaidlusi menetletakse kohalikes ja piirkonnakohtutes või nende kohtute tsiviil- ja kaubandusajades osakondades. Kohtud on korraldatud osakondadena (tsiviilasjad, perekonnaasjad, kaubandusajades, täitmisele pööramine, hagita menetlused, pärandiküsimused). Üldiselt menetlevad neis osakondades kohtuvaidlusi ja teevad kohtuotsuseid spetsialiseerunud kohtunikud.

Erikohtud on olemas vaid töö- ja sotsiaalvaidluste jaoks ning nende kohtute pädevust ja korraldust on kirjeldatud sissejuhatavas osas.

Seonduvad lingid

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Viimati uuendatud: 24/06/2016

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Slovakkia

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Tsiviilasja on esimeses astmes pädevad arutama põhimõtteliselt üldkohtud, mis tähendab, et enamikul juhtudel on pädevus ringkonnakohtutel (*okresný súd*) (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Civilný sporový poriadok*) § 12) ja erandjuhtudel piirkonnakohtutel (*krajský súd*) (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 31). Teatavatel juhtudel tuleb pöörduda erikohtute poole (vt vastus 3. küsimusele).

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohtus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saab teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Sisulise kohtualluvuse all mõistetakse kohtuasja kuulumist eri liiki esimese astme kohtute pädevusse. See määrab ära, kas esimese astme kohtuna peaks kohtuasjas otsuse tegema ringkonna- või piirkonnakohtus. Üldiselt on tsiviilasja esimeses astmes arutamise pädevus ringkonnakohtul (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 12). Seaduses kindlaks määratud juhtudel on asju pädevad esimeses astmes lahendama piirkonnakohtud (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 31). Peamine kriteerium kohtualluvuse kindlaksmääramisel on kohtuasja laad.

Kohtumenetlus põhineb kohtuistungite pidamisel esimese astme kohtus. Kõiki kohtuasju tuleb esmalt arutada esimese astme kohtus. Sisulise kohtualluvuse kindlaksmääramisel on otsustavaks menetluse algatamise hetkel, st hagi/avalduse kohtusse saabumise päeval eksisteerinud asjaolud. Asjaolude muutumine menetluse käigus ei mõjuta juba kindlaksmääratud sisulist kohtualluvust.

Sisuline kohtualluvus on kohtu üks peamisi menetlusnõudeid. Kohus kontrollib, kas seda nõuet on järgitud *ex officio* menetluse kõikides etappides ja kõikides kohtu astmetes. Seega ei ole vaja sisulise kohtualluvuse puudumise tõttu vastuväidet esitada. Kui kohus leiab, et tal puudub vaidluse lahendamiseks sisuline pädevus, on ta kohustatud andma kohtuasja üle kohtule, kellel on sisuline pädevus. Kohus teavitab sellest hagejat/avaldajat. Kui hagi/avaldus on kostjale /asjast puudutatud isikule kätte toimetatud, peab kohus teavitama teda ka asja üleandmisest kohtule, kellel on sisuline pädevus. Vaidlus sisulise

kohtualluvuse üle võib tekkida ainult kohalike ja piirkondlike kohtute vahel, kuna ülemkohtul (*Najvyšší súd*) ei ole esimeses kohtuastmes sisulist pädevust. Vaidluse ringkonna- ja piirkonnakohtu sisulise pädevuse üle lahendab ülemkohus, kes seisab pädevuse kohta otsuste tegemisel mõlemast kohtust kõrgemal.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Slovaki Vabariigi õigussüsteem on kolmeastmeline: ringkonnakohtud, piirkonnakohtud ja ülemkohus. Ringkonnakohtud on pädevad arutama tsiviilasju esimeses astmes (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 12). Piirkonnakohtud on pädevad menetlema asju teises astmes, mis tähendab seda, et nende ülesandeks on lahendada ringkonnakohtute otsuste peale esitatud kaebusi. Erandiks on tarbijaküsimustes abstraktsest kontrollist tekkivad vaidlused, mida piirkonnakohtud (Bratislava piirkonnakohus, Banská Bystrica piirkonnakohus ja Košice piirkonnakohus) lahendavad oma tööpiirkonnas esimese astme kohtuna (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 31).

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Territoriaalset kohtualluvust reguleerivad võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustik ja mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustik (*Civilný mimosporový poriadok*). Territoriaalse kohtualluvuse eeskirjades on kindlaks määratud, milline esimese astme kohus, st milline konkreetne kohus kõikidest sisulise pädevusega kohtutest peaks kohtuasja arutama ja selles otsuse tegema. Kohaldatavates õigusnormides eristatakse üldist territoriaalset kohtualluvust ja konkreetset territoriaalset kohtualluvust. Konkreetne territoriaalne kohtualluvus on kohtu territoriaalse pädevuse määramisel esmatähtis. Kui pädevust ei saa sel viisil kindlaks määrata, kohaldatakse üldist territoriaalset kohtualluvust. Territoriaalne kohtualluvus võib olla valikuline või erandlik. Kui territoriaalne kohtualluvus on valikuline, võib hageja valida, kas esitada hagi kostja üldise kohtualluvuse järgsele üldkohtule või mõnele muule võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud kohtule. Territoriaalne kohtualluvus on erandlik teataval loetletud juhtudel, kus territoriaalne pädevus on mõnel muul kohtul kui kostja üldise kohtualluvuse järgsel üldkohtul. See tähendab seda, et teataval kohtul on pädevus olenemata sellest, et tegemist ei ole kostja üldise kohtualluvuse järgse üldkohtuga ja hoolimata võimalusest valida asjaomases asjas kohut oma äranägemise järgi.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Võistlev menetlus

Võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku sätete kohaselt on territoriaalne pädevus alati kostja üldise kohtualluvuse järgsel üldkohtul, kui ei ole sätestatud teisiti (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 13).

Füüsilise üldise kohtualluvuse järgne üldkohus on kohus, mille tööpiirkonnas asub isiku alaline elukoht (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 14).

Juriidilise isiku üldise kohtualluvuse järgne üldkohus on kohus, mille tööpiirkonnas asub juriidilise isiku registrijärgne asukoht (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 15 lõige 1). Välisriigi juriidilise isiku üldise kohtualluvuse järgne üldkohus on kohus, mille tööpiirkonnas asub välisriigi juriidilise isiku filiaali registrijärgne asukoht Slovaki Vabariigis (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 15 lõige 2).

Kui selle alusel ei ole võimalik üldkohut kindlaks määrata, on üldkohus see kohus, mille tööpiirkonnas asub füüsilise või juriidilise isiku viimane alaline elukoht või registrijärgne asukoht Slovaki Vabariigis; kui selline kohus puudub, on asja pädev lahendama kohus, mille tööpiirkonnas asub isiku vara (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 16).

Kui menetluspooleks on riik, on üldkohtuks kohus, mille tööpiirkonnas nõude aluseks olev sündmus toimus (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 17).

Mittevõistlev menetlus

Mittevõistleva menetluse puhul (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 3) on territoriaalne pädevus seadusega määratud kohtul. Kui territoriaalset kohtualluvust ei ole võimalik selle alusel kindlaks määrata, on territoriaalne pädevus hageja üldise kohtualluvuse järgsel üldkohtul.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Valikuline kohtualluvus (vabatahtlik kohtualluvus) kajastab hageja õigust valida kostja üldkohtu asemel kohus, kellel on pädevus võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 19 alusel. Lisaks kostja üldise kohtualluvuse järgsele üldkohtule on territoriaalne pädevus ka kohtul, mille tööpiirkonnas:

- asub vastavalt töölepingule kostja töökoht;
- toimusid kahjunõudele alust andnud sündmused;
- asub kostjast juriidilise isiku filiaali registrijärgne asukoht, kui vaidlus on seotud selle filiaaliga;
- asub tarbijast hageja alaline elukoht, kui tegemist on tarbijavaidlusega või kui menetlus puudutab tarbijaasja vahekohtumenetlusega seotud vaidlusi;
- asub diskrimineerimist puudutava vaidluse puhul hageja alaline elukoht või registreeritud asukoht või, välisriigi juriidilise isiku puhul, hageja organisatsioonilise üksuse registrijärgne asukoht.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Erandlik kohtualluvus tähendab **võistleva menetluse** puhul hageja kohustust valida kostja üldise kohtualluvuse järgse üldkohtu asemel kohus, millel on pädevus vastavalt võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-le 20. See tähendab seda, et kohtuasja lahendamise territoriaalne pädevus on kohtul, mille tööpiirkonnas:

- asub kinnisvara, kui vaidlus on seotud kinnisvara asjaõigusega;
- toimub pärimismenetlus, kui vaidlus on seotud pärimismenetlusega;
- toimub täitemenetlus, kui vaidlus tuleneb menetluse konkreetsest iseloomust;
- toimub pankroti- või restruktureerimismenetlus, kui vaidlus tuleneb menetluse konkreetsest iseloomust, välja arvatud jagamatu abieluvara asjus kokkulepete sõlmimisega seotud menetlused;
- asub vahekohus, kui menetlus puudutab vahekohtumenetlusega seotud vaidlusi, välja arvatud tarbijaasjade vahekohtumenetluste puhul; kui vahekohus asub väljaspool Slovaki Vabariiki, on pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub kostja alaline elukoht või registrijärgne asukoht või välisriigi juriidilise isiku puhul organisatsioonilise üksuse asukoht; kui kostja alaline elukoht või registrijärgne asukoht või välisriigi juriidilise isiku puhul organisatsioonilise üksuse asukoht ei ole Slovaki Vabariigis, on pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub hageja alaline elukoht või registrijärgne asukoht või välisriigi juriidilise isiku puhul organisatsioonilise üksuse asukoht.

Erandlik kohtualluvus tähendab **mittevõistleva menetluse** puhul seda, et üldkohtu asemel on pädevus järgmistel kohtutel.

Abielu lahutamise menetluste puhul on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub abielupaari viimane ühine elukoht, tingimusel et vähemalt üks neist elab selles piirkonnas edasi. Vastasel juhul on territoriaalne pädevus lahutust mitte taotlenud abikaasa elukoha järgsel üldkohtul. Kui kohtualluvust ei ole võimalik sellisel viisil kindlaks teha, on pädevus hageja elukoha järgsel üldkohtul (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 92).

Abielu kehtetuks või tühistamiseks tunnistamise menetluste puhul on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub abielupaari viimane ühine elukoht, tingimusel et vähemalt üks neist elab selles piirkonnas edasi. Vastasel juhul on territoriaalne pädevus lahutust mitte taotlenud abikaasa elukoha järgsel üldkohtul. Kui kohtualluvust ei ole võimalik sellisel viisil kindlaks teha, on pädevus ühe abikaasa elukoha järgsel üldkohtul (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 101).

Alaealise kohtuliku kaitsega seotud kohtuasjades on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub alaealise elukoht, mis määratakse kindlaks menetluse alguses alaealise vanemate vahelise kokkuleppega või muul viisil vastavalt seadusele (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 112 lõige 1).

Lapsendamisega seotud kohtuasjades on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub lapse elukoht, mis määratakse kindlaks menetluse alguses alaealise vanemate vahelise kokkuleppega või muul viisil vastavalt seadusele. Kui sellist kohut pole olemas, on pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas laps elab (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 136).

Menetlustevõimega seotud menetluste puhul on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub selle isiku elukoht, kelle teovõimet hinnatakse (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 232).

Isiku meditsiiniasutusse paigutamise ja seal hoidmise lubatavusega seotud menetluste puhul on territoriaalne pädevus kohtul, kelle tööpiirkonnas meditsiiniasutus asub (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 252).

Kontohalduri määramisega seotud menetluste puhul on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub asjaomase isiku elukoht; kui selline kohus puudub, on pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub isiku vara (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 273).

Sumuks tunnistamisega seotud menetluste puhul on territoriaalne pädevus surnuks tunnistatava isiku üldise kohtualluvuse järgsel üldkohtul (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 220).

Pärandiga seotud menetluste puhul on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas:

- asus testatori alaline elukoht surma hetkel;
  - asub testatori vara, välja arvatud juhul, kui pädevus on kindlaks määratud vastavalt punktile a;
  - testaator suri, välja arvatud juhul, kui pädevus on kindlaks määratud vastavalt punktile a või b (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 158).
- Järgneva pärimismenetluse puhul on territoriaalne pädevus kohtul, mis lõpetas eelneva pärimismenetluse (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 159).

Kui kohus peab pärimismenetluse raames heaks kiitma pärijast alaealise õigustoimingu, on pädev seda tegema kohus, kes pärimisasja menetleb (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku §160 lõige 1).

Notariaalse **hoiule võtmisega** seotud menetluse puhul on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub raha, esemeid või väärtpabereid hoiule võtnud notari registrijärgne asukoht (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 334).

Panga või välisriigi panga filiaali väljastatud ja seejärel kaotatud väärtpaberi kohtuliku asendamisega seotud menetluse puhul on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub panga või välisriigi panga filiaali registrijärgne asukoht. Muul juhul on dokumendi kohtuliku asendamise menetluste puhul pädevus hageja üldise kohtualluvuse järgsel üldkohtul. Kui hageja üldise kohtualluvuse järgne üldkohus ei asu Slovaki Vabariigis, on pädevaks kohtuks kohus, mille tööpiirkonnas asub maksekoht (mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 311).

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Ei või.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Erikohtute pädevust reguleeritakse mittevõistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-dega 22–33; erikohtute pädevusse kuuluvad:

- vekslite ja tšekkidega seotud menetlused;
- töövaidlused;
- pankroti- ja restruktureerimismenetlused;
- tööstusomandiga seotud vaidlused;
- ebaausa konkurentsi ja autoriõigusega seotud vaidlused;
- majanduslikust konkurentsist tulenevad vaidlused;
- vahekohtumenetlusega seotud vaidlused;
- börsilepingutest tulenevad vaidlused;
- lepingute, kontsessioonilepingute või raamlepingute kehtetuse tuvastamisega seotud vaidlused;
- tarbijaküsimustes tehtavast abstraktselt kontrollist tulenevad vaidlused;
- tuumakahjustuste hüvitamisega seotud vaidlused;
- kohtuasjad, mis on seotud teises ELi liikmesriigis tsiviilasjades määratud kaitsemeetmetega.

Viimati uuendatud: 14/01/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Soome

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Soomes menetlevad tsiviilasja üldkohtud. Erikohtute poole pöörduetakse üldjuhul apellatsiooniga või neis menetletakse selliseid juhtumeid, millega seoses ei ole kohtu poole pöördunud füüsilisest isikust kodanikud.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohtus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohtus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Tsiviilasjade korral on esimese astme üldkohus Soomes piirkonnakohus (*käräjäoikeus*). Apellatsioonikohtud (*hovioikeus*) menetlevad peamiselt apellatsioone.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Kehtib põhireegel, et hagiavaldus esitatakse kostja elu- või asukohajärgsele esimese astme üldkohtule. See kehtib ka olukordades, kus kostja on juriidiline isik. Vaid väike osa hagiavaldustest menetletakse mujal.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

See on muu hulgas võimalik allpool loetletud juhtudel.

Hagiavaldused, mis on seotud abielu lahutamise, kooselu lõpetamise, abielu kehtivuse või vara jagamisega muudel juhtudel kui pärast abikaasa surma, võib esitada selle piirkonna esimese astme kohtule, kus asub ühe abikaasa elukoht või alaline asukoht.

Kostjaks oleva juriidilise isiku filiaali, osakonna, esinduse või muu tegevuskoha tegevusega või kostjaks oleva füüsilisest isikust ettevõtja tegevuskoha tegevusega seotud hagiavalduse võib esitada selle piirkonna esimese astme kohtule, kus asjaomane tegevuskoht asub.

Hagiavaldust, mille tarbija on esitanud kaupleja vastu, võib samuti menetleda selle piirkonna esimese astme kohus, kus asub asjaomase tarbija elukoht või alaline asukoht.

Turukohus (*markkinaoikeus*) toimib esimese astme kohtuna tööstusomandi õiguste ja autoriõigustega seotud vaidluste, avalduste ja kaebuste korral. Töölepinguga seotud hagiavalduse võib esitada ka selle piirkonna esimese astme kohtule, kus asjaomase lepinguga hõlmatud tööd tavaliselt tehakse. Kui tööd ei tehta tavaliselt samas piirkonnas, võib hagiavaldust, mille töötaja on esitanud oma tööandja vastu, menetleda ka selle piirkonna esimese astme kohus, kus asub tööandja tegevuskoht.

Muudel kui lepingulistel alustel makstava hüvitisega seotud hagiavalduse võib esitada ka selle piirkonna esimese astme kohtule, kus tehti toiming või esines hooletus, mis andis alust nõude esitamiseks, või kus kanti kaasnev kahju. Eespool nimetatud liiki hagiavaldused võib esitada ka hageja elu- või asukohajärgsele esimese astme kohtule, kui nõue põhineb liikluskindlustuse seadusel (*liikennevakuutuslaki*), patsiendikahju seadusel (*potilasvahinkolaki*), tootevastutuse seadusel (*tuotevastuulaki*), keskkonnakahju vastu kindlustamise seadusel (*laki ympäristövahinkovakuutuksesta*) või raudteeliiklusega seotud vastutust käsitleval seadusel (*raideliikennevastuulaki*).

Kinnisvaraga seotud hagiavaldused võib esitada ka selle piirkonna esimese astme kohtule, kus kinnisvara asub.

Elatist käsitlevad hagiavaldused võib esitada ka hageja või elatise saaja elukohajärgsele esimese astme kohtule.

Rahvusvaheliste juhtumite korral võidakse kohaldada neid kohtualluvust käsitlevaid eeskirju, mis on sätestatud ELi õigusaktides või välislepingutes.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Pädev kohus ei ole alati kostja elukohajärgne kohus. Näiteks võib tuua järgmised juhtumid.

Isaduse tuvastamisega seotud hagiavaldused tuleb esitada ema või lapse elukoha või alalise asukoha järgsele esimese astme kohtule. Isaõiguste äravõtmisega seotud hagiavaldused tuleb esitada lapse elukohajärgsele esimese astme kohtule.

Lapse hooldusõiguse ja külastusõigusega seotud hagiavaldused tuleb esitada lapse elukohajärgsele esimese astme kohtule.

Hooldusõiguse saamist ja külastusõigust käsitlevate kohtumääruste täitmisele pööramisega seotud hagiavaldused tuleb esitada selle piirkonna esimese astme kohtule, kus asub lapse või kostja elukoht või ajutine viibimiskoht.

Eestkostja määramise, hooldusõiguse lõppemise, ning õigus- ja teovõime piiramise või selliste piirangute kõrvaldamise või muutmise seotud hagiavaldused tuleb esitada selle piirkonna esimese astme kohtule, kus on selle isiku elukoht, kelle õigus- ja teovõimet piiratakse.

Lapsendamise kinnitamisega seotud hagiavaldused tuleb esitada lapsendaja elukoha või alalise asukoha järgsele esimese astme kohtule.

Pärimise ja pärandvaraga seotud hagiavaldused tuleb esitada lahkunu elukoha või alalise asukoha järgsele esimese astme kohtule.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Tsiviilasjade korral (kuid mitte hagita menetluste korral) võivad huvitatud isikud teataval tingimustel valida mõne muu kohtu peale tavapäraselt pädeva kohtu (esimese astme kohus).

Tarbijate, töötajate või elatist taotlevate või saavate füüsiliste isikute õigust esitada hagiavaldus kohtumenetluse seadustikus (*oikeudenkäymiskaari*) osutatud kohtule ei saa piirata kohtualluvuse kokkulepetega, välja arvatud juhul, kui sellised kokkulepped on sõlmitud pärast vaidluse tekkimist.

Kohtualluvuse kokkulepped tuleb koostada kirjalikult ning neid võidakse kohaldada ainult konkreetsete vaidluste suhtes või need kokkulepped võivad hõlmata mis tahes hilisemaid vaidlusi, mis tulenevad konkreetsetest õigussuhetest.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Turukohus (*markkinaoikeus*) toimib esimese astme kohtuna tööstusomandi õiguste ja autoriõigustega seotud vaidluste, avalduste ja kaebuste korral. Muudel juhtudel kasutatakse erikohtute süsteemi Soomes kohtumenetluste läbiviimiseks ainult erandjuhtudel.

Lingid

[Soome kohtud](#)

Viimati uuendatud: 02/03/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kohtualluvus - Rootsi

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Tsiviilvaidlusi arutab tavaliselt üldkohus. Kohtuasi tuleb algatada pädevas piirkonnakohtus (*tingsrätt*).

Olemas on kaks erikohtu, kes arutavad teatavat liiki tsiviilasju. Nendeks kohtuteks on töökohus (*Arbetsdomstolen*) ja turukohus (*Marknadsdomstolen*).

Samuti on olemas teatavad piirkonnakohtud, kes menetlevad konkreetset liiki kohtuasju. Nende kohtute pädevuse kohta leiate teavet [küsimusele nr 3 antud vastusest](#).

Lisateavet üldkohtute kohta leiate [siit](#) ja erikohtute kohta [siit](#).

Teatavaid tsiviilvaidlusi arutavad organid, mis ei ole tegelikult kohtud. Kiirmenetluse raames lihtsustatud menetlust kasutades võivad täitevasutused nõuda isikult makse tegemist või võtta muid meetmeid. Ametiasutuste otsuseid saab vaidlustada piirkonnakohtus. Üüri- või rendisuhetest tulenevaid teatavat liiki vaidlusi lahendavad üüriküsimuste tribunalid (*hyresnämnder*) või rendiküsimuste tribunalid (*arrendenämnder*).

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Peaaegu kõik tsiviilasjad tuleb kõigepealt algatada madalaima astme kohtus, nimelt piirkonnakohtus (*tingsrätt*).

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Üldjuhul tuleb hagiavaldus esitada kostja alalise elukoha järgsele kohtule. Füüsilist isikut käsitatakse selle koha alalise elanikuna, kus ta on kantud elanikeregistrisse. Rootsi maksuamet (*Skatteverket*) võib anda teavet selle kohta, kus on isik kantud elanikeregistrisse (tel +46 (0)8 5648 5160). Juriidiliste isikute residentsus määratakse tavaliselt kindlaks selle alusel, kus asub nende registrijärgne asukoht.

Kohtuasja võib olla võimalik algatada Rootsi kohtus ka juhul, kui isik ei ela Rootsis. Juhul kui kostjal puudub Rootsis alaline elukoht, võib kohtuasja algatada tema viibimiskohas või mõnel juhul tema viimases elu- või viibimiskohas. Teatavate tsiviilvaidlustega seoses võib kohtuasja algatada Rootsis ka juhul, kui kostja elab välisriigis. Kui kostjal on kinnisvara Rootsis või ta on sõlminud Rootsis lepingulised suhted, on see kohtualluvuse kindlaksmääramisel otsustava tähtsusega.

Piiriüleste asjade korral on oluline meeles pidada, et Rootsi õigusaktide sätteid kohtualluvuse kohta saab kohaldada üksnes juhul, kui asi kuulub Rootsi kohtute pädevusse. Enamikul juhtudel kuulub asi Rootsi kohtute pädevusse siis, kui Rootsi kohtul on pädevus siseriiklike kohtualluvust käsitlevate õigusnormide alusel. Samuti tuleb sellega seoses arvesse võtta mis tahes kohaldatavaid välislepinguid. Rootsi jaoks on neist kõige olulisemad Brüsseli

I määrus, Brüsseli konventsioon ja Lugano konventsioon – nende välislepingutega reguleeritakse kohtualluvust sellistes olukordades, kus kostja on määruse või konventsiooniga hõlmatud riigi resident. Eelkõige juhitakse nendes tähelepanu ka sellele, et ELi liikmesriigi või konventsiooniosalise riigi residentide suhtes ei saa kohaldada neid kohtualluvuse sätteid, mille kohaselt võib võlanõude esitada seal, kus kostjal on kinnisvara.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Rootsis on mitmeid kohtualluvust käsitlevaid reegleid, mille kohaselt võib kohtuasja algatada muus kohtus peale kostja elukohajärgse kohtu. Mitmes välislepingus, näiteks Brüsseli I määruses ning Brüsseli ja Lugano konventsioonis, on samuti kehtestatud eeskirjad valikulise kohtualluvuse kohta. Valikulist kohtualluvust käsitlevad peamised eeskirjad on Rootsis järgmised.

Kahju kandnud isik võib pöörduda haviga selle kohtu poole, kelle tööpiirkond hõlmab kahju tekitamise või tekkimise kohta. Põhimõtteliselt ei kohaldata seda sätet lepingu rikkumise korral. Kuriteost tulenevad kahjunõuded võib esitada kuriteoga seoses algatatud kriminaalasja raames.

Kohtuasja, mis on seotud tarbijaõiguste rikkumisega ja mille puhul nõude summa on väike, võivad tarbijad algatada ettevõtja vastu oma elukohajärgses kohtus.

Lepingulistest suhetest tulenevaid võlanõudeid hõlmavaid kohtuasju saab mõnel juhul algatada lepingu sõlmimise koha järgses kohtus. Teisalt ei sisalda Rootsi õigusaktid sätteid, mille kohaselt saaks pädevuse üle anda sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas hakatakse lepingut täitma.

Äritegevusega seoses tekkinud vaidlust hõlmava kohtuasja võib ettevõtja vastu esitada mõnel juhul ettevõtja tegevuskohajärgsele kohtule.

Lapse hooldusõigust, elukohta ja külastusõigust käsitlevaid kohtuasju arutatakse tavaliselt lapse elukohajärgses kohtus (vt ka vanema hooldusõigust Rootsis käsitlev teabeleht).

Lapsele makstavat elatist käsitlevad hagid esitatakse tavaliselt kostja elukohajärgsele kohtule, kuid isaduse tuvastamist, abieluvaidlusi ja vanema hooldusõigust (laste hooldusõigust ja laste elukohta) käsitlevaid asju võib arutada ka muus kohtus.

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Rootsi õigusaktid sisaldavad mitmeid erandliku kohtualluvuse eeskirju, mille kohaselt tuleb kohtuasi algatada konkreetses kohtus. Ka mitmes välislepingus, näiteks Brüsseli I määruses ning Brüsseli ja Lugano konventsioonis, on kehtestatud eeskirjad erandliku kohtualluvuse kohta. Juhul kui nende eeskirjadega reguleeritud kohtuasja algatamiseks pööratakse muu kui erandliku pädevusega kohtu poole, ei ole sellel kohtul lubatud asja arutada.

Erandlikku kohtualluvust käsitlevad peamised eeskirjad on Rootsis järgmised.

Enamiku omandiõigusega seotud vaidluste lahendamiseks tuleb pöörduda vara asukohajärgse kohtu poole.

Teatavaid varaga seotud vaidlusi peab menetlema kinnisvaraasjadele spetsialiseerunud kohus (*fastighetsdomstol*) või üüri- või rendiküsimuste tribunal (*hyresnämnd* või *arrendenämnd*). Kohtualluvus määratakse taas kindlaks vara asukoha alusel.

Pärimisõigusega seotud asju peab arutama see kohus, kelle tööpiirkonnas lahkunu elas.

Abieluvaidlusi ja vara jagamist abikaasade vahel käsitlevaid vaidlusi tuleb arutada ühe poole elukohajärgses kohtus.

Kui tegemist on vaidlusega, mida tuleb arutada töökohtus (*Arbetsdomstolen*) või turukohtus (*Marknadsdomstolen*), ei saa selle asjaga seoses pöörduda kostja elukohajärgse üldkohtu poole.

Enamiku keskkonnaasjade, mereõiguse asjade ja intellektuaalomandiõiguse asjade jaoks on kehtestatud erieeskirjad, millega antakse nende menetlemise pädevus ainult ühele kohtule.

Svea apellatsioonikohtul (*Svea hovrätt*) on ainupädevus menetleda teatavaid avaldusi, mis käsitlevad välisriigi kohtute tehtud otsuste täitmist.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Pooled võivad sõlmida kokkuleppe, mille kohaselt võib vaidlust lahendada või peab seda tegema teatavas kohtus. Sellist kokkulepet nimetatakse kohtualluvuse kokkuleppeks ja see tuleb sõlmida kirjalikult. Kokkuleppega võidakse ette näha ühe kohtu ainupädevus. Samuti võidakse kokku leppida, et pädev on see kohus, kellel ei oleks pädevust tavapäraste kohtualluvust käsitlevate eeskirjade alusel. Pooled võivad samuti anda pädevuse rohkem kui ühele kohtule.

Põhimõtteliselt peab pooltevahelise kokkuleppega pädevaks kohtuks määratud kohus nõustuma talle esitatud asju menetlema. See ei kehti siiski juhul, kui kokkulepe on vastuolus erandlikku kohtualluvust käsitlevate mis tahes eeskirjadega. Juhul kui üks menetlusosaline väidab, et kohtualluvuse kokkulepe on kehtetu, peab kohus uurima ka seda väidet. Selle tulemusena võidakse jõuda järeldusele, et kohtul pädevus puudub.

Kohus, kellel ei oleks pädevust tavapäraste kohtualluvust käsitlevate eeskirjade alusel, võib siiski olla pädev asja menetlema juhul, kui kostja ei väida, et asja arutab vale kohus (seda nimetatakse vaikivaks kohtualluvuse kokkuleppeks). See ei ole nii aga juhul, kui kohaldatakse erandlikku kohtualluvust käsitlevaid eeskirju. Kohus peab seda küsimust kaaluma omal algatusel. Kohus ei uuri siiski automaatselt küsimust, kas asi on kohtule esitatud vastuolus üldreegii, valikulise kohtualluvuse eeskirjade või kohtualluvuse kokkuleppega. Igasugused väited selle kohta, et kohtul pädevus puudub, tuleb esitada siis, kui pooled väljendavad esmakordselt oma seisukohta kohtuasja raames. Juhul kui kostja ei esita mingeid seisukohti ja kohus peab tegema tagaseljaotsuse, peab kohus siiski kontrollima, kas tal on pädevus.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Olemas on kaks erikohtu, kes arutavad tsiviilvaidlusi. Nendeks kohtuteks on töökohtus (*Arbetsdomstolen*) ja turukohtus (*Marknadsdomstolen*). Töökohtus arutab töövaidlusi, s.t töandja ja töötaja vaheliste suhetega seotud vaidlusi. Turukohtus arutab konkurentsioigusest ja turundustegevust käsitlevatest õigusnormidest tulenevaid vaidlusi.

Teatavat liiki tsiviilasju menetlevad teatavad piirkonnakohtud (*tingsrätter*). Rootsi viie piirkonnakohtu juures tegutsevad ka maa- ja keskkonnakohtud (*mark-och miljöödomstolar*). Need kohtud menetlevad keskkonnaseadustiku (*miljöbalken*) kohaseid asju ning sundvõõrandamist ja maa kruntideks jagamist käsitlevaid asju. Mereõiguse asju arutavad seitsme piirkonnakohtu juurde loodud merekohtud (*sjörättsdomstolar*). Intellektuaalomandiõiguse kohaldamisest tulenevate vaidluste, eelkõige patendivaidluste jaoks on kehtestatud erieeskirjad, millega antakse neis asjades ainupädevus Stockholmi piirkonnakohtule (*Stockholms tingsrätt*).

Viimati uuendatud: 12/11/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.